

Nikolas Sparks

Noći u Rodanteu

Noći u Rodanteu

Nikolas Sparks

Naslov originala: Nicholas Sparks - Nights in Rhodante

Scan i obrada: GlitterBaby

www.balkandownload.org

Jedan

Jednog toplog novembarskog jutra 1999, ima tome tri godine, Adrijena Vilis doputovala je u „Pansion“. Na prvi pogled učinilo joj se da se uopšte nije izmenio, kao da je to malo zdanje odolevalo suncu, pesku i slanom vazduhu. Veranda je bila sveže obojena, sjajni crni saloni prekrivali su prozore zastрте belim zavesama na oba sprata, tako da su podsećali na klavirske dirke. Okvir od kedrovine bio je boje prašnjavog snega. Sa obe strane zgrade u znak dobrodošlice protezale su se morske trave, a pesak je obrazovao dinu nepravilnog oblika koja se, kako su se njena zrnca premeštala s jednog mesta na drugo, neosetno menjala sa svakim danom koji je prolazio.

Sunce je plovilo među oblacima, vazduh se presijavao kao da su se čestice svetlosti kačile za izmaglicu i Adrijeni se na tren učinilo da se vratila u prošlost. Međutim, kada se bolje zagledala, polako je počela da primećuje promene koje nikakvo ulepšavanje nije moglo da sakrije: oronulost prozorskih ramova, rđu na krovu, tragove vode na olucima. Imao se utisak da „Pansion“ propada. Znala je da tu ništa ne može da promeni. Ipak, prisećala se zatvorenih očiju, kao da bi uz pomoć jednog čarobnog treptaja sve ponovo moglo da bude kao nekad.

Adrijena, već koji mesec zašla u šezdesetu godinu života, stajala je u kuhinji. Spustila je slušalicu pošto je završila razgovor s kćerkom. Sela je za sto. Razmišljala je o poslednjoj poseti „Pansionu“, sećajući se dugog vikenda koji je svojevremeno tamo provela. I pored svega što se desilo tokom godina koje su od tada prošle, Adrijena je i dalje čvrsto verovala da je ljubav suština pravog i divnog života.

Padala je kiša. Slušala je kako kišne kapi tiho dobiju po prozorskim oknima, ravnomeran ritam ulivao joj je osećanje sigurnosti koji pružaju poznate stvari. Svaki put kada se sećala tih dana, preplavljivala su je pomešana osećanja. Nostalgija koja prošlim događajima često pridaje oreol romantičnosti, a njene uspomene već su dovoljno same po sebi bile romantične. Ni sa kim ih nije delila. Bile su samo njene i vraćala im se tokom svih ovih godina kao kakvom muzeju u kojem je sama bila i kustos i jedini posetilac. Iz nekog čudnog razloga, Adrijena je došla do zaključka da je za tih pet dana naučila više nego tokom svih godina koje su im prethodile i sledile.

Živela je sama u kući. Deca su odrasla. Njen otac je preminuo 1996., a prošlo je sedamnaest godina otkako su se ona i Džek razveli. Sinovi su joj povremeno govorili da treba da nađe nekoga s kim bi provela starost, ali Adrijena to nije želela. Ne zbog toga što joj je muškaraca bilo dosta, naprotiv, i dalje joj se dešavalo da joj u prodavnici pogled privuče kakav mlađi čovek. Ponekad su to bili ljudi tek koju godinu stariji od njene dece i pitala se šta bi pomislili kada bi приметili da zuri u njih. Da li bi istog trena okrenuli glavu ili bi joj se, možda, osmehnuli jer im je prijatno to što se zanima za njih? Nije bila sigurna. Niti je znala da li bi bili u stanju da ne obraćaju pažnju na njene bore i kosu koja sedi, već da u njoj vide ženu kakva je nekad bila.

Nije žalila zbog toga što stari. Ljudi neprestano pričaju o tome kako je mladost divna, ali Adrijena nije imala želju da ponovo bude mlada. Srednjih godina možda da, ali mlada nikako. Naravno, nedostajala joj je pređašnja snaga, sposobnost da se lako popne uza stepenice, ponese više punih kesa iz prodavnice, volela bi da može da se pridruži svojim

unucima koji jurcaju po dvorištu. Međutim, sve se to ne može uporediti s iskustvima koja je imala, a ona su došla tek kasnije, s godinama. Razmišljajući o danima koji su prošli, shvatila je da bi, da može, malo toga izmenila. Zahvaljujući toj misli mogla je mirno da usni.

Osim toga, ni mladost nije potpuno bezbrižna. Znala je to ne samo na osnovu sopstvenih iskustava već i na osnovu toga što je posmatrala sopstvenu decu kako se bore s nedaćama koje nosi pubertet i prolaze kroz neizvesnost i zbrku u dvadesetim godinama. Dvoje njene dece već je prevalilo tridesetu, a uskoro će i treće. Adrijena se ipak pitala kada će materinstvo prerasti u posao koji ne zahteva puno radno vreme.

Met je imao trideset dve godine, Amanda trideset jednu a Den je upravo napunio dvadeset devet. Svi su završili fakultet, čime se veoma dičila jer je u jednom periodu sumnjala da će to ikome od njih poći za rukom. Bili su poštteni, pažljivi i samostalni, što je uglavnom i bilo sve što je želela. Met je radio kao knjigovođa, Den kao sportski komentator večernjeg televizijskog dnevnika u Grinvilu. Bili su oženjeni i imali svoje porodice. Kada bi dolazili na ručak povodom Dana zahvalnosti, sedela bi sa strane, posmatrala kako se staraju o svojoj deci i osećala kako je preplavljuje neobično zadovoljstvo jer je sve ispalo baš kako treba.

Što se ticalo njene kćerke, situacija je, kao i uvek, bila nešto zamršenija.

Deca su bila uzrasta četrnaest, trinaest i jedanaest godina kada se Džek iselio iz kuće i suočavala su se s razvodom na razne načine. Met i Den su se napetosti oslobađali na sportskim terenima, a povremeno su imali i problema s vladanjem u školi. Razvod je najviše pogodio Amandu. Kao srednje dete, došlo na svet između dva brata, uvek je bila najosetljivija. U doba puberteta bila joj je potrebna figura oca kako bi lakše podnela zabrinute majčine poglede. Počela je da nosi odeću koju je Adrijena smatrala krpama, ostajala s društvom do kasno u noć; tokom nekoliko godina koje su usledile povremeno se klela da je ludo zaljubljena i to, kako se ispostavljalo, u najmanje desetinu mladića. Pošto bi se vratila iz škole, provodila bi sate u svojoj sobi slušajući muziku od koje su se tresli zidovi, ne odazivajući se na majčine pozive na večeru. Bilo je perioda u kojima jedva da bi prozborila koju reč s majkom i braćom.

Amandi je bilo potrebno nekoliko godina da konačno nađe svoj put, da počne da živi životom koji je tako čudno nalikovao negdašnjem Adrijeninom. U školi je upoznala Brenta, venčali su se nakon mature i tokom prvih nekoliko godina braka rodilo im se dvoje dece. Imali su materijalnih nedaća poput mnogih drugih mladih parova, ali Brent je, za razliku od Džeka, bio obazriv i mudar. Uplatilo je, kao meru opreza, životno osiguranje odmah po rođenju prvog deteta, iako su oboje smatrali da im to dugo, dugo neće biti potrebno.

Nisu bili u pravu.

Prošlo je osam meseci otkako je Brent umro od opake vrste raka testisa. Adrijena je posmatrala kako Amanda tone u duboku potištenost. Juče posle podne, kada je unučice vratila kući pošto su kod nje proveli nekoliko dana, primetila je da su zastori na prozorima navučeni, a svetlo na verandi i dalje upaljeno. Amanda je sedela u dnevnoj sobi uvijena u bademantil; lice joj je imalo isti prazan izraz kao i na dan Brentove sahrane.

Dok je tako stajala u Amandinoj dnevnoj sobi, shvatila je da je vreme da kćerki ispriča o svojoj prošlosti.

Četrnaest godina. Eto koliko je vremena prošlo.

Tokom svih ovih godina Adrijena je samo jednoj osobi ispričala o tome šta se dogodilo, a njen otac odneo je u grob tajnu koju nikome, i da je hteo, nije mogao da poveri.

Adrijena je imala trideset dve godine kada joj je majka umrla. Iako su se lepo slagale, Adrijena je ipak bila bliskija s ocem. I dalje je bila uverena da je otac bio jedan od dvojice muškarca u njenom životu koji su bili u stanju da je stvarno razumeju. Nedostajao joj je. Živeo je životom tako uobičajenim za svoju generaciju. Nije pohađao koledž, već je izučio zanat i radio četrdeset godina u fabrici za izradu nameštaja, plaćen na sat. Plata mu je neznatno povećavana svakog januara. Oblačio je radnički kombinezon čak i tokom toplih letnjih meseci, nosio ručak u posudi koja je škripala prilikom otvaranja; svakog jutra na posao je polazio tačno u šest sati i četrdeset pet minuta i prevaljivao pešice oko tri kilometra.

Uveče bi, posle večere, oblačio džemper i košulju dugih rukava. Zbog izgužvanih pantalona izgledao je nemarno i zapušteno, i to sve više kako su godine prolazile, a naročito posle ženine smrti. Voleo je da, pri svetlosti koju je bacala žuta lampa, sedi i čita romane o Divljem zapadu i knjige o Drugom svetskom ratu. Tih nekoliko poslednjih godina pre nego što je doživeo moždani udar izgledao je, zahvaljujući svojim gustim obrvama, starinskim naočarima i izboranom licu, više kao univerzitetski profesor u penziji nego običan radnik.

Oduvek je čeznula da bude spokojna poput oca. Bio bi dobar sveštenik, često je pomišljala. Prvi utisak koji je ostavljao na ljude bio je da živi u miru sam sa sobom i sa svetom. Bio je nadaren da sluša; oslanjao bi bradu na šaku, sagovornika gledao pravo u oči i na licu koje je zračilo strpljenjem čitalo bi mu se saosećanje, radost ili tuga. Adrijena je tako želela da je otac tu, da se nađe Amandi u ovoj situaciji. I on je izgubio životnu saputnicu, pa je Adrijena mislila da bi ga Amanda poslušala, ako ni zbog čega drugog, onda barem zbog toga što je on i te kako znao koliko je to teško.

Mesec dana ranije Adrijena je blago pokušala da započne razgovor o tome šta sve Amanda preživljava, ali je njena kćerka naglo ustala od stola i ljutito odmahнула glavom.

— Nije isto - rekla je. - Ti i tata niste mogli da rešite svoje probleme, pa ste se razveli. Ja sam Brenta volela i izgubila. Nemaš pojma šta znači prolaziti kroz tako nešto.

Adrijena je ćutala. Pošto je Amanda izašla iz sobe, spustila je glavu i izgovorila šapatom samo jednu reč.

Rodante.

Adrijena je saosećala sa svojom kćerkom, ali bila je zabrinuta i za njenu decu. Maks je imao šest godina, a Greg četiri. Tokom poslednjih osam meseci primećivala je jasne promene u njihovom ponašanju. Postali su neobično povučeni i tihi. Te jeseni nisu igrali fudbal. Maks je plakao svakog jutra pred odlazak u obdanište iako mu je tamo bilo lepo. Greg je ponovo počeo da mokri u krevet i dizao je veliku dreku i na najmanji povod. Adrijena je znala da je uzrok takvog ponašanja delimično gubitak oca, ali je isto tako smatrala da se na deci odražava psihičko stanje njihove majke.

Zahvaljujući životnom osiguranju Amanda nije morala da radi. Adrijena je, bez obzira na to, prvih nekoliko meseci posle Brentove smrti svakodnevno boravila u njihovom domu, starala se o plaćanju računa, pripremala obroke za decu, dok je Amanda spavala ili plakala u spavaćoj sobi. Privijala ju je u zagrljaj svaki put kada je Amandi to bilo potrebno i pričala s njom kad god bi njena kćerka poželela sagovornika. Primoravala ju je da svakog dana provede van kuće makar sat vremena, u nadi da će je svež vazduh podsetiti da još može da počne iz početka.

Mislila je da je Amandi bolje. Došlo je leto i ona je počela ponovo da se osmehuje, u početku retko, zatim nešto češće. Odvažila se da ode i do grada nekoliko puta, odvela decu da voze rolšue, pa je Adrijena počela da se povlači i prepušta svojoj kćerki obaveze

koje je umesto nje obavljala. Znala je da je važno da Amanda ponovo preuzme odgovornost za svoj život. Uteha se može naći i u ustaljenim svakodnevnim poslovima, Adrijena je to znala iz iskustva i nadala se da će i Amanda to shvatiti kako se prisustvo majke u njenom životu bude smanjivalo.

Međutim, u avgustu, na dan kada je trebalo da proslave sedmogodišnjicu braka, Amanda je otvorila vrata ormana u spavaćoj sobi, ugledala prašinu koja je mesecima padala po Brentovim odelima i to je bio iznenadni kraj njenog psihičkog oporavljanja. Nije ponovo zapala u očajanje, i dalje je na trenutke bila ona stara, međutim, uglavnom se činilo da se skamenila tu negde u nekom međuprostoru. Nije bila ni utučena ni radosna, ni potištena ni vesela, dešavanja oko nje nisu joj bila ni zanimljiva ni dosadna. Adrijena je imala utisak da Amanda živi u ubeđenju da će njena uspomena na Brenta, ukoliko nastavi da ide samo napred, na neki način izbledeti i da je odlučila da ne dozvoli da se to desi.

Međutim, to nije bilo dobro jer je deci bila potrebna njena ljubav, pažnja, vaspitanje, da ih mama uveri da će sve biti u redu. Ostali su bez oca i to ih je veoma pogodilo. Adrijeni se činilo da su u poslednje vreme ostali i bez majke.

Adrijena je stajala u blago osvetljenoj kuhinji. Pogledala je na sat. Den je, na njenu molbu, odveo Maksa i Grega u bioskop kako bi ona mogla da provede večer s Amandom. Den i Met su se takođe brinuli za decu svoje sestre. Ulagali su posebne napore da budu što više prisutni u životima svojih sestrića, a skoro svi njihovi razgovori s Adrijenom počinjali su ili se završavali istim pitanjem: *Šta da radimo?*

Kada joj je Den to pitanje postavio danas, Adrijena ga je uveravala da će porazgovarati s Amandom. Den je sumnjičavo odmahnuo glavom - zar već nisu sve to probali - ali Adrijena je znala da će večeras biti drugačije.

A znala je i kakvo mišljenje imaju o njoj njena deca. Da, voleli su je i poštovali kao majku, ali bila je svesna toga da je nikada neće *stvarno* upoznati. U njihovim očima bila je dobra, ali predvidljiva osoba, draga i pouzdana, blagonaklona duša iz nekog drugog doba koja je živela naivno se odnoseći prema svetu. Kroz kožu na nadlanci nazirale su joj se vene, u telu je izgledala četvrtastije, stakla na naočarima postajala su sve deblja s godinama. Ponekad je, kada primeti kako zure u nju i trude se da je oraspolože, s mukom zadržavala smeh.

Grešili su delimično i zbog želje da je vide na određen način, da odgovara njihovoj predstavi o tome šta doliči ženi određenih godina. Bilo im je lakše i, istini za volju, prihvatljivije, da misle da im je majka više mirne nego odvažne prirode, a ne da ima iskustva koja bi ih zapanjila. I ona sama, ne želeći da menja njihova ubeđenja, ponašala se kao dobrodušna, predvidljiva, draga i postojana majka.

Znala je da Amanda treba da stigne svakog časa i otišla je do frižidera, izvadila bocu vina pinot grigio i spustila je na sto. U kući je već bilo hladnije nego u toku popodneva, pa je, idući prema spavaćoj sobi, pojačala grejanje.

Soba koju je nekada delila s Džekom već je dugo bila samo njena. Dva puta ju je preuredila od kada su se razveli. Došla je do velike bračne postelje kakvu je želela još kad je bila sasvim mlada. Ispod kreveta, uza zid, stajala je mala kutija. Adrijena ju je izvukla i podigla na jastuk pored sebe.

Tu su se nalazile stvari koje je čuvala: poruka koju joj je ostavio u Pansionu, njegova fotografija snimljena u bolnici i pismo koje je dobila dve nedelje pred Božić. Ispod njih nalazila su se i dva uvezana zamotuljka - pisma i poruke koje su razmenjivali - između kojih je ležala školjka koju su davno pronašli na plaži.

Adrijena je poruku odložila sa strane i iz jednog zamotuljka izvukla pismo, prisećajući se kako se osećala kada ga je prvi put čitala. Iz koverta je izvukla istanjen, požuteo papir. Mastilo je već odavno izbledelo, ipak, reči koje je napisao i dalje su se razaznavale.

Draga Adrijena,

Pisanje pisama nikada mi nije bilo jača strana, pa se nadam da ćeš mi oprostiti ako ne budem mogao da se jasno izrazim.

Stigao sam jutros na magarcu, verovala ili ne i video gde ću neko vreme boraviti. Voleo bih da ti kažem da je bolje nego što sam očekivao, ali, iskreno govoreći nije tako. Klinici nedostaje skoro sve što se može zamisliti. Lekovi, oprema, postelje. Razgovarao sam sa upravnikom i mislim da ću moći delimično da rešim problem. Postoji generator na struju, ali nema telefona, tako da neću moći da te pozovem dok ne odem u Esmeraldu. To je na nekoliko dana jahanja odavde. Sledeća pošiljka potrebština treba da stigne tek za nekoliko nedelja. Žao mi je, ali mislim da smo oboje tako nešto i očekivali.

Marka još nisam video. U planinama je, u ambulanti, vraća se tek kasno večeras. Pisaću ti kako je susret prošao, ne očekujem ništa posebno u početku. Kao što si rekla, i ja mislim da treba da provedemo neko vreme zajedno, pa tek onda da rešavamo nesporazume koje imamo.

Ne mogu ni da nabrojim koliko sam pacijenata pregledao danas. Rekao bih više od stotine. Ne pamtim kada sam imao prilike da vidim ovakve bolesti. Srećom sestra je bila od pomoći čak i kada mi se učinilo da sam se potpuno izgubio. Mislim da joj je drago što sam uopšte ovde.

Otkako sam otišao o tebi mislim neprestano i pitam se zbog čega mi se čini da moj boravak ima veze s tobom. Znam da putovanje još nije okončano, da je život prepun prepreka, i mogu samo da se nadam da će me vratiti tamo gde pripadam.

Mislim da je tako. Mesto mi je kraj tebe. Još dok sam vozio prema aerodromu, zatim dok se avion nalazio u vazduhu, zamišljao sam da ću te, čim sletim u Kuito, ugledati u gomili ljudi koja me čeka. Znao sam da to nije moguće, pa ipak, iz nekog razloga, zahvaljujući toj misli, bilo mi je nešto lakše da odem. Kao da je deo tebe pošao sa mnom.

Hoću da verujem da je tako. Ne, ispravljam se, znam da je tačno. Pre nego što smo se upoznali, bio sam potpuno izgubljen, a ti si u meni probudila nešto što me je vratilo na put. I ti i ja znamo zbog čega sam se obreo u Rodanteu, ali ne mogu a da ne mislim da su neke više sile tu umešale prste. Otišao sam tamo da zaokružim jedno poglavlje svog života, u nadi da će mi to pomoći da nađem put. Mislim da sam, zapravo, oduvek tražio samo tebe. Stalno si sa mnom, čak i sada.

Ovde moram da provedem neko vreme, svesni smo toga i ti i ja. Ne znam kada se vraćam. Iako sam tek stigao, shvatam koliko mi već nedostaješ, kao niko do sada. Deo mene čezne da uskoči u prvi avion i pohrli ka tebi, ali znam da će, ako je naša ljubav prava, a mislim da jeste, sve biti u redu. Vratiću se, obećavam. Za tako kratko vreme koje smo proveli zajedno, doživeli smo nešto o čemu većina ljudi može samo da sanja. Brojim dane do našeg ponovnog susreta. Nikada ne zaboravi koliko te volim.

Pol

Odložila je pismo i uzela školjku koju su pronašli tog davnog nedeljnog poslepodneva. Još je mirisala na more, na večnost, na iskonsku iskru života; srednje veličine, savršenog oblika, bez ijedne naprsline, bio je pravi podvig pronaći je na obali kojom je protutnjala bura. Znak, pomislila je tada, podigla školjku, prinela je uhu i rekla da misli da čuje šum okeana. Pol se nasmejao i potvrdio da je to što čuje stvarno okean. Zagrlio ju je i rekao šapatom: - Plima je. Možda nisi primetila?

Adrijena je nastavila da pretura po kutiji; tražila je ono što joj je bilo potrebno za razgovor sa Amandom. Žalila je što nema vremena da se posveti i ostalom. Možda kasnije,

pomislila je. Spustila je ostale stvari u donju fioku, nije bilo svrhe da ih Amanda vidi. Uzela je kutiju, ustala sa kreveta i poravnala suknju.

Njena kćerka samo što nije stigla.

Dva

Adrijena je bila u kuhinji kada je začula tresak vrata; trenutak kasnije, Amanda je ušla u dnevnu sobu.

— Mama?

Adrijena je spustila kutiju na postolje u kuhinji. - Ovde sam - viknula je.

Kada je Amanda gurnula krila na vratima i ušla u kuhinju, zatekla je majku kako sedi za stolom, s neotvorenom bocom vina ispred sebe.

— Šta se dešava? - upitala je Amanda.

Adrijena se nasmešila, razmišljajući o tome kako joj je ćerka ljupka. Svetlosmeđe kose i očiju boje lešnika koje ublažavaju njene visoke jagodice, oduvek je bila lepa. Mada tri centimetra niža od Adrijene, imala je držanje igraciće i činila se višom. Bila je mršava, previše mršava po Adrijeninom mišljenju, ali Adrijena je naučila da to ne pominje.

— Želela sam da razgovaram s tobom - rekla je Adrijena.

— O čemu?

Umesto odgovora, Adrijena je pokazala rukom ka stolu. - Mislim da bi trebalo da sedneš.

Amanda joj se pridružila za stolom. Izbliza, Amanda je izgledala iznurena, i Adrijena ju je uhvatila za ruku. Stisla ju je, ne govoreći ništa, zatim ju je nerado pustila okrenuvši se ka prozora. Zadugo, nije bilo nikakvih zvukova u kuhinji.

— Mama? - napokon je upitala Amanda. - Da li si dobro?

— Dobro sam. Samo sam se pitala odakle da počnem.

Amanda se blago ukrotila. - Da li je ovo ponovo o meni? Zato što ako jeste...

Adrijena ju je presekla odmahnuvši glavom. - Ne, ovo je o meni - kazala je. - Ispričaću ti o nečemu što se dogodilo pre četrnaest godina.

Amanda je nagnula glavu, i u intimnom okruženju kuhinjice, Adrijen je započela svoju priču.

Tri

Rodante, 1988. godine

Tog jutra kada je Pol Flener izašao iz advokatske kancelarije nebo je bilo sivo. Zakopčavao je jaknu dok je kroz maglu koračao prema iznajmljenom automobilu. Seo je za volan razmišljajući o tome kako je život koji je vodio proteklih četvrt veka zvanično okončan time što je stavio potpis na kupoprodajni ugovor.

Početak januara 1988. godine. U roku od mesec dana prodao je oba automobila, privatnu lekarsku ordinaciju, a upravo, prilikom poslednjeg susreta sa advokatom, i kuću.

Nije znao kakva će ga osećanja obuzeti zbog prodaje kuće. Dok je okretao ključ u bravi shvatio je da skoro ništa i nije osećao. Imao je tek neodređeno osećanje da se sve okončalo. Rano tog jutra prošetao se po kući, išao iz sobe u sobu poslednji put u nadi da će se setiti prizora svog života. Mislio je da će mu pred oči iskrsnuti slika jelke, da će se prisetiti kako je njegov sin uzbuđeno trčao niza stepenice odeven samo u pižamu da bi otkrio šta mu je sve Deda Mraz doneo. Pokušao je da se seti mirisa koji su se širili iz kuhinje na Dan zahvalnosti i kišnih nedeljnih poslepodneva kada je Marta spremala paprikaš, glasova koji su odzvanjali dnevnom sobom gde su on i njegova žena priređivali brojne zabave.

Kretao se iz sobe u sobu, zastajući tu i tamo, zatvarao na tren oči, međutim, nijedna uspomena nije oživela. Shvatio je da je kuća tek prazna ljuštura i pitao se po ko zna koji put kako je tu uopšte mogao da živi toliko dugo.

Pokrenuo je auto, uključio se u saobraćaj i došao do raskrsnice izbegavajući mnoštvo automobila koji su nadirali iz predgrađa. Dvadesetak minuta kasnije skrenuo je na autoput broj 70 čije su dve kolovozne trake vodile ka jugoistoku, prema obali Severne Karoline. Na zadnjem sedištu ležale su dve velike putne torbe. Avionske karte i pasoš nalazili su se u kožnoj torbici, nadohvat ruke. U prtljažnik je smestio medicinsku opremu i lekove koje je trebalo da ponese.

Nebo belo i sivo, pravo zimsko. Tog jutra kiša je padala čitav sat, a zbog sevemog vetra činilo se da je hladnije nego što je bilo. Na autoputu nije bilo gužve, pa je Pol dodao gas i vozio brzinom nešto većom od dozvoljene. U mislima se vratio stvarima koje je tog jutra uradio.

Brit Blekberi, njegov advokat, pokušao je još jednom da ga odgovori. Bili su stari prijatelji. Kada mu je šest meseci ranije Pol izložio svoje namere, Brit je mislio da je reč o šali, tako da se na sav glas smeja: - E i taj dan da dođe. - Tek kada je podigao pogled i zagledao se prijatelju u lice, shvatio je da Pol ozbiljno govori.

Pol se, naravno, za taj sastanak pripremio. Te navike nije mogao da se oslobodi - dodao mu je preko stola tri uredno otkucana lista papira, ističući da su cene prihvatljive. Izneo je i svoje mišljenje u vezi s predloženim ugovorima. Brit je prvo neko vreme zurio u papire pred sobom pre nego što ih je uopšte pogledao.

— Ovo je zbog Marte? - upitao je.

— Ne - odgovorio je Pol. - To je nešto što moram da uradim.

Pol je pojačao grejanje u automobilu i stavio ruku na mesto odakle je dopirao topao vazduh kako bi zagrejao prste. Povremeno je bacao pogled na retrovizor. Neboderi grada Ralija nestajali su u daljini i pitao se kada će ih ponovo videti.

Kuću je prodao mladom bračnom paru koji se pojavio čim je oglas izašao - muž je bio direktor u preduzeću „Glakso-Smit-Klajn“, žena psiholog. Došli su i sutradan i, u roku od nekoliko sati koliko je trajala njihova poseta, dali ponudu. Prvi i jedini bračni par koji je pogledao kuću.

Pola to nije iznenadilo. Bio je prisutan prilikom njihove druge posete. Pričali su čitav sat o stvarima koje su se ticale kuće. Čim ih je ugledao, znao je da žele da kupe kuću iako su se trudili da ih njihovo ponašanje ne oda. Pokazao im je kako radi sigurnosni sistem, kako se otvara kapija. Ponudio im je brojeve telefona preduzeća za održavanje dvorišta i bazena koji je još bio pod garancijom. Rekao im je da je u predsoblju italijanski mermer, a da su zatamnjena prozorska okna delo ruku nekog umetnika iz Đenove. Kuhinja je preuređena dve godine ranije. Frižider i šporet i dalje su važili za savršenstvo. - Skuvati ručak za dvadeset i više osoba - rekao im je - nikakva teškoća. Poveo ih je u spavaću sobu i kupatilo, zatim i kroz ostale sobe. Primetio je kako im se oči šire pri pogledu na ručno urađene reljefe i obojene zidove. U prizemlju ih je uveo u svečanu trpezariju, pokazao im stilski nameštaj i kristalni svećnjak, pustio ih da se dive persijskom tepihu na kojem je počivao stočić od trešnjevog drveta. Kada su ušli u biblioteku, posmatrao je kako muškarac rukom prelazi preko javorovine i zatim zuri u „Tifanijevu“ lampu smeštenu u uglu pisaćeg stola.

— Da li je cenom - upitao je muškarac - obuhvaćen i sav nameštaj?

Pol je klimnuo glavom. Dok je izlazio iz biblioteke čuo je iza leđa njihovo uzbuđeno došaptavanje.

Bili su tu već skoro čitav sat. Stajali su kod vrata, spremni da krenu, i postavili pitanje koje je Pol očekivao.

— Zbog čega prodajete kuću?

Setio se kako je posmatrao tog nepoznatog čoveka, znao je da se ne raspituje tek iz puke radoznalosti. Kao da je bilo nečeg nerazumnog u Polovoj odluci jer je cena, dobro je to znao, bila suviše niska čak i za samu kuću, ne uključujući nameštaj.

Mogao je da kaže da mu više nije potreban toliki prostor pošto je sam. Ili da kuća više priliči mlađima kojima stepenice ne pričinjavaju poteškoću. Da namerava da kupi ili napravi drugu, sasvim drugačiju kuću. Da namerava da ode u penziju, pa mu je naporno da održava toliku kuću.

Međutim, ništa od toga nije odgovaralo istini. Umesto da odgovori, pogledao ga je pravo u oči.

— Zbog čega želite da je kupite? - upitao je.

Obratio se prijateljskim tonom i čovek je na tren pogledao u svoju ženu. Lepa, niskog stasa, crnka, reklo bi se istih godina kao i muž, zašla u tridesete. I njen muž dobro je izgledao, držao se pravo poput strele, kao da je od onih upornih koje samouverenost nikad ne napušta. Na tren se učinilo da ne razumeju pitanje.

— Oduvek smo maštali o ovakvoj kući - napokon je progovorila žena.

Pol je klimnuo glavom. Da, pomislio je, sećam se vremena kada sam se i sam tako osećao. U svakom slučaju, do pre šest meseci.

— Nadam se da ćete biti srećni u njoj - rekao je.

Par se zatim okrenuo i izašao. Posmatrao ih je kako koračaju prema automobilu. Mahnuo im je i zatvorio vrata. Onda je osetio kako mu se grlo steže. Taj nepoznati

muškarac podsetio ga je na sopstvene mladalačke dane, shvatio je dok ga je posmatrao. Nije umeo da objasni zašto su mu se oči ispunile suzama.

Autoput je vodio kroz Smitfield, Goldsboro i Kinston, male gradove razdvojene prostranim poljima pamuka i duvana koja su se protezala na površini od oko sedamdeset kilometara. Odrastao je upravo u tom delu zemlje, na malenoj farmi u blizini Vilijamstona, tako da mu je okolina bila poznata. Prošao je pored nakrivljenih ambara za duvan i seoskih kuća; na visokim sasušanim granama hrastova koji su se nalazili pored autoputa primetio je bokore imele.

Zaustavio se da ruča u Nju Bernu, živopisnom gradiću podignutom na mestu gde se spajaju reke Njus i Trent. U starom delu grada kupio je sendvič i šolju kafe. Iako je bilo hladno, seo je na klupu u blizini hotela „Šeraton“. Odatle se pogled pružao na marinu. Jahte i čamci mirno su počivali ukotvljeni na sigurnom, a vetar ih je lagano njihao.

Dok je disao, u vazduh su se dizali oblačići. Pojeo je sendvič i podigao poklopac sa šolje kafe. Razmišljao je o životu koji je ostao iza njega.

Bio je to dug put, udubio se u misli. Bio je mali kada mu je majka umrla. Kao sinu jedincu u seoskom domaćinstvu, detinjstvo mu nije bilo lako. Umesto da sa drugarima igra bejzbol i ide na pecanje, vreme je provodio u čupanju korova i nizanju listova duvana, čak dvanaest sati dnevno pod žarkim južnjačkim suncem koje mu je leđa bojilo bakarnom bojom. Ponekad je gundao, poput sve dece, ali je uglavnom prihvatao da radi. Znao je da je ocu potrebna njegova pomoć. Bio je dobar čovek. Strpljiv i učtiv, govorio je retko, poput svog oca, osim kada je za to bilo razloga. Njihov mali dom često je odisao atmosferom koja je vladala samo u crkvi. Osim uobičajenih pitanja o tome kako je protekao dan u školi i šta se zbiva u polju, mir večernjeg obroka remetio je jedino zvuk escajga koji lupka o tanjire. Pošto bi sudovi bili rasklonjeni i oprani, Polov otac odlazio je u dnevnu sobu i posvećivao se pažljivom proučavanju izveštaja vezanih za farmu, dok se dečak zadubljavao u knjige. Televizor nisu imali, a radio su retko uključivali, tek toliko da čuju vremensku prognozu.

Bili su siromašni. Hrane je uvek bilo dovoljno, imali su krov nad glavama i spavali u toplom; ipak, Pol se ponekad stideo svoje iznošene odeće i bilo mu je neprijatno što nikad nema dovoljno novca da, poput svojih drugara, sebi kupi kakav slatkiš ili koka-kolu. Tu i tamo čuo bi pokoji pakostan komentar na račun toga, ali umesto da se upušta u rasprave, Pol se u potpunosti posvećivao učenju kao da pokušava da dokaže da ga to ne dotiče. Na kraju svake školske godine dečak je kući donosio sve same petice i, ma koliko da se otac ponosio Polovim uspesima, uvek je s nekom setom gledao svedočanstva znajući da ona znače da će jednog dana njegov sin otići sa farme i nikada se više neće vratiti.

Radne navike stečene radom u polju prenele su se i u druge oblasti Polovog života. Ne samo što je maturirao kao drugi đak generacije već je izrastao i u odličnog sportistu. Kada je u prvom razredu srednje škole isključen iz školskog ragbi tima, trener ga je posavetovao da proba sa trčanjem. Pošto je shvatio da se na osnovu truda, a ne genetskog nasleđa, razlikuje pobednik od onoga koji gubi, počeo je da ustaje u pet ujutro kako bi u svoj zgusnuti raspored uvrstio čak dva treninga dnevno. Rezultati nisu izostali. Dobio je punu stipendiju za školovanje na Univerzitetu Djuk. Tokom sve četiri godine studija bio je ne samo izuzetan student već i izvanredan atletičar. Ulagao je previše truda u sve što je radio, ne vodeći računa o zdravlju, što ga je skoro koštalo života. Grešku kasnije više nije ponovio. Diplomirao je sa odličnim uspehom na dve katedre - za hemiju i biologiju. Te godine stekao je slavu i na atletskom polju osvojivši treće mesto na saveznom takmičenju.

Po završetku trke, osvojenu medalju predao je ocu i rekao mu da je sve to postigao za njega.

— Ne - uzvratio je otac - trčao si za sebe. Nadam se jedino da trčiš prema nečemu, a ne od nečega.

Te noći, Pol dugo nije mogao da zaspi; ležao je u postelji i zurio u tavanicu. Pokušavao je da shvati šta je otac želeo da mu kaže. On sam smatrao je da trči prema nečemu, prema svemu. Prema boljem životu, materijalnom blagostanju, načinu na koji bi pomogao ocu, poštovanju, životu bez briga, sreći.

Na četvrtoj godini fakulteta, u februaru, saznao je da je primljen na dalje studije medicine na Univerzitetu Vanderbilt. Otišao je da poseti oca i donese mu lepu vest. Ocu je bilo drago. Iste večeri, kasno u noć, u vreme kada je već trebalo da je u postelji, kroz prozor je video oca kako, utonuo u samoću, stoji oslonjen na ogradu i gleda u svoja polja.

Tri sedmice kasnije umro je od srčanog udara dok se pripremao za prolećne radove.

Pol je teško podnosio gubitak oca, ali umesto da se prepušta jadikovanju, posvetio se učenju s još većim žarom što mu je pomagalo da ne misli na sve što ga je zadesilo. Na Vanderbilt je krenuo odmah po završetku poslednjeg semestra; raspust mu je prošao u pohađanju letnje nastave iz tri predmeta kako bi što brže napredovao. Na jesen je tom ushuktalom i žestokom ritmu dodao još nekoliko predmeta. Život mu je proticao u neprestanom radu. Pohađao je nastavu, radio u laboratoriji, učio do ranih jutarnjih sati. Trčao je deset kilometara dnevno, svaki put merio rezultate trudeći se da ih stalno poboljšava. U noćne klubove i barove nije zalazio. Nije pratio dešavanja u fakultetskim sportskim timovima. Kupio je i televizor u jednom trenutku, ali ga nije ni raspakovao, već ga je prodao godinu dana kasnije. U društvu devojaka bio je stidljiv. Upoznao je Martu, plavušu blage naravi, rodom iz Džordžije. Radila je u biblioteci Medicinskog fakulteta. Pošto je uvidela da Pol nikako da se doseti da je pozove da izađu, rešila je da preuzme inicijativu u svoje ruke. Iako zabrinuta zbog iscrpljujućeg ritma života koji je vodio, prihvatila je njegovu bračnu ponudu i venčali su se deset meseci kasnije. Međutim, kako su se približavali završni ispiti, vremena za medeni mesec nije bilo. Obećao joj je da će, po završetku školske godine, otputovati na neko lepo mesto. Ali, to se nije desilo. Godinu dana kasnije rodio im se sin Mark. Pol ni jedan jedini put nije dete ni presvukao ni uspavao.

Umesto da se bavi detetom, sedeo je za kuhinjskim stolom, usredsređen na dijagrame iz fiziologije, hemijske jednačine, učenje; briljirao je na svakom ispitu. Diplomirao je za tri godine kao student generacije i mala porodica preselila se u Baltimor, gde je otišao na specijalizaciju iz hirurgije na Univerzitetu „Džons Hopkins“. U to vreme već je znao da je hirurgija njegov poziv. Mnoge specijalizacije zahtevaju brojne susrete s ljudima i strpljivo ophođenje s pacijentima. Polu to nije polazilo za rukom. Ali, hirurgija je bila nešto posve drugačije. Pacijenti nisu zainteresovani toliko za razgovor koliko za umeće hirurga, a Pol je umeo da im ulije poverenje i savršeno obavi operaciju. Bio je izvrstan. Tokom poslednje dve godine specijalizacije radio je dvadeset sati dnevno, a spavao svega četiri. Ipak, ma kako čudno izgledalo, na njemu se nisu videli znaci umora.

Posle specijalizacije usledila je docentura iz kraniofacijalne hirurgije, zatim nova selidba, ovoga puta u Rali, gde je, s još jednim hirurgom, otvorio ordinaciju. Dešavalo se to u vreme kada se broj stanovnika u Raliju brzo uvećavao. Njih dvojica bili su jedini specijalisti te vrste i posao je cvetao. Do trideset četvrte godine isplatio je kredit koji je dobio za pohađanje medicinskog fakulteta. Već u trideset šestoj bio je povezan sa svim važnim oblasnim bolnicama i radio za Medicinski centar Univerziteta Severna Karolina. Učestvovao je, zajedno s lekarima Klinike „Majo“, u istraživanju o neurofibromima. Godinu dana kasnije objavio je članak o nesraslim npercima u poznatom naučnom časopisu *Medicinski časopis Nove Engleske*, zatim samo četiri meseca docnije još jedan tekst - o

hemangiomima - kojim je doprineo usavršavanju tehnika za izvođenje hirurških zahvata na novorođenčadima. Ugled mu je rastao, a pošto je uspešno operisao kćerku senatora Nortona, teško povređenu u saobraćajnoj nesreći, dospeo je i na naslovnu stranu časopisa *Volstrit žurnala*.

Osim rada u području rekonstruktivne hirurgije, bio je među prvim lekarima u Severnoj Karolini koji su počeli da se bave i plastičnom hirurgijom. Trenutak je bio izuzetno povoljan. Pol je bio lekar na glasu, prihodi su mu se brzo uvećavali, pa se okrenuo i nagomilavanju materijalnih dobara. Kupio je „bmv“, zatim „mercedes“, pa „porše“, a onda još jedan „mercedes“. Marta i Pol stekli su kuću svojih snova. Kupio je deonice u dvanaestak preduzeća. Kada je uvideo da ne može da se izbori sa praćenjem tržišta, unajmio je stručnjaka da se stara o njegovim poslovima. Novac koji je stekao udvostručavao se svake četiri godine. A onda je počeo i da se utrostručava kada je Pol već imao mnogo više nego što mu je bilo potrebno do kraja života.

I dalje je radio. Zakazivao je operacije ne samo radnim danima već i subotom. Nedeljna poslepodneva provodio je u svom kabinetu. Imao je četrdeset pet godina kada ga je partner napustio i pridružio se drugoj grupi lekara jer nije mogao da izdrži tako naporan tempo.

Prvih nekoliko godina po Markovom rođenju Marta je često govorila da želi još jedno dete, ali je vremenom prestala da to pominje. Primoravala ga je da uzima odmor, na šta je on povremeno i pristajao, mada nevoljno. Na kraju je sama sa detetom odlazila u duže posete svojim roditeljima, dok je Pol ostajao kod kuće. Pronalazio je tek toliko vremena da prisustvuje samo najhitnijim događajima u životu svog sina, jednom ili dva puta godišnje, ali je sve ostalo uglavnom propuštao.

Ubeđivao je sebe da radi za svoju porodicu. I za Martu, koja je bila uz njega tokom dugih godina teške borbe. I u čast svog oca. I za Markovu budućnost. Međutim, negde duboko u srcu, znao je da u stvari radi za sebe.

Sada je najviše žalio zbog toga što se nije dovoljno posvećivao sinu. Uprkos tome što je od malih nogu patio što Pol ni na koji način ne učestvuje u njegovom životu, Mark je ipak odlučio da pođe očevim stopama i postane lekar. Pola je to iznenadilo. Mark je, na očevu zadovoljstvo, bio primljen na medicinski fakultet. Pol se nadao da će mu se sin, pošto završi studije, priključiti i da će raditi zajedno. Mislio je će to biti divna prilika da provode zajedno više vremena. Setio se da ga je izveo na ručak u nameri da ga ubedi da postane hirurg. Mark je na to samo odmahnuo glavom.

— To je tvoj život - rekao je - tako nešto mene uopšte ne zanima. I, da budem iskren, žao mi te je.

Pola su te reči zbolele. Nisu bile bez osnova. Mark je izneo gomilu gorkih opaski, Pol je postajao sve ogorčeniji i ručak se završio tako što je Mark izleteo iz restorana. Pune dve nedelje Pol s njim nije hteo ni reč da prozbori. Ni Mark se nije trudio da prevaziđe nedorazum. Nedelje su prerastale u mesece, meseci u godine. Mark je sa majkom i dalje bio prislan, a izbegavao je da dolazi kući kad god je znao da će zateći oca.

Po sinovljevom odlasku Pol se borio na jedini način koji mu je bio poznat. Zatrpavao se poslom, trčao deset kilometara dnevno, a jutrom, uz kafu, proučavao finansijske rubrike u novinama. U Martinim očima jasno je video tugu. Povremeno, obično kasno noću, razmišljao je o tome kako da izgadi odnose sa sinom. Deo njega želeo je da istog trena dohvati telefon i pozove sina, samo mu je za takav potez svaki put nedostajalo snage. Od Marte je saznavao sve o Marku. Znao je da mu je dobro i bez njega. Umesto da postane hirurg, Mark se opredelio za opštu praksu. Proveo je nekoliko meseci u sticanju neophodnog iskustva, pa otišao u inostranstvo da radi za neku humanitarnu ustanovu.

Bio je to plemenit poduhvat, ipak Pol nije mogao a da ne misli da se Mark odlučio na taj korak jer je želeo da bude što dalje od oca.

Dve sedmice pošto je Mark otišao, Marta je podnela tužbu za razvod braka.

Koliko su ga svojevremeno Markove reči povredile, toliko ga je Martina odluka ostavila u čudu. Pokušao je da je odgovori, ali ga je ona blago prekinula.

— Da li ću ti stvarno nedostajati? Jedva da se više i poznajemo nas dvoje.

— Promeniću se - obećao je.

Marta se osmehnula. - Znam da možeš i da bi trebalo. Ali, to treba da uradiš zato što sam želiš, a ne zbog toga što misliš da ja tako hoću.

Naredne dve nedelje Pol je proveo u magnovenju. Mesec dana kasnije obavio je rutinsku operaciju ali šezdesetdvo godišnja pacijentkinja Džil Torelson iz Rodantea, Severna Karolina, umrla je na odeljenju za oporavak.

Od toga je sve počelo. Taj užasan događaj posle kojeg su počele da se redaju neprijatnosti doveo ga je na put na kojem se upravo nalazio.

Pol je ispio poslednji gutljaj kafe, vratio se za volan i uputio se ponovo prema autoputu. U Morhed Siti stigao je za četrdeset pet minuta. Prešao je preko mosta za Bjufort, pratio skretanja, pa se uputio dole ka istoku, prema Sedar Pointu.

Priobalni pejzaž odisao je mirom i lepotom. Usporio je auto kako bi mogao da uživa u prizoru. Život je ovde bio drugačiji, znao je. Dok je vozio, čudio se ljudima koji su dolazili iz suprotnog smera i mahali mu. Nekoliko starijih ljudi sedelo je na klupi ispred benzinske pumpe. Posmatrali su automobile koji prolaze, kao da nemaju drugog posla.

Bilo je rano poslepodne kada se ukrcao na trajekt za Okrakok, selo na južnom kraju Uter Benksa. Na trajektu je bilo još svega četiri automobila. Za vreme dvočasovne plovidbe razgovarao je s nekoliko saputnika. Noć je proveo u motelu „Okrakok“. Probudio se kada se s površine vode uzdigla bela lopta svetlosti, rano doručkovao i nekoliko narednih sati proveo u šetnji po tom rustičnom selu, posmatrajući kako ljudi obezbeđuju svoje kuće u strahu od oluje.

Kada je konačno bio spreman, vratio je putnu torbu u prtljažnik i uputio se ka severu, ka mestu u koje je morao da ode.

Uter Benks, razmišljao je, tako čudan i tajanstven. Zaostale morske trave koje je okean izbacio provirivale su iz peska, hrastove grane povijale su se na vetru koji većito duva sa mora. Takvog mesta nije bilo nigde. Do poslednjeg ledenog doba ostrva su bila povezana s kopnom, a onda je voda pobedila i preplavila zapadni deo stvarajući tako Pamliko Saund. Do pedesetih godina dvadesetog veka nije bilo puta koji bi povezao ta ostrvca, pa su ljudi bili prinuđeni da voze preko plaže kako bi stigli do svojih kuća iza peščanih dina. Postupali su tako i danas, bilo im je u krvi. Dok je vozio, Pol je primećivao tragove automobilskih guma sasvim blizu vode.

Nebo se mestimično razvedrilo; uprkos oblacima koji su ljuti to jurili prema horizontu, sunce se tu i tamo ipak pomaljalo i čitav kraj presijavao se u bleštavobelim tonovima. I pored brujanja motora, jasno je čuo kako okean besni.

U to doba godine u Uter Benksu skoro da nije bilo posetilaca, tako da je Pol za sebe imao čitav kolovoz. U usamljenosti, misli su mu se vraćale na Martu.

Brak je zvanično razveden nekoliko meseci ranije. Sporazumno. Znao je da se Marta viđa s nekim, sumnjao da se to dešavalo i pre razvoda, ali više nije bilo važno. Tih dana činilo mu se da ništa nije važno.

Pošto je otišla, usporio je obim posla, smatrao je da mu je potrebno neko vreme da se pribere. Nekoliko meseci kasnije, umesto da se vrati zahuktaloj svakodnevnici, nastavio je

da smanjuje obaveze. I dalje je redovno trčao. Međutim, potpuno je izgubio zanimanje za dešavanja u svetu finansija. Od kada zna za sebe, šest sati sna bilo mu je dovoljno. A onda je počelo da se zbiva nešto čudno; što je više smanjivao negdašnji suludi tempo rada, potreba za spavanjem bivala je sve izraženija.

Primedio je i druge promene, fizičke. Prvi put posle tolikih godina osetio je da mu se mišići ramenog pojasa opuštaju. Bore koje su mu se godinama sve dublje ucrtavale na licu i dalje su bile приметne, a tvrd izraz lica zamenila je neka neobična seta. Imao je utisak, mada mu se verovatno to samo pričinjavalo, da je kosa prestala da mu sedi.

U jednom trenutku života mislio je da ima sve. Jurio je neprestano, dostigao vrhunac uspeha. Sada je shvatao da se nikada nije pridržavao očevog saveta. Celog života bežao je od nečega umesto da nečemu hrli u susret. Duboko u sebi znao je da je sve to bilo uzalud.

Imao je pedeset četiri godine i bio sam na svetu. Dok je umorno gledao u prazan asfaltni put koji se pred njim protezao, pitao se zbog čega je tako mnogo trčao.

Pol je znao da se sada nalazi sasvim blizu cilja svog putovanja. Odseo je u malom pansionu u blizini autoputa. Skoro da je stigao u Rodante, već je bio u predgrađu. U centru, ako se ta reč uopšte može upotrebiti, nalazilo se mnoštvo radnji koje su nudile skoro sve što se može zamisliti. U robnoj kući moglo je da se nabavi sve, od gvoždarske robe do opreme za pecanje i namirnica. Na benzinskoj pumpi, osim guma i rezervnih delova za automobile, na raspolaganju su bile i usluge automehaničara.

Nije bilo razloga da se raspituje kojim pravcem da krene. Nekoliko minuta kasnije skrenuo je sa autoputa na kratak put posut šljunkom. Pansion mu se učinio još ljupkijim nego što ga je zamišljao. Staro belo zdanje u viktorijanskom stilu, crni saloni i veranda poželeli su mu dobrodošlicu. Saksije s mačuhicama u punom cvatu krasile su ogradu. Američka zastava vijorila se na vetru.

Parkirao se, izvukao torbe iz prtljažnika, prebacio ih na rame i krenuo uza stepenice. Na podu od borovine bili su vidni tragovi godina i unošenja peska; ni nalik njegovoj sad već bivšoj kući. Sa leve strane primedio je udobnu dnevnu sobu - jarka svetlost ulazila je kroz dva velika prozora koji su se nalazili sa obe strane kamina. U vazduhu se osećao miris sveže skuvane kafe. Ugledao je i tanjir pun kolačića postavljen tu u čast njegovog dolaska. Pretpostavio je da se odaje vlasnika nalaze s desne strane, pa se u tom smeru i uputio.

Za malim pultom gde je trebalo da se prijavi nije bilo nikoga. U ćošku je video tablu na kojoj su bili okačeni ključevi soba; privesci su bili u obliku malih svetionika. Prišao je pultu i pritisnuo zvonice koje su tu nalazilo.

Sačekao je neko vreme, pa pozvonio ponovo. Ovog puta začuo je neki glas, poput prigušenog uzvika; učinilo mu se da dolazi iz zadnjeg dela kuće. Spustio je svoj prtljag, zašao iza pulta, gurnuo vrata koja su vodila u kuhinju. Na stolu je video tri neraspakovane kese pune namirnica.

Zadnja vrata bila su otvorena. Izašao je i obreo se na verandi. Pod je zaškripao pod njegovim koracima. S leve strane nalazile su se dve stolice za ljuljanje, a između njih stočić. S desne strane video je osobu koja se nekoliko minuta ranije oglasila.

Stajala je u uglu zagledana u okean. Na sebi je imala izbledele farmerke, baš kao i on, i debeo, topao džemper. Svetlosmeđa kosa bila joj je vezana, a nekoliko nestašnih pramičaka lepršalo je na vetru. Posmatrao ju je dok se okretala iznenađena zvukom njegovih čizama. Iza njenih leđa talasi mu su izgledali kao desetine čigri koje se poigravaju. Njena šolja kafe nalazila se na ogradi.

Pol je pogledao u stranu, pa opet u nju. Iako je prethodno plakala, video je da je lepa. Nešto tužno u načinu na koji se premeštala s noge na nogu navelo ga je na zaključak da nije svesna svoje lepote, što ju je činilo još privlačnijom. Znao je da će se uvek sećati tog trenutka.

Četiri

Amanda je pogledala preko stola u majku.

Adrijena je zastala zureći napolje kroz prozor. Kiša je prestala; iza stakla, nebo je bilo puno senki. U tišini, Amanda je mogla da čuje frižider kako jednolično bruji.

— Zašto mi ovo pričaš, mama?

— Zato što mislim da je potrebno da to znaš.

— Ali zašto? Mislim, ko je bio on?

Umesto odgovora, Adrijena je pružila ruku ka boci vina. Otvorila ju je opreznim pokretima. Nakon što je sipala sebi čašu vina, sipala je i svojoj ćerki.

— Moglo bi ti biti potrebno i ovo - rekla je.

— Mama?

Adrijena je gurnula čašu preko stola.

— Da li se sećaš kada sam bila u Rodanteu? Kada me je Džin zamolila da joj nadgledam 'Pansion'?

Bio je potreban trenutak da se seti.

— Davno, kada sam bila u srednjoj školi, misliš?

— Da.

Kada je Adrijena ponovo počela da priča, Amanda je nehotice posegla za čašom vina, pitajući se o čemu je ovde uopšte reč.

Pet

Tog sumornog popodneva Adrijena je stajala na verandi oslonjena na ogradu, držala šolju kafe i tako grejala ruke. Bio je četvrtak. Zurila je u okean. Činilo joj se da besni više nego sat ranije. Voda je poprimila boju gvožđa, kao da u utrobi krije olupine starih ratnih brodova. Vrhovi talasa ličili su na bele kapice koje su jurile prema horizontu.

Deo nje kajao se zbog dolaska u Rodante. Došla je da pomogne prijateljici i pripazi na „Pansion“. Nadala se da će joj boravak na moru dobro doći da se odmori, ali sada joj se činilo da je pogrešila. Pre svega, vreme je nije poslužilo; već od samog jutra radio je upozoravao na veliku oluju koja se kreće u njihovom smeru i nije je uopšte veselila mogućnost da ostane bez struje ili da narednih nekoliko dana provede ne pomaljajući nos iz kuće. I ne samo to. Iako je nebo bilo natmureno, sam pogled na plažu dozivao je u sećanje davna vremena, uspomene na srećne dane raspusta provedene na moru s porodicom kada joj se ceo svet činio divnim.

Sebe je dugo smatrala srećnom osobom. Džeka je srela na studijama, bio je na prvoj godini prava. Smatrali su ih savršenim parom - on visok i vitak, talasaste crne kose; ona crnka plavih očiju, tankog struka. U dnevnoj sobi, na počasnom mestu iznad kamina stajala je uveličana i uramljena fotografija s njihovog venčanja. Prvo dete rodila je u dvadeset osmoj godini. Tokom tri godine koje su usledile donela je na svet još dvoje dece. I ona se, poput tolikih žena, mučila da skine kilograme nagomilane tokom trudnoća. Bila je uporna i, iako nije povratila stas iz studentskih dana, smatrala je da sasvim dobro izgleda za ženu njenih godina koja je rodila troje dece.

I bila je srećna. Volela je da kuva, održavala je kuću, nedeljom je cela porodica išla u crkvu. Davala je sve od sebe da ona i Džek nastave da vode bogat društveni život. Kada su deca krenula u školu, uključila se u školska zbivanja, vodila razne aktivnosti, pomagala u nedeljnoj školi, prva se prijavila da decu vozi na izlete. Provodila je sate gledajući školske predstave i slušajući klavirske recitale, navijala na bejzbol i fudbalskim utakmicama. Decu je rano naučila da plivaju. Od srca se smejala izrazima neverice na njihovim malim licima kada su prvi put otišli u Diznilend. Povodom njenog četrdesetog rođendana Džek je priredio veliko slavlje u klubu, pojavilo se skoro dve stotine ljudi. Bilo je to divno veče, ispunjeno smehom i dobrim raspoloženjem. Međutim, kada su se vratili kući, osetila je da se nešto promenilo; okrenuo je glavu dok se svlačila, ugasio svetlo i legao pretvarajući se da spava.

Sada je znala da je trebalo da obrati pažnju, da shvati da više nije onako kako je bilo, međutim, budući da se starala o troje dece, jednostavno nije imala vremena da razmišlja ni o čemu drugom. Osim toga, nije ni sanjala da će strast koju su ona i Džek osećali jedno prema drugom nepovratno iščeznuti. Trebalo je da, posle tolikog bračnog staža, bude mudrija. Nije se previše brinula, verovala je da su to prolazni trenuci posle kojih će sve ponovo biti kao pre. Ipak, to se nije desilo. Napunila je četrdeset jednu godinu i utonula u zabrinutost. Počela je da kupuje knjige o tome „kako pomoći samom sebi“, u potrazi za sadržajima u kojima bi pronašla kakav savet za poboljšanje bračnog života. Povremeno su joj misli lutale ka budućim vremenima, verovala je da će biti bolje kada se ritam života malo primiri. Zamišljala je sebe kao baku, razmišljala o svemu u čemu će ona i Džek moći

da uživaju i o tome da će ponovo biti sami njih dvoje, kao nekad davno. Mislila je da će tek tada sve biti kao pre, nadala se.

A onda je jednog dana ugledala Džeka i Lindu Gaston. Sedeli su u restoranu i obedovali. Linda, takođe advokat, radila je u ispostavi Džekove firme u Grinsborou. Specijalnost su joj bile nekretnine, dok se Džek bavio građanskim pravom. Adrijena je znala da se slučajevi na kojima rade ponekad preklapaju i da moraju da sarađuju, tako da se nije iznenadila kada ih je zatekla za ručkom. Čak im se nasmešila. Linda im nije bila bliska prijateljica, ali im je mnogo puta dolazila u goste; njih dve su se lepo slagale. Bila je deset godina mlađa i neudata, ali Adrijena nije obraćala pažnju na to. Tek kada je ušla u restoran, primetila je da razmenjuju nežne poglede. Bila je sigurna da su se, ispod stola, držali za ruke.

Stala je kao sleđena, ali umesto da im priđe, okrenula se i požurila da izađe iz restorana pre nego što je ugledaju.

Poričući ono što je sopstvenim očima videla, te večeri napravila je Džekovo omiljeno jelo. Prizor koji je slučajno videla, nije ni pomenula. Pretvarala se da se ništa nije dogodilo i s vremenom joj je pošlo za rukom da samu sebe ubedi da je sve pogrešno protumačila. Možda Linda ima nekih problema i Džek se trudi da je uteši. Takav je oduvek bio. Ili je možda u pitanju obostrana platonska simpatija i ništa više.

Ali, grešila je. Stvari su velikom brzinom krenule nizbrdo i u roku od svega nekoliko meseci Džek je zatražio razvod. Rekao joj je da je zaljubljen u Lindu. Nije nameravao, ali tako se desilo i nada se da će ga Adrijena razumeti. Nije ga razumela; to mu je i rekla. Iselio se iz kuće. Imala je četrdeset dve godine.

Tri je godine prošlo od tada. Džek je nastavio da živi svojim životom, ali Adrijena nije mogla. Starateljstvo nad decom bilo je zajedničko, ali samo na papiru. Preselio se u Grinsboro i tročasovno putovanje kolima koje ih je delilo bilo je i više nego dovoljan razlog da deca uglavnom budu samo s njom. Njemu je tako odgovaralo, a Adrijena se, noseći breme potpune odgovornosti za vaspitanje dece, svakodnevno suočavala s granicama sopstvenog strpljenja. Uveče bi od iscrpljenosti samo pala u postelju, ali joj san nikako nije dolazio na oči. U glavi su joj se neprestano rojila najrazličitija pitanja. Ponekad je smišljala reči koje bi izgovorila da se Džek odjednom pojavi na vratima i zamoli je za oprostaj. O tome nije pričala nikome jer duboko u sebi verovala je da bi rekla „da“.

Prebacivala je sebi zbog toga, ali šta bi drugo mogla?

Život koji je vodila nije joj se dopadao; tako nešto nije ni tražila ni očekivala. A ni zaslužila. Igrala je ulogu po svim pravilima. Osamnaest godina bila mu je verna. Zatvarala je oči kada bi povremeno previše popio, prinosila mu kafu kada je ostajao da radi, nikad mu ni reč nije rekla zbog toga što vikendom odlazi da igra golf umesto da vreme provodi s decom.

Da li je samo seks bio u pitanju? Naravno, Linda je bila i mlađa i lepša, ali da li je to bilo dovoljno i toliko važno da zbog toga odbaci sve ostalo? Zar mu deca nisu značila ništa? Ni ona, njegova žena? Ni osamnaest godina zajedničkog života? Nije mogao da tvrdi da je ona izgubila zanimanje za seks; tokom poslednjih nekoliko godina ona je redovno preduzimala prve korake. Ako je njegova potreba već bila toliko jaka, zbog čega to nije pokazao?

Pitala se da mu nije možda dosadila. Naravno, posle tolikih godina braka, retko je koja priča ostala neispričana. Sve su već unapred znali, posle tek nekoliko izgovorenih reči naslućivalo se šta će dalje biti. Živeli su poput tolikih drugih bračnih parova. Zanimala bi se kako mu je prošao radni dan, on se raspitivao za decu, zatim bi razgovor prešao na druge teme, o tome kako se ko ponašao, šta je uradio jedan ili drugi član porodice, ili šta je

novo u gradu. I sama je povremeno priželjkivala zanimljivije razgovore, ali zar nije shvatao da će isto tako biti i s Lindom za koju godinu?

Nije bilo pošteno. Čak su joj to rekli i prijatelji, pa je pretpostavljala da su na njenoj strani. Možda i jesu bili, samo je njihovo ispoljavanje pristrasnosti smatrala čudnim. Eto, jednom je bila pozvana na božićnu zabavu; s ljudima koji su je priređivali znala se već godinama i koga je tamo srela - Džeka i Lindu, glavom i bradom. Eh, život u malom južnjačkom gradu; takve su se stvari opraštale, ali Adrijena se, i protiv svoje volje, osetila izneverenom.

Pored toga što je osećala bol i izdaju, bila je i usamljena. Nije izašla nijednom od kada je Džek otišao. Roki Maunt nije baš vrveo od neoženjenih četrdesetogodišnjih muškaraca, a za onima koji su bili slobodni nije baš mnogo čeznula. Većina je vukla prošlost za sobom, a Adrijena jednostavno nije smatrala da ima snage da na svojim plećima iznese više nego što je i sama već nosila. U početku je sebi govorila da treba da bude izbirljiva. Kada je zaključila da je spremna da počne da izlazi na sastanke, postavila je sebi neke nazore. Želela je pametnog, srdačnog, privlačnog muškarca. Ipak, prvenstveno joj je bio potreban neko ko će prihvatiti činjenicu da ona podiže troje dece srednjoškolskog uzrasta. Pretpostavljala je da to može da bude smetnja, ali ne i nepremostiva prepreka jer su deca bila samostalna.

Kako je samo grešila.

Tokom protekle tri godine niko joj nije predložio izlazak i počela je da živi u uverenju da će tako zauvek ostatiti. Stari dobri Džek mogao je da uživa, stari dobri Džek mogao je da čita novine i pije jutarnju kafu u novom društvu, jedino što to sve nije bilo zacrtano u njenom životnom putu.

Naravno, bilo je i novčanih teškoća.

Džek joj je prepustio kuću i blagovremeno plaćao izdržavanje koje je sud odredio, samo što je to bilo dovoljno tek da se sastavi kraj s krajem. Iako je Džek odlično zarađivao dok su bili u braku, štedeli su manje nego što je trebalo. Poput tolikih drugih parova, trošili su skoro sve što su zarađivali. Vozili su nove automobile, išli na lepa letovanja. Kako su se televizori velikih ekrana pojavili na tržištu, tako su odmah kupili jedan za dnevnu sobu, a da još niko u kraju nije to sebi priuštio. Od početka je živela u uverenju da Džek misli na budućnost svoje porodice jer se on starao o troškovima i plaćanju svih računa. Ispostavilo se da je i tu pogrešila, tako da je morala da prihvati honorarni posao u mesnoj biblioteci. Nije se preterano brinula za sebe i za decu, već za svog oca.

Godinu dana nakon njenog razvoda, Adrijenin otac doživeo je moždani udar, a ubrzo zatim još tri. Bila mu je neophodna dvadesetčetvoročasovna nega. Pronašla mu je odlično prihvatilište, međutim, kako je bila jedinica, bila je prinuđena da sve troškove snosi sama. Imala je dovoljno novca da pregura još godinu dana, ali nije znala šta posle toga. Trošila je sve što je zarađivala radeći u biblioteci. Džin je pretpostavljala da Adrijena ima novčanih teškoća, pa joj je, pošto se spremala da neko vreme boravi van grada, predložila da nakratko preuzme vođenje „Pansiona“. Ostavila je prilično novca, mnogo više nego što je bilo potrebno za nabavku namirnica i poruku da je ono što preostane skromna nadoknada za uslugu i pomoć. Adrijena je prihvatila, ali joj je milosrđe prijatelja povređivalo ponos.

Što se oca ticalo, nije jedino novac bio problem. Ponekad je imala utisak da je samo on na njenoj strani. Otac joj je bio potreban, naročito sada. Provodila je vreme s njim, i to joj je omogućavalo da na neko vreme ne misli na sopstvene nevolje. Užasavala ju je pomisao da bi neki njen postupak mogao da ih razdvoji.

Šta bi bilo s njim? A šta s njom?

Odmahnula je glavom rasterujući te misli. Nije želela da razmišlja ni o tome, ni o bilo čemu drugom, naročito sada. Džin joj je rekla da će u „Pansionu“ biti mirno - rezervisana je soba za samo jednog gosta, pa se Adrijena nadala da će to biti prilika da joj se malo razbistre misli. Želela je da se šeta po plaži, pročita nekoliko knjiga koje su se već mesecima vukle na noćnom stočiću kraj njenog kreveta. Želela je da podigne noge na sto i posmatra poigravanje talasa. Nadala se da će naći spokoj, ali sada, dok je u iščekivanju nevremena stajala na verandi zdanja na kojem je morska klima već urezivala svoje tragove, činilo joj se da ništa nije kako valja, da je breme preveliko. Zašla u srednje godine, sama, iscrpljena radom, umorna od svega. Deca su se borila svako na svoj način, otac ležao bolestan. Nije znala kako da smogne snage i nastavi.

Onda je zaplakala. Nakon svega nekoliko minuta čula je korake na verandi, okrenula glavu i ugledala Pola Flenera.

Pol je i ranije viđao ljude kako plaču, nebrojeno puta, ali to se uglavnom dešavalo u sterilnim bolničkim čekaonicama, čim bi iskoračio iz operacione sale. Hirurški mantil i rukavice služili su mu kao zaklon od lične i emocionalne strane njegovog posla. Nijednom se nije zaplakao dok je razgovarao s bližnjima svojih pacijenata, ne bi umeo da prepozna nijedno od lica ljudi koji su od njega tražili odgovore. Time se nije baš ponosio, ali takav je nekada bio.

Gledajući crvene i uplakane oči žene koja je stajala na verandi osetio se kao nezvani gost na tuđoj teritoriji. Nesvesno je hteo da između sebe i nje podigne stari dobri zid. Međutim, nije mogao. Zbog toga kako je izgledala, ili možda zbog okruženja u kojem ju je zatekao, a možda jer je bila sama. Iznenadio ga nepoznati talas saosećanja koji ga je odjednom preplavio.

Adrijena je očekivala da će gost stići kasnije. Pokušavala je da prevaziđe osećanje nelagodnosti i postiđenosti zbog situacije u kojoj je zatečena. Osmehnula se usiljeno i otrlala suze trudeći se da ostavi utisak da su joj oči vlažne zbog vetra.

Okrenula se i zagledala u njega protiv svoje volje.

Kakve oči, pomislila je. Plave, do te mere svetle da joj se činilo da su skoro prozračne. I tako prodorne. Nikada nije videle takve oči.

On kao da me zna, odjednom joj je prošlo kroz glavu. *Ili bi mogao da me upozna ako bih mu dala priliku.*

Te misli oterala je istog trena smatrajući ih smešnim. Ne, čovek koji stoji tu ispred nje nije neobičan ni na koji način, predomislila se. Jednostavno je gost kojeg je Džin pomenula, a pošto je nije našao za recepcijom krenuo je da je potraži. I to je sve. Počela je da ga procenjuje kao što se obično radi prilikom sretanja neke osobe.

Niži od Džeka, visok oko metar osamdeset, vitak i u dobroj snazi, izgledao je kao neko ko se svakodnevno bavi sportom. Iako se skupocen džemper nije slagao sa izbledelim farmerkama, na njemu joj je izgledao skladno. Jake kosti lica i čelo izbrazdano borama svedočili su o godinama napornog umnog rada. Proseda kosa, kratko ošišana; pretpostavljala je da je prevalio pedesetu, i to je bilo sve što je mogla da zaključiti.

Pol je tek tada shvatio da ona zuri u njega, pa je oborio pogled. - Izvinite - promrmljao je - nisam hteo da vas prekinem. - Glavom je pokazao prema vratima. - Sačekaću vas unutra. Nema žurbe.

Adrijena je odmahnula glavom pokušavajući da smanji napetost. - Sve je u redu. Ionako sam nameravala da uđem.

Pogledi su im se ponovo sreli. Pogled mu je sada bio blaži, kao da je na tren odlutao u prošlost, kao da pokušava da sakrije tugu koja ga je obuzela. Posegnula je za svojom šoljom, bio je to razlog da se okrene.

Pol je otvorio vrata, glavom mu je dala znak da uđe. Dok je koračao ispred nje, kroz kuhinju do recepcije, odmeravala je njegovo telo izvajano vežbanjem. Blago se zarumenela pitajući se šta joj se to dešava, prekorevajući se. Stala je za pult. U knjizi rezervacija pronašla je njegovo ime.

— Pol Flener? Ostajete pet noći, odlazite u utorak ujutro?

— Da - rekao je i zastao. - Mogu li da dobijem sobu s pogledom na okean?

Izvadila je prijavni list. - Naravno. U stvari, možete odabrati bilo koju od soba na spratu. Jedini ste gost ovog vikenda.

— Koju biste mi preporučili?

— Sve su sobe lepe, ali na vašem mestu odabrala bih plavu.

— Plavu sobu?

— Ima najtamnije zastore. Ako uzmete žutu ili belu sobu, budićete se u cik zore. Saloni tu ne pomažu mnogo, a sunce izlazi prilično rano. Te sobe okrenute su prema istoku. — Dodala mu je prijavni list i olovku. - Da li biste potpisali ovde?

— Naravno.

Posmatrala ga je kako ispisuje ime i razmišljala o tome kako su mu ruke u skladu sa licem. Zglobovi istaknuti kao u starijeg čoveka, a pokreti tačni i precizni. Nije nosio burmu, primetila je, ali nije ni bilo bitno.

Spustio je olovku, a ona uzela prijavni list da proveri da li je ispravno popunjen. Naveo je adresu advokata iz Ralija. S table je skinula jedan ključ, zatim zastala i uzela još dva.

— U redu, ovde smo sve obavili - rekla je. - Želite li da vidite sobu?

— Da, hvala.

Pol se izmakao kako bi joj napravio mesta da prođe. Uputila se ka stepenicama. Dohvatio je torbe i pošao za njom. Zastala je da ga sačeka. Pokazala je na dnevnu sobu.

— Kafa i kolačići čekaju. Skuvala sam je nedavno, trebalo bi da je još sveža.

— Primetio sam čim sam ušao. Hvala.

Stupila je na poslednju stepenicu, okrenula se, ruka joj je i dalje počivala na gelenderu. Na spratu su se nalazile četiri sobe; tri su bile okrenute ka okeanu. Na vratima soba umesto brojeva stajali su natpisi: Bodi, Hateras, Kejp lukaut. Prepoznao je nazive svetionika duž obale Uter Benksa.

— Birajte - rekla je Adrijena. - Ponela sam sva tri ključa.

Pol je proučavao natpise na vratima. - Koja je plava soba?

— Tako je ja nazivam, Džin je zove apartman Bodi.

— Džin?

— Gazdarica. Tu sam da je odmenim dok se ne vrati sa puta.

Žuljale su ga ručke torbi prebačenih preko ramena. Spustio ih je dok je Adrijena otključavala vrata. Otvorila ih je i pridržala kako bi Pol mogao da uđe. Zakačio ju je torbom dok je prolazio pored nje.

Osmotrio je sobu. Upravo ju je tako zamišljao, jednostavnom i čistom; bila je prijatnija od svake sobe sličnih motela na obali okeana. Pod prozorom se nalazio ogroman krevet, noćni stočić tik uz njega. Ventilator zakačen na tavanici okretao se lagano tek toliko da neznatno pomera vazduh. Preko puta, na zidu, nalazila se velika slika svetionika Bodi, a pored nje vrata. Pretpostavio je da vode u kupatilo. Duž suprotnog zida nalazila se komoda s fiokama, trošnog izgleda, kao da je tu još od kada je zdanje sazidano.

Izuzimajući nameštaj, sve drugo u sobi bilo je u raznim tonovima plave boje: kipara na podu bila je boje crvenačevih jaja, zavese i zastori teget, plavičasta lampa na noćnom stočiću presijavala se poput sasvim novog automobila. Komoda i stočić bili su svetlodrap i iscertani prizorima okeana pod letnjim nebom. Čak je i telefon bio plave boje, zbog čega je ličio na igračku.

— I, šta mislite?

— Plava soba, nema sumnje - uzvratio je.

— Želite li da vidite i ostale sobe?

Pol je spustio na pod torbe i pogledao kroz prozor.

— Ne, nema potrebe. Mogu li da otvorim prozor? Malo je zagušljivo.

— Samo izvolite.

Prešao je preko cele sobe, došao do prozora. Okrenuo je ručicu i odigao ram okna. Zbog mnogih nanosa boje prozor se teško otvarao. Dok je Pol otvarao prozor Adrijena je posmatrala kako se čelični mišići njegovih nadlaktica stežu i opuštaju.

Nakašljala se.

— Mislim da bi trebalo da vam kažem da sam prvi put u ovoj ulozi - rekla je. - Boravila sam ovde mnogo puta, ali Džin je uvek bila tu. Ako vam se učini da nešto nije kako treba, molim vas, ne oklevajte, odmah mi recite.

Pol se okrenuo. Leđima je zaklanjao prozor pa mu je lice bilo u senci.

— Sve je u redu - odgovorio je. - Nisam sitničav. Adrijena se nasmešila i izvukla ključ iz brave.

— Dobro. A sad da vam kažem šta sve treba da znate. Džin mi je dala uputstva. Ispod prozora, na zidu, nalazi se grejalica, biće dovoljno da okrenete prekidač. Ima samo dva položaja. U početku će se čuti pucketanje, ali će prestati posle nekoliko minuta. U kupatilu ima čistih peškira, a ako vam zatreba još koji, slobodno me pozovite. Kad odvrnete slavinu, činiće vam se da topla voda neće nikada poteći. Ali, hoće, obećavam.

Primetila je da se osmehuje dok je govorila.

— A ako ne bude drugih gostiju, što je najverovatnije, ne očekujem da će se iko pojaviti jer najavljeno je veliko nevreme, osim, naravno, ukoliko se neko zatekne na putu i bude primoran da potraži utočište - nastavila je - možemo obedovati u vreme koje vam odgovara. Džin, inače, doručak postavlja u osam, večera je u sedam, ali ako vam to ne odgovara, slobodno recite, možemo jesti u bilo koje drugo vreme. Ili vam mogu napraviti sendvič za poneti.

— Hvala.

Zastala je pokušavajući da se seti da li još nešto treba da mu kaže.

— Oh, da, još samo ovo. Telefon je podešen tako da može da se telefonira samo u gradu. Ukoliko želite da obavite međugradski razgovor, treba da zovete preko centrale ili zakažete poziv.

— U redu.

Došla je do vrata i ponovo zastala.

— Zanima li vas još nešto?

— Mislim da ste mi sve već rekli. Sve, osim najosnovnijeg.

— A to je?

— Niste mi se predstavili.

Spustila je ključ na komodu koja je stajala pored vrata i nasmešila se. - Adrijena, Adrijena Vilis.

Pol je krenuo prema njoj i, na njeno iznenađenje, pružio joj ruku.

— Drago mi je što smo se upoznali, Adrijena.

Šest

Pol je u Rodante došao na poziv Roberta Torelsona. Dok je vadio stvari iz torbe i redao ih u fioke ponovo je pokušavao da odgonetne zbog čega ga je Robert pozvao da dođe, šta je nameravao da mu kaže. Ili je možda očekivao da uglavnom on, Pol, govori.

Džil Torelson mu se obratila zbog meningioma. Bila je to benigna cista koja nije mogla da joj ugrozi život, ali, ako ništa drugo, nije bilo prijatno za videti. Meningiom se nalazio na desnoj strani lica, prostirao se od nosne kosti preko celog obraza - otečeno modroljubičasto tkivo izbrazdano ožiljcima urezanim tokom godina. Pol je operisao na desetine pacijenata koji su imali problem te vrste, a mnogi su mu se kasnije pismima zahvaljivali na uspešno izvedenom zahvatu.

Vraćao se na njen slučaj hiljadu puta a da mu i dalje nije bilo jasno zbog čega je umrla. Nauka nije mogla da ponudi odgovor. Ni autopsija nije pomogla, uzrok smrti ostao je nepoznat. Prvo se posumnjalo na emboliju, ali nije bilo ničega što bi potkrepilo tu sumnju. Zatim se postavilo pitanje alergijske reakcije na anestetik ili na lekove koje je Džil dobijala tokom postoperativnog tretmana, ali i te su mogućnosti isključene. Pol je takođe bio izuzet, operacija je bila izvedena besprekorno. Patolozi nisu mogli da pronađu ništa što bi ukazivalo na kakvu neuobičajenost pri operativnom zahvatu, ništa što je moglo da dovede do smrtnog ishoda.

To je potvrdio video-snimak. Kako je meningiom pacijentkinje bio školski primer, bolnica je snimala operaciju u cilju kasnijeg pokazivanja tehnike izvođenja zahvata. Traku je pažljivo pregledao hirurški tim, a zatim još tri hirurga iz druge savezne države. Nije nađena ni najmanja zamerka.

U izveštaju su pomenute i neke druge okolnosti. Gojaznost Džil Torelson, kao i zadebljali arterijski zidovi koji su nalagali ugradnju bajpasa. Bolovala je i od dijabetesa, celog života bila strastveni pušač, imala početni emfizem. Međutim, ništa od svega toga nije joj neposredno ugrožavalo život, niti je pomoglo da se razjasni šta se dogodilo.

Izgledalo je da je Džil Torelson naprosto umrla, bez ikakvog povoda, kao da je Bog jednostavno odlučio da je pozove sebi.

Poput mnogih drugih koji su imali nesreću da se zateknu u takvoj situaciji, Robert Torelson se obratio sudu. Tužio je Pola, anesteziologa i bolnicu. Pol je, kao što hirurzi obično čine, imao osiguranje koje je pokrivalo ovakve slučajeve. Advokat mu je preporučio, kao i uvek u takvim okolnostima, da s Robertom Torelsonom razgovara isključivo u prisustvu advokata, i to samo ako se zateknu u istoj prostoriji.

Spor se bez ikakvih rezultata vodio već godinu dana. Kada je Robertov advokat dobio izveštaj sa autopsije, pošto je još jedan hirurg pogledao video-zapis, a advokati osiguravajućeg društva i bolnice počeli da povlače poteze kojima se proces razvlačio i troškovi povećavali, shvatio je beznadežnost situacije u kojoj se njegov klijent našao. Iako se o tome nisu izjašnjavali, advokati osiguravajućeg društva očekivali su da u jednom trenutku Robert Torelson povuče tužbu.

Sve to ličilo je na nekoliko suđenja koje je Pol Flener već imao u svojoj karijeri, s tim što je ovog puta lično dobio pisamce od Roberta Torelsona; od tada je prošlo dva meseca.

Bilo je kratko.

*Dragi doktore Flenere,
Voleo bih da s Vama lično porazgovaram. To mi je veoma važno.
Molim Vas.*

Robert Torelson

Pri dnu je bila ispisana adresa.

Pol je poruku pročitao, a zatim prosledio advokatima koji su mu, kao i njegove bivše kolege iz bolnice, savetovali da ne obraća pažnju. „Pusti“, govorili su mu. „Kad se sve ovo završi, zakazaćemo viđenje s njim ukoliko i dalje bude hteo da razgovara.“

Međutim, nešto u toj jednostavnoj molbi ispisanoj iznad skoro nažvrljanog potpisa dirnulo je Pola, tako da je rešio da ne poslušava savet.

Smatrao je da je propustio već previše stvari u životu.

Pol je navukao jaknu, sišao niza stepenice, izašao na glavna vrata i uputio se prema autu. S prednjeg sedišta dohvatio je kožnu torbicu u kojoj su se nalazili njegov pasoš i avionske karte. Umesto da se odmah vrati unutra, odlučio je da obiđe kuću s druge strane i prošetati.

S plaže je duvao sve hladniji vetar, tako da je zastao na tren da zakopča jaknu. Torbicu je stavio pod mišku, ruke gurnuo u džepove i pognuo glavu. Osećao je kako ga hladnoća štipa za obraze.

Nebo, koje je svet pod sobom bojilo u raznolike sive tonove, bilo je isto kao nad Baltimorom uoči snežnih mećava. U daljini je video pelikana koji leti nisko nad vodenom površinom, nepomičnih krila, prepušten vetru. Pitao se gde će se skloniti kada započne oluja.

Približio se vodi i stao. Talasi su se kotrljali u dva različita smera, sudarali se i opet razdvajali. Vazduh je bio vlažan i hladan. Pogledao je preko ramena; kuhinju „Pansiona“ obasjavalo je žućkasto svetlo. Adrijenina silueta ukazala se, poput senke, kraj prozora, i odmah zatim nestala sa vidika.

Ujutru će pokušati da razgovara sa Robertom Torelsonom, pomislio je. Očekivalo se da će se oluja dići u toku poslepodneva. Nevreme će verovatno potrajati tokom celog vikenda, tako da bi tek onda mogao da se sretne s tim čovekom. Međutim, nije želeo da čeka čak do ponedeljka. Imao je let u utorak posle podne, sa aerodroma „Dales“, pa je iz Rodantea morao da krene najkasnije u devet. Nije hteo da otputuje a da ne obavi razgovor s tim čovekom. Zbog oluje koja se približavala već je gubio jedan dan. Može da se desi da telefonske linije budu u prekidu do ponedeljka, možda će uslediti i poplave, a možda će i Robert Torelson biti zauzet ko zna čime.

Iako nikada ranije nije bio u Rodanteu, Pol je bio uveren da će mu biti potrebno tek nekoliko minuta da pronađe kuću Torelsonovih. Pretpostavljao je da čitav grad nema više od nekoliko desetina ulica i da može da ga celog prepešači za manje od pola sata.

Stajao je još koji minut na pesku, pa se okrenuo i uputio prema „Pansionu“. Ponovo je na tren ugledao Adrijenin siluetu kraj prozora.

Taj osmeh, pomislio je. Dopadao mu se njen osmeh.

Adrijena je stajala kraj prozora i posmatrala kako se Pol vraća sa plaže.

Raspakivala je namirnice donete iz prodavnice trudeći se da sve odloži na odgovarajuće mesto. Kupila je sve što je Džin tražila, ali sada se pitala da li bi ipak bilo bolje da prvo sačeka da Pol stigne i kaže joj šta bi voleo da jede.

Zanimalo ju je zbog čega je došao. Ima mesec i po dana kako je zvao, rekla joj je Džin. Kada mu je odgovorila da „Pansion“ neće biti otvoren od Nove godine do aprila, ponudio je da plati dvostruko samo da mu se izađe u susret.

Nije došao da se odmori, Adrijeni je to bilo jasno. Ne samo zbog toga što Rodante nije bio omiljeno mesto za zimski boravak. Jednostavno, nije joj izgledao kao osoba koja često ide na odmor. Niti je njegovo ponašanje prilikom prijavljivanja na recepciji ukazivalo na to da je došao da se opusti.

Nije pomenuo ni da je došao u posetu rodbini, što je verovatno značilo da je doputovao zbog posla. Međutim, ni to joj se nije činilo razumljivim. U Rodanteu, sem pecanja i turizma, skoro da i nije bilo drugih poslova. Osim toga, tokom zimskog perioda radi malo toga, tek toliko da stanovništvo može da se snabde najpotrebnijim, sve ostalo je zatvoreno.

Pokušavala je da u mislima odgonetne razlog njegovog dolaska. Onda ga je čula kako ulazi na zadnji ulaz. Čula je kako ispred vrata otresa pesak sa obuće i penje se stepenicama.

Vrata su se ubrzo otvorila uz škripu i Pol je ušao u kuhinju i skinuo jaknu. Primetila je da mu je nos crven.

— Rekao bih da se oluja približava - obratio joj se. - Temperatura je sigurno deset stepeni niža nego jutros.

Adrijena je odložila kutiju dvopeka, pogledala preko ramena i rekla: - Znam. Morala sam da uključim grejanje. U kući duva na sve strane. Imam osećaj da vetar prolazi ispod prozora. Žao mi je što nećete imati bolje vreme.

Protrljao je ruke. - Šta je tu je. Ima li još kafe? Baš bi mi prijalo da popijem nešto toplo.

— Stoji već predugo. Odmah ću napraviti drugu. Biće za koji minut.

— Ne bi vam bilo teško?

— Uopšte. I meni bi prijala kafa.

— Hvala. Idem do sobe da ostavim jaknu i malo da se sredim, odmah se vraćam.

Nasmešio joj se pre nego što je izašao iz kuhinje. Adrijena je nesvesno zadržavala dah i tek je sada opet mogla da diše normalno. Uronila je ruku u posudu za kafu, izvadila šaku svežih zrna, spustila ih u aparat, promenila filter i uključila. Iz srebrnog bokala prosula je u sudoperu već ustajalu kafu i oprala ga. Soba koju je Pol odabrao nalazila se iznad kuhinje, tako da je sve vreme čula njegove korake po prostoriji.

Znala je da će on biti jedini gost tog vikenda, ipak nije mogla ni da zamisli da će joj biti tako čudno što u „Pansionu“ nema nikoga osim njih dvoje. Ili da je potpuno sama. Naravno, deca su imala svoje obaveze i interesovanja, tako da je uspevala da tu i tamo ugrabi koji trenutak za sebe. Međutim, to se dešavalo samo povremeno i nikada nije znala koje će od njeno troje dece u kom trenu banuti. *Život u porodici*. Situacija u kojoj se sada nalazila bila je bitno drugačija i nije mogla da se otme utisku da ovih nekoliko dana živi tuđim životom a da joj pravila nisu sasvim poznata.

Prvo je sebi sipala kafu, zatim je preostalu količinu ulila u srebrni bokal i odnela ga u dnevnu sobu. Čula ga je kako silazi niza stepenice.

— U pravi čas - rekla je. - Kafa je gotova. Želite li da zapalim vatru u kaminu?

Kad je ušao, zapahnuo ju je miris njegove kolonjske vode. Prošao je pored nje da bi uzeo šolju kafe.

— Ne, nema potrebe. Dobro je i ovako. Možda kasnije.

Klimnula je glavom i zakoračila unazad. - Pa, zatreba li vam bilo šta, biću u kuhinji.

— Mislio sam da i vi želite da popijete kafu?

— Da, sipala sam i sebi, šolja mi je ostala u kuhinji.

Pogledao ju je. - Nećete mi se pridružiti?

U glasu mu se osetilo iščekivanje, kao da stvarno želi da bude u njenom društvu.

Oklevala je. Nije bila poput Džin, koja je umela da neobavezno ćaska s nepoznatim ljudima. Ali, sada se, ne znajući zbog čega, osetila polaskanom.

— Zašto da ne? - uzvratila je napokon. - Samo da donesem šolju.

Kada se vratila, videla je da se on već udobno smestio u jednu od stolica za ljuljanje kraj kamina. Bila je to njena omiljena soba u kući - na zidovima su se nalazile uramljene crno-bele fotografije koje su čuvale uspomenu na negdašnji život u Uter Benksu, na dvadesete godine dvadesetog veka; tu je bila i dugačka polica puna knjiga, koje je stalno neko prelistavao. Dva velika prozora gledala su na okean. Pored kamina nalazila se gomilica uredno složenih drva za potpalu. Sve je bilo namešteno tako da izgleda kao da obećava prijatno večer u porodičnoj atmosferi.

Pol je šolju kafe držao u krilu, lagano se ljuljao zavaljen u stolici i uživao u prizoru. Pod naletima vetra pesak se podizao u vazduh, spuštala se magla, činilo se da svet tone u večer. Adrijena je sela na stolicu pored njega; neko vreme je i sama gledala kroz prozor trudeći se da se pribere.

Pol se okrenuo prema njoj. - Mislite li da će nas sutra oduvati oluja koja se sprema? - upitao je.

Prošla je rakom kroz kosu. - Sumnjam. Ova kuća postojano odoleva već šezdeset godina i još je tu.

— Da li ste nekada već doživeli severoistočni vetar? Mislim, onaj pravi, jak, poput nevremena koje sad iščekujemo.

— Ne, ali Džin jeste. Prema tome, ne može biti previše strašno. U stvari, ona je odavde, tako da je možda navikla na takve nepogode.

Pol ju je posmatrao dok je govorila. Procenio je da je nekoliko godina mlađa od njega. Kosa joj je bila svetlosmeđa, dužine do ramena, blago talasasta. Nije bila mršava, ali ni debela, baš kako treba, po njegovom ukusu, tako različitom od nestvarnih merila koja su nametali televizija i modni časopisi. Na nosu je imala malenu kvrgu, oko očiju bore, koža joj je bila meka, ni stara ni mlada, godine još nisu počele da uzimaju danak.

— Kažete, prijateljice ste.

— Upoznale smo se pre mnogo godina, na studijama. Bile smo cimerke. Nismo prestale da se družimo. U ovoj kući nekada su živeli njeni baba i deda, a kasnije su je Džinini roditelji preuredili u pansion. Pošto ste se vas dvoje dogovorili, zamolila me je da je zamenim jer je ona morala da optužuje kako bi prisustvovala jednom venčanju.

— Znači, ne živite ovde?

— Ne. U Roki Mauntu. Da li ste ikada bili tamo?

— Mnogo puta. Tuda sam prolazio na putu za Grinsvil.

Adrijena se setila adrese koju je zapisao u prijavnom listu. Pitala se o čemu je reč. Otpila je gutljaj kafe i spustila šolju na krilo.

— Iako ne bi trebalo da me se tiče - rekla je - želela bih da vas pitam zbog čega ste ovde. Ne morate da mi odgovorite, samo sam znatiželjna.

Pol se malo pomerio. - Došao sam da razgovaram s jednom osobom.

— Prešli ste prilično dug put zbog jednog razgovora.

— Nisam imao drugog izbora. Taj čovek hteo je da lično razgovaramo.

Učinilo joj se da je odjednom napet, glas kao da mu je dopirao iz daljine, kao da je na tren utonuo u misli. U tišini koja je zavladala moglo se čuti kako, pod naletima vetra, vijori zastava postavljena ispred kuće.

— Čime se bavite? - upitao je; u glasu mu se ponovo osećala toplina. - Osim što pomažete prijateljima i u njihovom odsustvu vodite računa o pansionima?

— Radim u gradskoj biblioteci.

— Stvarno?

— Iznenađuje vas?

— Pomalo. Očekivao sam drugačiji odgovor.

— Kao na primer?

— Iskreno govoreći, ne znam. I ne samo to. Izgledate previše mladi za taj posao. U gradu u kojem živim svi bibliotekari zašli su u šezdesete.

Nasmešila se. - Radim samo honorarno. Imam troje dece kojima je potrebna majka.

— Koliko su stari?

— Osamnaest, sedamnaest i petnaest godina.

— Ima li puno posla oko njih?

— Ne baš. Dokle god sam na nogama od pet ujutru i ne ležem pre ponoći. I nije tako loše.

Nasmejao se, a Adrijena je osetila kako počinje da se opušta. - A vi? Imate li dece?

— Samo jedno. Sina. - Na tren je oborio pogled, ali je odmah nastavio. - Lekar u Ekvadoru.

— Tamo živi?

— Samo privremeno. Volonter u jednoj bolnici u blizini Esmeralde.

— Mora da ste veoma ponosni na njega.

— Jesam. - Zastao je. - Ipak, iskreno govoreći, tu ideju mora da mu je dala moja žena. Odnosno, moja bivša žena. To je više njena zasluga nego moja.

Adrijena se osmehnula. - Lepo je čuti tako nešto.

— Šta?

— Da i dalje cenite njene dobre osobine. Iako ste se razveli, na to mislim. Nisam baš često imala prilike da čujem da se neko lepo izražava o supružniku i posle razvoda. Ljudi obično iznose samo ono što je bilo loše, pričaju o ružnim stvarima koje je 'onaj drugi' uradio.

Pol se pitao da li ona priča iz ličnog iskustva. Mora da je tako, pomislio je.

— Pričajte mi o svojoj deci, Adrijena. Šta vole da rade?

Otpila je još jedan gutljaj kafe. Bilo joj je neobično da čuje kako izgovara njeno ime.

— Moja deca? E pa, da vidimo... Met je bio bek u školskom ragbi timu, a sada igra košarku. Amanda voli glumu, nedavno je na audiciji dobila ulogu Marije u komadu *Priča sa zapadne strane*. A Den... Den igra košarku, ali misli da bi od iduće godine mogao da pređe na rvanje. Prošlog leta bio je u sportskom kampu, tu ga je posmatrao trener i sad ga nagovara da se okuša u rvanju.

Pol je izvio obrve. - Izvanredno.

— Šta da kažem? Za sve je zaslužna njihova majka - našalila se.

— Što me, iz nekog razloga, uopšte ne čudi.

Nasmešila se. - Naravno, to je samo lepa strana. Kad bih vam ispričala o silnim promenama u njihovom raspoloženju i ponašanju, ili vam pokazala na šta im liče sobe, verovatno biste pomislili da se uopšte ne bavim njima.

Sada se nasmešio i Pol. - Sumnjam. Pomislio bih samo da se starate o adolescentima.

— Drugim rečima, da li hoćete da mi kažete da je i vaš sin, savestan lekar, prošao kroz sve to i da ne treba da gubim nadu?

— Verujem da je bilo tako.

— Ali niste sigurni?

— Ne baš. U kući me nije bilo u meri u kojoj je trebalo. Radio sam previše tokom jednog dela svog života.

Mogla je da primeti koliko mu je bilo teško da tako nešto prizna i pitala se zbog čega joj je o tome pričao. Telefon je zazvonio i prekinuo joj tok misli. Oboje su se trgli na prodoran zvuk zvona.

— Izvinite - rekla je ustajući sa stolice. - Idem da se javim.

Posmatrao ju je dok se udaljavala. Ponovo je pomislio da je privlačna. Iako ga je posao poslednjih godina odveo u vode estetske hirurgije, Pol je oduvek bio manje zainteresovan za fizički izgled, zanimale su ga više unutrašnje osobine kao što su dobrota, pouzdanost, duhovitost, osećajnost. Bio je ubeđen da je sve to krasilo Adrijenu i imao je utisak da već dugo niko nije obraćao pažnju na nju, čak ni ona sama.

Primetio je da je bila nervozna kada je sela pored njega, i to ga je na neki čudan način raznežilo. Ljudi najčešće, naročito u poslu kojim se on bavi, pokušavaju da zadive, vode računa o tome da govore prave stvari, ističu sve ono što dobro rade, razgovor smatraju prilikom da se nametnu, a nema ničeg dosadnijeg od toga. Adrijena je bila potpuno drugačija.

Prijalo mu je da razgovara sa osobom koja ga ne poznaje, morao je da prizna. Tokom poslednjih nekoliko meseci provodio je vreme u samoći, odbijajući da uopšte razmišlja o tome da li se oseća dobro ili ne. Kolege su mu više puta preporučivale dobre terapeute poveravajući mu da su i njima stručnjaci bili od pomoći u takvim prilikama. Polu je već dosadilo da neprestano ponavlja da zna šta radi i da je siguran u ispravnost svoje odluke. Još su mu teže padali zabrinuti pogledi koje je dobijao umesto odgovora.

Imao je osećaj da će Adrijena razumeti šta ga muči. Nije umeo da objasni odakle mu takav utisak, ali to nije ni bilo bitno. Jednostavno je znao da je u pravu.

Sedam

Nekoliko minuta kasnije Pol je spustio praznu šolju na poslužavnik i poneo sve u kuhinju.

Adrijena je i dalje razgovarala, bila mu je okrenuta leđima. Oslonjena na prijemni pult, prekrštenih nogu, vrtela je pramičak kose. Zaključio je da upravo završava razgovor, pa je poslužavnik spustio na pult.

— Da, pronašla sam tvoju poruku... aha... Da, stigao je...

Začutala je, slušala je glas s druge strane žice. Onda je opet progovorila. Pol je primetio da joj je glas tiši. - Da, od jutros ne prestaju da upozoravaju... Na osnovu onoga što čujem, rekla bih da se sprema baš veliko nevreme... O, u redu... Ispod kuće?... Da, mislim da ću moći... Uostalom, ne može biti baš tako strašno, zar ne?... Nema na čemu... Lepo se provedi... Zdravo.

Pol je spuštao svoju šolju u sudoperu u trenutku kada se Adrijena okrenula.

— Nije trebalo da sami donosite šolju - rekla je.

— Znam, ali kad sam već krenuo u kuhinju. Hteo sam da otkrijem šta će biti za večeru.

I još nešto, hajde da pređemo na ti.

— Važi. Gladan si?

Odvrnio je slavinu. - Pomalo, ali mogu još da sačekam.

— I ja sam gladna. - Pošto je videla da se sprema da opere šolju, rekla je: - Pusti, ja ću.

Ipak si ti gost.

Pol se pomerio da bi napravio mesta za nju. Oprala je obe šolje i bokal.

— Večerašnji jelovnik: piletina, šnicle, špagete s prelivom od pavlake. Biraj, ono što ne pojedeš danas, ješćeš verovatno sutra. Nisam sigurna da će prodavnice biti otvorene za vreme vikenda.

— Svejedno mi je. Po tvom izboru.

— Piletina? Već je odmrznuta.

— Važi.

— Od povrća, krompir i grašak?

— Zvuči privlačno.

Obrisala je ruke papirnatim ubrusom i uzela kecelju koja je bila zakačena za ručku na rerni. Prebacila ju je preko džempera i nastavila.

— Salata?

— Jedino ako ćeš i ti. A može i bez salate, svejedno.

Osmehnula se. - Nisi se šalio kada si rekao da nisi probirljiv gost.

— Mogu da jedem skoro sve, bez pogovora, samo da ne moram sam da spremam.

— Ne voliš da kuvaš?

— Nikada nisam ni morao. Marta, moja bivša žena, stalno je isprobavala nove recepte.

Uglavnom večeravam u restoranima od kada živim sam.

— Pokušaj da moje umeće ne poređiš sa majstorima. Znam da kuvam, ali nisam veliki kulinar. Moje sinove uvek više zanima količina hrane nego vrhunska priprema.

— Siguran sam da će sve biti ukusno. Biće mi zadovoljstvo da ti pomognem.

Pogledala ga je iznenađena ponudom. - Samo ako stvarno želiš. Ako bi radije otišao gore u sobu da se odmoriš ili čitaš, pozvaću te čim večera bude gotova.

Odmahnuo je glavom. - Nisam poneo ništa za čitanje, a legnem li sada da se odmorim, noćas neću moći da spavam.

Premišljala se, razmatrala njegovu ponudu da joj pomogne i onda se konačno uputila prema vratima u dnu kuhinje. - E pa... hvala. Poćemo od ljuštenja krompira. Tamo su, u ostavi, na drugoj polici odmah pored pirinča.

Pol se uputio prema ostavi. Otvorila je frižider da izvuće pile i posmatrala ga krajićkom oka. To što će joj pomoći u spremanju večere godilo joj je, ali istovremeno i uznemiravalo. Osećala je neku prirodnu bliskost, što je pomalo izbacivalo iz ravnoteže.

— Ima li tu ćega za piće? - Njegov, glas dopirao joj je iza leđa. - Mislim, u frižideru.

Adrijena je pomerila neke namirnice da bi mogla bolje da vidi, a onda je na donjoj polici, pored tegle s kiselim krastavćićima, ugledala tri boce.

— Voliš li vino?

— Koje?

Spustila je pile na sto i onda izvadila jednu bocu.

— Pinot grigio. Može?

— Nisam nikada probao. Obićno pijem 'šardone'. Ima li 'šardonea'?

— Nema.

Iz ostave je uzeo krompir i spustio ga na sto. Onda je uzeo vino. Adrijena je posmatrala kako proućava nalepnicu.

— Izgleda sasvim prihvatljivo. Piše da sadrži, u tragovima, jabuke i pomorandže, pa koliko loše može biti? Znaš li gde se nalazi vadićep?

— Rekla bih da sam ga videla u nekoj od ovih fioka. Samo tren.

Otvorila je jednu fioku, zatim drugu, ništa. Konaćno je uspela da ga pronaće i, dok mu je dodavala vadićep, prsti su im se na tren dotakli. Nekoliko brzih pokreta i boca vina bila je otvorena. Spustio je zapašać na sto. U ormariću kraj šporeta nalazile su se ćaše, pa je krenuo u tom pravcu. Izvadio je jednu ćašu i zastao.

— Želiš li i ti malo vina?

— Zašto da ne? - odgovorila je i dalje zaneta njegovim dodirom.

Nalio je vino u dve ćaše, zatim jednu podigao. Pomirisao je vino, otpio gutljaj. Isto je uradila i Adrijena. Dok joj je ukusna tećnost klizila niz grlo pokušavala je da shvati šta joj se dešava.

— Šta misliš? - upitao je.

— Dobro je.

— Slažem se. - Okrenuo je ćašu u ruci tako da se vino zatalasalo. - U stvari, bolje je nego što sam pretpostavio. Moraću da zapamtim ovu vrstu.

Adrijena je osetila iznenadan poriv da se povuće, pa je zakoraćila unazad. - Sada je na redu pile.

— Rekao bih da je to znak da treba da se bacim na posao.

Adrijena je pronašla tepsiju u rerni. Pol je odložio ćašu i krenuo ka sudoperi. Odvrnuo je slavinu, nasapunjao i oprao ruke. Primetila je da pere i dlanove i nadlanice, zatim svaki prst pojedinaćno. Okrenula se prema šporetu, podesila stepen toplote i ukljućila plin.

— Imaš li nož za ljuštenje krompira?

— Tražila sam ga, ali ga nisam našla, tako da ćeš morati da upotrebiš obićan nož. U redu?

Nasmejao se. - Mislim da ću se snaći. Hirurg sam - dodao je.

Odjednom joj je sve bilo jasno: bore na licu, prodornost pogleda, način na koji pere ruke. Pitala se kako joj tako nešto nije već palo na pamet. Prošao je iza nje da bi uzeo krompir i počeo da ga pere.

— Imaš ordinaciju u Raliju?

— Imao sam, pa prodao prošlog meseca

— Penzija?

— Na neki način. U stvari, priključiću se sinu.

— U Ekvadoru?

— Da me je pitao za mišljenje, preporučio bih mu jug Francuske, ali sumnjam da bi me poslušao.

Osmehnula se. - Slušaju li deca ikada?

— Ne. Nisam ni ja poslušao svog oca. Rekao bih da je sve to deo odrastanja.

Onda je zavladao tišina. Adrijena je u pileće meso utrljala začine. Pol je počeo da ljušti krompir, bio je spretan.

— Pretpostavljam da je Džin zabrinuta zbog nevremena - oglasio se.

Pogledala ga je. - Kako si pogodio?

— Malopre, kad ste razgovarale, primetio sam da si neko vreme ćutala. Pretpostavljam da ti je govorila šta sve treba da se uradi kako bismo spremno dočekali ne vreme.

— Dobra moć zapažanja.

— I, šta bi sve trebalo da se uradi? Biće mi zadovoljstvo da ti pomognem.

— Oprezno, mogla bih da prihvatim pomoć. Moj bivši muž umeo je da barata sekirom, ja ne. Mada, iskreno, ni on baš nije bio sjajan u tome.

— Oduvek sam smatrao da je ta veština precenjena. Prvi krompir bio je oljušten i spreman za sečenje. Uzeo je sledeći. - Izvini što pitam, koliko je prošlo od razvoda?

Nije bila sigurna da o toj temi uopšte želi da priča, ali mu je, na sopstveno iznenađenje, odmah odgovorila.

— Tri godine, s tim što je napustio kuću godinu dana pre nego što smo se razveli.

— Deca žive s tobom?

— Uglavnom. Sada su na raspustu, pa su u poseti ocu. A ti, kada si se razveo?

— Pre svega nekoliko meseci. Poslednje ročište bilo je u oktobru. Živeli smo odvojeno godinu dana pre razvoda.

— Ona je otišla?

Klimnuo je glavom. - Da, ali razveli smo se više mojom nego njenom krivicom. U kući me skoro nikada nije bilo, tako da joj se sve to smučilo. I sam bih verovatno tako postupio na njenom mestu.

Zamislila se nad njegovim rečima. Smatrala je da je čovek koji se nalazio tu ispred nje potpuno drugačiji od čoveka kojeg on opisuje. - Kojim vidom hirurgije si se bavio?

Odgovorio joj je. Podigla je pogled. Pol je nastavio da govori kao da predviđa koja će pitanja uslediti.

— Opredelio sam se za hirurgiju jer volim da odmah vidim rezultate onoga što radim. Takođe sam osećao veliko zadovoljstvo zbog toga što pomažem ljudima. U početku bavio sam se uglavnom rekonstruktivnom hirurgijom: razne vrste udesa, urođenih mana, stvari tog tipa. Međutim, pre nekoliko godina situacija se izmenila. Ljudi su počeli da dolaze zbog plastičnih zahvata. Samo u poslednjih šest meseci uradio sam više operacija nosa nego što bi se moglo poverovati.

— A šta na meni treba popraviti? - našalila se.

Odmahnuo je glavom. - Baš ništa.

— Ozbiljno?

— Najozbiljnije. Na tebi ne bih izmenio ništa.

— Stvarno?

Podigao je dva prsta. - Časna izviđačka reč.

— Da li si bio izviđač?

— Ne.

Smejala se. Ipak, obrazi su joj se zarumeneli. - Pa, hvala.

— Nema na čemu.

Pile je sada bilo spremno za pečenje, pa je stavila tepsiju u rernu i podesila sat. Zatim je ponovo oprala ruke. Pol je završio sa ljuštenjem, oprao sav krompir i ostavio ga pored sudopere.

— Šta je sledeće?

— U frižideru su krastavci i paradajz, napravićemo salatu.

Prošao je pored nje, otvorio frižider, uzeo namirnice. Adrijenu je zapahnuo miris njegove kolonjske vode.

— Odrasla si u Roki Mauntu. Kako je to izgledalo?

Na tren nije znala šta da kaže, ali samo nekoliko minuta kasnije ćaskanje je ponovo poprimilo pređašnju bliskost. Pričala mu je o roditeljima, pomenula je i konja kojeg joj je otac kupio za dvanaesti rođendan i sate koje su provodili zajedno starajući se o njemu. Briga o konju naučila ju je odgovornosti više nego bilo šta drugo. Došli su i do fakulteta, bio je to lep period, a onda i do trenutka kada je, na četvrtoj godini studija, upoznala Džeka na jednoj zabavi. Zabavljali su se dve godine. Kada su se konačno uzeli, verovala je da će zajedno dočekati starost. Onda je začutala, lagano odmahнула glavom i skrenula razgovor. Počela je da priča o deci ne želeći da pominje razvod.

Dok je Adrijena pričala, Pol je napravio salatu u koju je dodao i komadiće tosta. Tu i tamo postavio je poneko pitanje, tek toliko da joj stavi do znanja da ga zanima to o čemu ona priča. Osmehivao se svaki put kada bi joj se lice ozarilo dok je govorila o ocu i deci.

Spuštalo se veče, prostoriju su počele da ispunjavaju senke. Postavila je pribor za jelo, a Pol im je u čaše nalio još vina. Sve je bilo spremno, pa su seli za sto.

Za vreme obeda govorio je uglavnom Pol. Pričao joj je o detinjstvu na farmi, o studijama medicine, o trčanju na duge staze. Rekao joj je da je već nekoliko puta boravio u Uter Benksu. Kada je počeo da govori o ocu, Adrijena je poželela da mu kaže u kakvom je stanju njen otac, ali se predomislila u poslednjem trenutku. Džek i Marta pomenuti su tek uzgred; Mark takođe. Nisu se upuštali dublje u razgovor. Ni Adrijena ni Pol nisu bili spremni za to.

Završili su večeru. Vetar je popustio, oblaci su se gušće zbijali na nebu. Zatišje pred oluju. Pol je odneo sudove u sudoperu, a Adrijena odložila u frižider hranu koju nisu pojeli. Boca vina bila je prazna. Plima je nadolazila i već se, na dalekom horizontu, primećivalo sevanje munja. Poput sevanja blica u mraku, kao da neko fotografiše u nadi da će ovekovečiti noć.

Osam

Pošto joj je pomogao oko sudova, Pol je glavom pokazao prema zadnjim vratima.

— Da li si za šetnju po plaži? - upitao je. - Reklo bi se da je veče lepo.

— Zar nije sve hladnije?

— Sigurno da jeste, ali mislim da se u narednih nekoliko dana druga prilika za šetnju neće ukazati.

Adrijena je pogledala kroz prozor. Trebalo bi da ostane i pospremi kuhinju, ali to bi moglo i da sačeka, zar ne?

— U redu - složila se - samo da uzmem jaknu.

Soba u kojoj je bila smeštena nalazila se odmah pored kuhinje; Džin ju je dozidala pre desetak godina. Bila je prostranija od svih ostalih soba u kući, s velikom džakuzi kadom u kupatilu u kojoj je Džin, da bi se opustila, često provodila vreme, naročito kada se osećala psihički loše; bio je to univerzalan lek koji je svima preporučivala. - Potrebno ti je dugo leškarenje u vrućoj vodi koja opušta - znala je da savetuje Adrijenu, zaboravljajući pri tome da to nije jednostavno izvesti s troje dece u kući, stalno zauzetim kupatilima i silnim obavezama koje retko ostavljaju koji slobodan trenutak.

Iz ormana je uzela jaknu. Obavila je šal oko vrata i bacila pogled na sat, zapanjena kako je vreme jednostavno proletelo. Vratila se u kuhinju u kojoj ju je već čekao Pol, potpuno obučen.

— Spremna? - upitao je.

Podigla je okovratnik jakne. - Polazimo. Samo, moram da ti skrenem pažnju, nisam baš veliki poklonik hladnog vremena. Moja južnjačka krv brzo se ledi.

— Nećemo dugo, obećavam.

Osmehnuo se i izašli su napolje. Adrijena je upalila svetlo na stepeništu. Koračali su jedno pored drugog prema niskoj dini i čvrstom pesku kraj samog okeana.

Veče je odisalo nekom egzotičnom lepotom; vazduh svež i oštar, tama, miris soli koji ispunjava nozdrve. U daljini se i dalje videlo sevanje munja od kojeg su oblaci neprestano žmirkali. Gledala je u tom smeru, primetila je da i Pol posmatra nebo. Njegove oči primećuju sve, pomislila je.

— Da li si tako nešto već videla? Takvo sevanje munja? - upitao je.

— Ne zimi. Leti se dešava s vremena na vreme.

— Sudaraju se vazdušne struje. Gledao sam dok smo večerali, zbog toga mislim da će oluja biti jača nego što se pretpostavlja.

— Nadam se da nisi u pravu.

— Može biti.

— Ali ne veruješ.

Slegao je ramenima. - Da sam znao da se iščekuje takvo nevreme, pokušao bih da pomerim dolazak.

— Zašto?

— Nisam više veliki obožavalac oluja. Sećaš li se uragana 'hejzel'? Godine 1954?

— Naravno, ali bila sam vrlo mlada. I više uzbuđena nego uplašena kada je u kući nestalo struje. Roki Maunt nije pretrpeo veliki udar, odnosno kraj u kojem smo tada živeli.

— Imali ste sreće. Tada sam imao dvadeset jednu godinu i pohađao Univerzitet Djuk. Kada je uragan najavljen, nekoliko drugara iz atletskog kluba smatralo je da bi uragan žurka bila izvanredno iskustvo i da treba da se spustimo do Vrajtsvil Biča. Nisam hteo da idem, ali bio sam kapiten tima, pa su me naterali izazivajući mi neku vrstu osećanja krivice.

— Vrajtsvil Bič? Uragan je tu udario s mora, zar ne?

— Ne baš, ali sasvim blizu. Kad smo stigli, ljudi su se uglavnom već povukli sa ostrva, ali bili smo mladi i glupi i nismo hteli da se vratimo. U početku je i bilo zabavno na neki način. Izlazili smo na vetar, održavali ravnotežu, mislili smo da je nepogoda neviđena i uzbuđujuća stvar, pitali smo se zbog čega su svi digli takvu galamu oko toga. Međutim, posle nekoliko sati vetar je postao suviše jak, više nije bilo moguće stajati napolju i šegačiti se, a kiša je lila kao iz kabla. Tada smo odlučili da se vratimo u Durham. Ali, nismo mogli da odemo s ostrva. Mostove su zatvorili kada je vetar dostigao brzinu od oko sto kilometara na sat i bili smo zarobljeni. Oluja je tek počinjala da besni. Oko dva ujutru cela okolina izgledala je kao bojno poprište. Drveće se povijalo i lomilo, rušili su se krovovi, sa svih strana, dokle god je pogled dopirao, letelo je svašta, šta se sve nije našlo u vazduhu, proletalo pored prozora automobila, nešto je moglo da nas ubije. A buka je bila jača nego što možeš da zamisliš. Kiša je strašno udarala po kolima. Oluja se obrušivala u naletima, plima nadolazila. Još je i mesec bio pun. Veće talase u životu nisam video, besno su se razbijali o obalu. Sva sreća što smo bili dovoljno daleko od plaže. Te noći videli smo kako je voda progutala četiri kuće. A onda, kada smo bili ubeđeni da ne može biti gore, počeli su da pucaju električni vodovi. Posmatrali smo kako se, jedan po jedan, pale transformatori. Jedan od vodova pao je blizu našeg auta. Poskakivao je cele noći pod naletima vetra. Bio je toliko blizu da smo mogli da vidimo varnice. Na mahove se činilo da će svakog časa udariti u kola. Mislim da do kraja niko od nas nije ni reč progovorio, izgovarali smo samo molitve. U životu nisam uradio nešto gluplje od toga.

Adrijena ga je netremice posmatrala dok je govorio.

— Srećni ste što ste izvukli živu glavu.

— Znam.

Od žestine talasa stvarala se pena i okean je pred njihovim očima počinjao da liči na kadu punu mehurića sapunice.

— Još nikada nisam pričao o toj noći - napokon je progovorio Pol. - Mislim, nikome.

— Zašto?

— Zato što to, nekako, nije ličilo na... mene. Nikada se ni pre ni posle toga nisam upustio u tako opasan poduhvat. Skoro kao da se to desilo nekom drugom. Da me poznaješ, razumela bi o čemu govorim. Bio sam od onih koji ne žele da izlaze petkom uveče kako im se gradivo ne bi nagomilalo.

Nasmejala se. - Sumnjam.

— Veruj mi, tako je bilo.

Koračali su, pesak je bio tvrd pod njihovim stopalima. Adrijena bi povremeno bacila pogled na kuće s druge strane peščanih dina. Nisu se videla upaljena svetla. Obavljen tamom, Rodante je izgledao kao grad duhova.

— Je l' mogu nešto da ti kažem? - upitala je. - Mislim, ne bih želela da me pogrešno shvatiš.

— Samo izvoli.

Prešli su još nekoliko koraka. Adrijena se trudila da pronade prave reči.

— Pa... kada tako pričaš o sebi, skoro da imam utisak da pričaš o nekoj drugoj osobi. Kažeš da si preterano radio, ali ljudi tog kova ne prodaju ordinacije da bi otišli u Ekvador.

Kažeš da u tvom životu nije bilo ludosti, a onda mi ispričaš jedan takav događaj. Samo pokušavam da shvatim.

Premišljao se. Nije morao da objašnjava svoje postupke ni njoj niti bilo kome drugom. Onda je odjednom pod hladnim januarskim nebom prošaranim sevanjem munja shvatio da želi da ga ona upozna, to da ga stvarno upozna onakvog kakav jeste, sa svim njegovim protivurečnostima.

— U pravu si - počeo je - jer i govorim o dve osobe. Nekada sam bio Pol Flener, vredno i marljivo dete koje je postalo hirurg. Momak koji je sve vreme provodio na poslu. Pol Flener, suprug i otac, sa ogromnom kućom u Raliju. Ali, u poslednje vreme to više nisam. Pokušavam da otkrijem ko je pravi Pol Flener, a, pravo da ti kažem, počinjem da se pitam da li ću ikada saznati odgovor.

— Mislim da se povremeno svi tako osećamo. Ali zbog toga ne bi svako potegnuo da se iseli u Ekvador.

— Misliš li da je to razlog mog odlaska?

Napravili su još nekoliko koraka u tišini. Onda ga je Adrijena pogledala. - Ne - rekla je. - Mislim da ideš da bi stvarno upoznao svog sina.

Na licu mu je videla iznenađenje.

— Nije bilo tako teško pogoditi - dodala je. - Skoro da ga nisi ni pomenuo cele večeri. Ali, mislim da će ti put koristiti i drago mi je što ideš.

Osmehnuo se. - E pa, ti si prva koja to kaže. Mark se uopšte nije oduševio kada sam mu javio.

— Proći će ga.

— Misliš?

— Nadam se. To isto govorim i sebi kada imam poteškoća s decom.

Nasmejao se i pokazao glavom preko ramena. - Da se vraćamo polako? - upitao je.

— Mislila sam da nikad nećeš predložiti. Uši su mi se smrzle.

Vraćali su se istim putem, prateći tragove sopstvenih koraka u pesku. Mesec nije mogao da se vidi, ali su oblaci bili srebrnkasti. U daljini se čula grmljavina.

— Kakav je bio tvoj bivši muž?

— Džek? - Oklevala je, premišljajući se da li da pokuša da izbegne odgovor, a onda zaključila da to nije važno. Uostalom, kome bi mogao da prenese njene reči? - Za razliku od tebe - napokon je prozborila - Džek misli da je sebe već pronašao. Imao je drugu dok smo još bili u braku.

— Žao mi je.

— I meni. Zapravo, bilo mi je žao. Sada je to tek jedna od stvari koju pokušavam da potisnem.

Pol se prisetio suza koje je video na njenom licu kada je stigao u „Pansion“. - I, daje li rezultate?

— Ne, ali nastavljam da se trudim. Mislim, šta mi drugo preostaje?

— Možeš uvek da kreneš za Ekvador.

Prevrnula je očima. - Da, baš bi to bilo divno, zar ne? Odem kući i izjavim nešto poput: 'Deco, žao mi je, ali sad ste prepušteni sami sebi, mama će neko vreme biti odsutna.' - Odmahnula je glavom. - Ne, za sada ništa od tako nečega. Barem dok ne odu na studije. Potrebno im je da steknu što više sigurnosti i samopouzdanja, u takvom su uzrastu.

— Rekao bih da si dobra majka.

— Trudim se. Ipak, moja deca ne misle uvek tako.

— Posmatraj to s druge strane. Jednog dana imaće svoju decu, eto prilike za osvetu.

— O, da, to i nameravam. Već se vežbam. Da li ste za malo čipsa pre večere? Ne, naravno da ne treba da spremate sobu. Razume se, možete da ostanete do kasno...

Pol se ponovo nasmešio. Uživao je u razgovoru. Uživao je u njoj. Bila je lepa pri srebrnkastoj svetlosti nadolazeće oluje. Pitao se kako je muž mogao da je ostavi.

Koračali su polako, oboje utonuli u misli, upijajući zvuke i prizore, ne osećajući potrebu za pričanjem.

Tišina prija, pomislila je Adrijena. Ljudi uglavnom smatraju da je tišina praznina koju obavezno treba ispuniti, čak i kada nema šta da se kaže. To je itekako dobro iskusila prisustvujući brojnim zabavama na koje ju je Džek odvodio. U tim prilikama najviše joj je prijalo da se neopaženo iskrade i provede nekoliko minuta sama, u miru na kakvoj usamljenoj verandi. Ponekad bi se tamo zatekao još neki neznanac, klimnuli bi glavom jedno drugom, kao da sklapaju kakav tajni savez. *Bez postavljanja pitanja, bez ispraznog čavrljanja... dogovoreno.*

Sada, dok su hodali po plaži, vratio joj se taj osećaj. Veče je bilo sveže, vetar joj je mrsio kosu i dodirivao lice. Pred njom, na pesku, senke su rasle i pomerale se obrazujući skoro neprepoznatljive slike, da bi koji tren kasnije i iščeznule. Okean je izgledao kao uzavreo kotao. Znala je da i Pol primećuje sve to i da shvata da bi bilo koja izgovorena reč upropastila celu čaroliju.

Hodali su tako u skoro zavereničkoj tišini. Adrijena je sa svakim pređenim korakom sve više želela da sa njim ostane što duže. Da li je to začuđujuće? On sam, baš kao i ona, poput putnika usamljenika koji uživaju u šetnji po pesku kraj okeana, u selu Rodante.

U kuću su ušli kroz kuhinju i skinuli jakne. Adrijena je svoju okačila na čiviluk pored vrata, odložila je i šal, a Pol je sledio njen primer.

Protrljala je ruke i dunula u njih. Pol je gledao na zidni sat, zatim po kuhinji, kao da se pita da li da se povuče u svoju sobu.

— Da popijemo nešto toplo, šta kažeš? - upitala je brzo. - Mogla bih da napravim filter kafu bez kofeina.

— Ima li čaja?

— Mislim da ima, sad ću proveriti.

Otišla je na drugi kraj kuhinje, do sudopere, otvorila vrata ormarića, pomerila sa strane nekoliko namirnica koje su se tu našle. Sviđalo joj se da s njim provede još neko vreme. Kutija „Erl greja“ nalazila se na drugoj polici. Dohvatila je i okrenula se da mu pokaže. Klimnuo je glavom i osmehnuo se. Zaobišla ga je da uzme čajnik u koji je nalila vodu, svesna činjenice da stoje veoma blizu jedno drugog. Kada je voda proključala, napravila je dve šolje čaja i otišli su u dnevnu sobu.

Seli su ponovo na stolice za ljuljanje. Soba je sada izgledala drugačije jer je sunce zašlo, kao da su, zahvaljujući tami, vladali još veći mir i bliskost.

Pili su čaj i pričali još sat vremena, o ovome ili onome, ćaskali poput starih prijatelja. Veče je prerastalo u noć, a Adrijena mu je pričala o očevoj bolesti izražavajući bojazan za budućnost.

Pol je o sličnim situacijama već slušao, kao lekar susretao se svakodnevno s takvim pričama. Međutim, sve do ovog trenutka za njega su to bile samo priče. Bez roditelja je ostao odavno, a Martini roditelji, živi i zdravi, živeli su na Floridi. Posmatrajući Adrijenino lice, shvatio je koliko je povlašćen što sam ne mora da se suočava s takvom brigom.

— Mogu li nekako da ti pomognem? - upitao je. - Poznajem mnogo specijalista koji bi mogli da ga pregledaju i ustanove postoji li način da mu se pomogne.

— Hvala na ponudi, ali nije potrebno, sve sam to već obavila. Poslednji šlog stvarno ga je slomio. I da postoji nešto što bi mu možda poboljšalo stanje, mislim da mu je neophodna nega.

— Šta nameravaš da preduzmeš?

— Ne znam. Nadam se da će se Džek predomisлити u vezi s novčanom pomoći za tatu. Možda stvarno i hoće. Tata i on bili su prilično bliski neko vreme. A ako od toga ne bude ništa, potražiću posao s punim radnim vremenom kako bih mogla da platim njegovo lečenje.

— Zar nije moguće dobiti pomoć od države?

Tek što je izgovorio pitanje, mogao je da nasluti odgovor.

— Možda tata i ispunjava uslove za dobijanje pomoći, ali za smeštaj u neku bolju ustanovu postoje dugačke liste čekanja. Osim toga, većina ih je na dva sata vožnje od moje kuće, tako da ne bih mogla redovno da ga obilazim. A smeštaj u nekoj lošoj ustanovi? To ne bih mogla da dopustim.

Zastala je. Misli su joj lutale između prošlosti i sadašnjosti. - Kada je odlazio u penziju - nastavila je - u preduzeću su mu u tu čast priredili malu zabavu. Sećam se da sam tada pomislila kako će mu posao nedostajati. Tu je počeo da radi sa petnaest godina i za sve godine koje je tamo proveo imao je samo dva dana bolovanja. Razmišljala sam: kada se saberu svi sati provedeni na poslu, ispostavlja se da je tamo proveo petnaest godina života. Ipak, kada sam to pomenula, rekao je da mu fabrika uopšte neće nedostajati, da ima velike planove sada kada je s tim gotovo.

Izraz lica joj se ublažio. - Nameravao je da radi ono što želi umesto onoga što mora. Da provodi vreme sa mnom, unucima, prijateljima, da čita knjige. Zaslužio je konačno prijatniji život nakon svega što je preživeo. A onda... - Zastala je na tren, zatim pogledala Pola. - Dopao bi ti se da ga upoznaš. Čak i sada.

— Siguran sam da bi. Ali, da li bih se ja svideo njemu?

Adrijena se nasmešila. - Moj tata zavoli svakoga. Pre nego što je doživeo šlog, najveće zadovoljstvo predstavljalo mu je da sluša ljude kako pričaju i saznaje sve o njima. Bio je beskrajno strpljiv, zbog čega su mu svi rado otvarali dušu. Čak i nepoznat svet. Govorili bi mu o stvarima o kojima nisu mogli ni sa kim drugim da razgovaraju, znali su da u tatu mogu da imaju poverenja. - Zastala je. - A znaš li šta najbolje pamtim?

Pol je lagano izvio obrve.

— Nešto što mi je još kao devoјčici govorio. Bilo da sam uradila nešto dobro ili loše, bilo da sam radosna ili tužna, svejedno, tata bi me uvek zagrlio i rekao: 'Ponosan sam na tebe'.

Ponovo je začutala na tren. - Ne znam zašto su te reči bile tako posebne, uvek su me pokretale. Čula sam ih sigurno milion puta, ali svaki put kada bi ih izgovorio, osećala sam da me voli ma šta se desilo. Smešno, zar ne? Kako sam odrastala, šalili smo se na račun toga. Ali čak i tada, kada sam se spremala da odem, opet ih je izgovorio, i ja bih se sva istopila.

Pol se osmehnuo. - Zvuči kao izuzetna osoba.

— I jeste - rekla je i uspravila se na stolici. - Zbog toga ću uraditi sve kako bi mogao da ostane tu gde se nalazi. Nema boljeg mesta za njega. Ne samo što je nega izvanredna već s njim postupaju kao s ljudskim bićem umesto da ga smatraju za bolesnika. A i blizu je. Zaslužio je da boravi u takvoj ustanovi, to je najmanje što mogu da uradim za tatu.

— Sreća što ima takvu ćerku koja se brine za njega.

— Srećna sam i ja. - Zagledala se u zid, kao da zuri u prazno. Zatim je odmahнула glavom, postavši odjednom svesna svega što mu je ispričala. - Vidi ti mene, samo pričam i pričam. Izvini.

— Nema razloga da se izvinjavaš. Drago mi je što sam sve čuo.

Osmehnula se i lagano nagla prema napred. - Šta ti iz bračnog života najviše nedostaje?

— Koliko shvatam, menjamo temu.

— Mislim da je sada tvoj red.

— Najmanje što bih mogao da učinim?

Slegla je ramenima. - Tako nešto. Pošto sam ti već ispričala sve ovo, sada je tvoj red.

Pol je upadljivo uzdahnuo i pogledao u tavanicu. - U redu, šta meni nedostaje - počeo je i skrstio ruke. - Mislim da mi nedostaje osećaj da znam da me neko čeka kod kuće kada se vraćam sa posla. Uglavnom sam dolazio kasno, Marta bi ponekad već bila u postelji. Ali, osećaj da je tu bio je prirodan i ulivao mi sigurnost, kao da tako treba da bude. A šta tebi nedostaje?

Spustila je šolju na stočić koji se nalazio između njih.

— Svakodnevnne stvari. Neko s kim možeš da razgovaraš, obeduješ, oni brzi jutarnji poljupci pre nego što se ustane iz postelje i operu zubi. Ali, da budem iskrena, više me brinu deca, šta je to što njima nedostaje, to je važnije. Nedostaje mi Džekovo prisustvo njih radi. Mislim da je maloj deci potrebna mama, ali u pubertetu su im potrebni i očevi. Naročito devojkicama. Ne želim da moja kćerka odraste u uverenju da su svi muškarci nitkovi koji napuštaju svoje porodice. Kako da je ubedim u to kada se njen rođeni otac poneo upravo tako?

— Ne znam.

Odmahnula je glavom. - Razmišljaju li muškarci o tim stvarima?

— Oni koji su dobri, da. Kao i o svemu ostalom.

— Koliko si dugo bio u braku?

— Trideset godina. A ti?

— Osamnaest.

— Evo, reklo bi se, među nama, da smo ti i ja sve shvatili, zar ne?

— Šta? Kako živeti srećno do kraja života? Ne verujem da za to postoji recept.

— Mislim da si u pravu.

Iz predsoblja se čulo kako veliki zidni sat otkucava. Kada je i poslednji otkucaj utihnuo, Pol je protrljao zadnji deo vrata koji ga je bolelo zbog vremena provedenog u vožnji. - Mislim da sam spreman za postelju - rekao je. - Sutra se rano ustaje.

— Znam - složila se. - Upravo mi je to prošlo kroz glavu.

Međutim, nisu se odmah pridigli. Sedeli su tako još neko vreme u tišini, kao kada su se vraćali iz šetnje. Na mahove bi je pogledao, pa brzo skretao pogled kako ne bi ništa primetila.

Adrijena je uzdahnula i ustala sa stolice pokazujući na njegovu šolju. - Odneću je u kuhinju, idem u tom pravcu.

Osmehnulo se i pružio joj šolju. - Bilo mi je lepo večeras.

— I meni.

Koji minut kasnije posmatrala je kako se Pol penje uza stepenice. Onda se okrenula i pošla da zaključa kuću.

Pošto se našla u svojoj sobi, svukla se i otvorila kofer tražeći pidžamu. Dok je to radila, uhvatila je odraz svog lika u ogledalu. Nije loše, ali bez zavaravanja, videlo se koliko joj je godina. Baš je Pol bio ljubazan kada je rekao da na njenom telu ne treba ništa popravljati, pomislila je.

Odavno joj niko nije stavio do znanja da je privlačna.

Obukla je pižamu i uvukla se u krevet. Džin je imala brdo časopisa, pa je izvukla jedan. Prelistavala ga je nekoliko minuta, a onda ugasila svetlo. Ležala je u mraku, nije mogla da prestane da razmišlja o vremenu koje je provela s Polom. U glavi joj je i dalje odzvanjao njihov razgovor, a pred očima lebdeo njegov lik, uglovi usana koji se razvlače u vragolasti osmeh svaki put kada bi izgovorila nešto što bi mu se učinilo duhovito. Nije mogla da zaspi, prevrtala se čitav sat, nervirala se. Nije ni pretpostavljala da je u sobi na spratu Pol Flener doživljavao to isto.

Devet

Iako su saloni bili zatvoreni i zavese navučene preko prozora, Pol se tog petka probudio s prvim sunčevim zracima. Proveo je desetak minuta u protezanju kako bi mu uminuo bol u telu.

Širom je otvorio šalone pokušavajući da oceni kakvo je vreme. Na površinu vode spustila se gusta magla. Nebo je bilo metalnosivo, prošarano oblacima koji su se kretali paralelno sa obalom. Oluja će sigurno stići pre nego što padne mrak, pomislio je, verovatno tokom poslepodneva.

Seo je na rub postelje. Spremao se da trči. Preko uobičajene opreme navukao je i šušlavac da ga zaštiti od vetra. Iz fioke je uzeo još jedan par čarapa i navukao ih preko šaka. Spustio se niza stepenice i osvrnuo oko sebe. Adrijena još nije ustala. Osetio je na tren veliko razočaranje jer je nije video, a onda se odjednom upitao zbog čega bi mu to uopšte bilo bitno. Otključao je vrata, našao se napolju i počeo da trči lagano kako bi mu se mišići zagrejali pre nego što nastavi uobičajenim tempom.

Adrijena ga je čula kako silazi niza stepenice koje škripe. Uspravila se u postelji, odgurnula pokrivače, pridigla se i obula papuče. Bilo joj je krivo što nije ustala ranije i Polu ponudila kafu. Doduše, nije bila sigurna da bi želeo da pred trčanje popije kafu, ali mogla je da se barem toliko potruđi.

Pol je osećao kako mu se mišići i zglobovi zagrevaju, pa je ubrzao tempo. Nije više trčao kao kada je imao dvadeset ili trideset godina, ali mogao je da održava ritam. Prijalo mu je.

Za Pola, trčanje nikada nije predstavljalo običnu fizičku aktivnost. Dostigao je tačku u kojoj mu trčanje uopšte nije bilo teško; činilo mu se da mu je da bi pretrčao desetak kilometara, bilo potrebno skoro isto toliko snage kao i za čitanje novina. Vrsta meditacije, jedna od retkih prilika da bude sam sa sobom.

Jutro je bilo kao stvoreno za trčanje. Tokom noći padala je kiša, na automobilskim prozorima videli su se tragovi kišnih kapi. Mora da je bio samo kratkotrajan pljusak jer su skoro svi putevi bili suvi. Jutarnja magla osvajala je lagano, poput utvare, kuću po kuću. Poželeo je da trči po plaži, ta mu se prilika nije često ukazivala, međutim, odlučio je da ipak potraži kuću Roberta Torelsona. Trčao je duž autoputa, skrenuo iza prvog ugla, posmatrajući okolinu.

Procenjivao je da je Rodante upravo mesto kakvo se činilo na prvi pogled: staro ribarsko selo izniklo na obali okeana u koji se život savremenog doba veoma sporo probijao. Sve kuće bile su izgrađene od drveta, ali u dobrom stanju; sve su imale mala, brižljivo održavana dvorišta, male leje u kojima se šarenilo cveće u proleće. Surovost priobalnog naselja videla se na sve strane. Propadale su i kuće stare tek dvanaestak godina. Neumoljive vremenske prilike odražavale su se na svemu, ograde i poštanski sandučići bili su puni tragova korozije, boja se ljuštila, po limenim krovovima širila se rđa u širokim i dugim prugama. U dvorištima ispred kuća ležali su rasuti predmeti iz svakodnevnog života ljudi ovog područja: barke na vesla i polomljeni motori za čamce, ribarske mreže kao ukrasi, užad i lanci da drže podalje neželjene posetioce.

Neke kuće bile su toliko oronule da su im se zidovi jedva održavali u uspravnom položaju, izgledali su kao da će ih prvi vetar oboriti. Pojedine verande toliko su propale da su ih domaćini pridržavali čitavim nizom podupirača ne bi li im tako barem malo produžili vek; u te svrhe služili su betonski blokovi, cigle redane po dve i po četiri koje izviruju poput kratkih štapića za roštilj.

Ali, i pored toga što se činilo da su kuće napuštene, naselje je bilo živo iako je bila tek zora. Dok je trčao video je dim koji se uzdiže iz dimnjaka i ljude kako postavljaju letve na prozorska okna. Sa svih strana dopirao je zvuk čekića.

Skrenuo je ponovo, pročitao naziv ulice na tabli i nastavio da trči. Nešto kasnije ušao je u ulicu u kojoj je stanovao Robert Torelson. U kući broj trideset četiri.

Prošao je pored broja osamnaest, pa dvadeset, gledao je ispred sebe. Neki susedi prestali su na tren da rade i posmatrali ga dok je trčao pored njihovih kuća. Oči su im odavale umor. Ubrzo je stigao do Robertove kuće i potrudio se da je neopaženo osmotri.

Kuća poput ostalih u ulici, ni brižljivo održavana, ali ni zapuštena, već tu negde između, kao da je borba za prevlast između čoveka i prirode završena nerešenim rezultatom. Najmanje pola veka stara, prizemna kuća, s limenim krovom; bez oluka za odvod kišnice, uporne kiše ostavile su sive tragove na nekada belo obojenoj kući. Na verandi su se nalazile dve prastare oronule stolice za ljuljanje okrenute jedna prema drugoj. Uz prozorske okvire protezala se niska božićnih lampica.

Iza kuće videla se mala šupa na kojoj su vrata bila širom otvorena. Unutra su se nalazile dve radne površine pokrivene ribarskim mrežama i štapovima za pecanje, sanduci i alatke. Oslonjene uza zid stajale su dve velike kuke. Pol je uspeo da vidi i žutu kabanicu okačenu o klin. Odjednom se iz senke pojavio čovek; u ruci je nosio kofu.

Pola je to zateklo nesprenim, pa se okrenuo pre nego što je čovek mogao da primeti da posmatra kuću. Za posetu je bilo previše rano, uostalom, ne bi ni hteo da uđe u nečiji dom obučen za trčanje. Podigao je glavu, osetio vetar na licu, skrenuo kod sledećeg ćoška i pokušao da uhvati pređašnji tempo.

Nije bilo lako. Pred očima mu je bio lik tog čoveka, osećao se nelagodno, kretao se sve sporije, korak mu je bio sve teži. Kada je završio trčanje, lice mu je bilo blago oznojeno iako je napolju bilo hladno.

Prepešaćio je poslednjih stotinjak metara kako bi mu se opustili mišići na nogama. S puta je video da u kuhinji gori svetlo.

Nasmešio se jer je znao šta to znači.

Dok je Pol bio odsutan telefonom su se javila Adrijenina deca. Popričala je nekoliko minuta sa svakim od njih, bilo joj je drago što čuje da im je lepo kod oca. Nešto kasnije pozvala je ustanovu u kojoj je boravio njen otac.

Nije mogao da se javi na telefon, tako da se dogovorila sa Gejl, jednom od medicinskih sestara, da odgovara umesto njega. Telefon je zazvonio dva puta pre nego što se odazvala.

— Tačno na vreme - rekla je Gejl. - Upravo sam rekla vašem ocu da ćete se javiti.

— Kako mu je danas?

— Malo je umoran a, osim toga, sve je u redu. Sačekajte tren, samo da približim slušalicu njegovom uhu.

Adrijena je ubrzo čula otežano disanje svog oca. Zatvorila je oči.

— Zdravo, tata - rekla je. Družili su se nekoliko minuta, baš kao da mu je bila u poseti. Ispričala mu je da se nalazi na moru, u pansionu, da se sprema oluja, da se oblaci navlače na nebo, da sevaju munje. Pola nije pominjala, ipak, pitala se da li njen otac može da oseti da joj glas zvuči drugačije nego obično.

Pol je ušao u „Pansion“. Nozdrve mu je ispunio miris pržene slanine, kao da mu poručuje da je dobrodošao kući. Adrijena se odmah pojavila na vratima.

Nosila je farmerke. Svetloplavi džemper isticao je plavetnilo njenih očiju koje su, u tim ranim jutarnjim satima, izgledale poput tirkiza i podsećale ga na kristalno jasno proletnje nebo.

— Rano si ustao - rekla je vraćajući nestašni pramen kose iza uha.

Polu se taj pokret činio čudno uzbuđujućim. Otro je znoj sa obrve. - Da, želeo sam da se istrčim pre nego što počne dan.

— I, kako je bilo?

— Bivalo je i bolje, ali makar sam to obavio. - Premeštao se s noge na nogu. - Uzgred, ovde divno miriše.

— Počela sam da spremam doručak dok si bio odsutan.

Pokazala je glavom preko ramena. - Da li bi jeo odmah ili nešto kasnije.

— Prvo bih se istuširao, ako se slažeš.

— U redu. Mislila sam da napravim zobenu kašu, a za to je ionako potrebno dvadesetak minuta. Kako da spremim jaja?

— Kajganu.

— U redu. - Zastala je. Dopadao joj se njegov iskren pogled i poželela je da u njemu uživa makar trenutak duže. - Oдох, pre nego što slanina izgori - napokon je rekla. - Vidimo se ubrzo.

— Naravno.

Posmatrao ju je kako se udaljava i krenuo uza stepenice odmahujući glavom, razmišljajući o tome kako Adrijena divno izgleda. Svukao se, oprao majicu u umivaoniku i okačio je da se suši iznad kade, a onda odvrnuo slavinu.

Baš kao što ga je Adrijena prethodnog dana upozorila, morao je malo da sačeka da potekne topla voda.

Istuširao se, obrijao, navukao pantalone i košulju, obuio se i pošao u kuhinju. Sto je već bio postavljen, Adrijena je upravo prinosila dve poslednje posude - u jednoj prepečen hleb, u drugoj isečeno voće. Dok je prolazio pored nje osetio je miris šampona od jasmína kojim je tog jutra oprala kosu.

— Nadam se da nemaš ništa protiv da ti se pridružim - rekla je.

Izvukao je stolicu na koju će ona sedeti. - Naravno, tome sam se i nadao. Izvoli - pokazao joj je da sedne.

Sela je i posmatrala njega kako seda. - Pokušala sam da nabavim novine - rekla je - ali sve je već bilo prodato pre nego što sam stigla u samoposlugu.

— Ne čudi me. Od jutros sam video puno sveta napolju. Pretpostavljam da se svi pitaju kakvo će vreme biti danas.

— Ne čini mi se da je danas bitno gore nego juče.

— To je zato što ne živiš ovde.

— Ni ti ne živiš ovde.

— Tačno, ali ovako nešto već sam preturio preko glave. U stvari, da li sam ti ikada pomenuo da sam jednom, dok sam još studirao, krenuo ka Vilmingtonu...

Adrijena se nasmejala. - A kleo si se da nikada nisi pričao o tome.

— Sad mi lakše ide, pošto sam već probio led. To je jedini pravi događaj za pričanje, sve ostalo je dosadno.

— Sumnjam. Na osnovu svega što si mi ispričao, čini mi se da se za tvoj život može reći mnogo toga, ali reč 'dosadan' tu nikako ne spada.

Osmehnuo se. Nije znao da li je to kompliment, ali bilo mu je drago u svakom slučaju.

— Šta ti je Džin rekla da treba da uradimo danas?

Adrijena je sipala kajganu u svoj tanjir i dodala mu činiju.

— Pa, nameštaj sa verandi treba da se skloni u ostavu. Prozore i šalone potrebno je zatvoriti i pričvrstiti s unutrašnje strane. Treba postaviti štitnike. Oni naležu jedan na drugi i pričvršćuju se nekim stegama kako bi ostali na mestu, zatim se ukrštaju po dva i četiri. Štapovi koji se u te svrhe koriste trebalo bi da su odloženi zajedno sa štitnicima.

— Nadam se da u kući postoje merdevine.

— Naravno.

— Ne izgleda teško. Kao što ti rekoh juče, biće mi zadovoljstvo da ti pomognem kada se nešto kasnije vratim.

Pogledala ga je. - Ne moraš.

— Ne pada mi teško. Ionako nemam drugih planova. I iskreno da ti kažem, ne bih mogao mirno da sedim unutra dok ti obavljaš sve to. Osećao bih grizu savesti, iako sam ovde gost.

— Hvala.

— Nema na čemu.

Sipali su jelo, nalili kafu i počeli da obeduju. Pol ju je posmatrao kako maže puter na prepečen hleb, na tren potpuno posvećena tome što radi. Bila mu je lepa pri sivoj jutarnjoj svetlosti, čak lepša nego prethodnog dana.

— Ići ćeš da razgovaraš s tim čovekom koga si pomenuo juče?

Klimnuo je glavom. - Posle doručka - odgovorio je.

— Čini mi se da se mnogo ne raduješ tom susretu.

— Ne znam treba li da budem zadovoljan ili ne.

— Zašto?

Posle kraćeg oklevanja, odlučio je da joj ispriča celu priču o Džili i Robertu Torelsonu, o operaciji, autopsiji, svim događajima koji su usledili, kao i o poruci koju je dobio poštom. Činilo se da ga Adrijena pomno posmatra.

— I tako, nemaš predstavu o tome šta on želi?

— Rekao bih da je nešto u vezi s parnicom.

Adrijena nije baš bila uverena u to, ali ništa nije rekla. Uzela je kafu.

— Šta god da se desi, sigurna sam da radiš pravu stvar. Kao i kada je Mark u pitanju.

Nije rekao ništa, nije ni morao. Bilo mu je više nego dovoljno to što zna da ga ona razume.

A u poslednje vreme od ljudi je tražio upravo to. Mada ju je upoznao prethodnog dana, osećao je da ga Adrijena poznaje bolje neko većina njegovih prijatelja.

Ili možda, pomislio je, bolje od bilo kog drugog.

Deset

Pol je posle doručka ušao u auto i počeo da traži ključeve po džepovima. Adrijena mu je mahnula sa verande, kao da mu želi sreću. Gledajući preko ramena, polako je izvezao auto.

Kod Torelsona je stigao za nekoliko minuta. Mogao je i pešice, ali nije znao kojom će se brzinom vreme pogoršati; nije želeo da ga kiša iznenadi. A i u slučaju da sastanak krene nepovoljno, mogao je brzo da ode. Nije znao šta da očekuje. Odlučio je da Torelsonu ispriča sve što se ticalo operacije, ali da ne nagađa šta je mogao da bude uzrok smrti.

Usporio je, zaustavio auto pored puta i isključio motor. Ostao je za volanom još nekoliko trenutaka da se pripremi i izašao. Torelsonov sused stajao je na merdevinama i zakucavao dasku preko prozora. Pogledao je Pola pokušavajući da odredi ko je on. Pol nije obraćao pažnju na njega, prišao je Torelsonovim vratima, pokucao i napravio korak unazad, ostavljajući sebi malo prostora.

Kako se niko nije pojavio na vratima, pokucao je još jednom, ovog puta trudeći se da čuje da li se neko unutra kreće. Ništa. Krenuo je prema verandi. Vrata na šupi bila su i dalje otvorena, ali nije video nikoga. Pomislio je da se oglasi, pa se predomislio. Iz svoje lekarske torbe izvadio je olovku i iscepao parče papira iz jedne od beležnica.

Napisao je svoje ime i naziv pansiona u kojem je odseo, a onda dodao da će u Rodanteu ostati do utorka ujutru, ako Robert i dalje bude hteo s njim da razgovara. Savio je papir, otišao do glavnih vrata i u drveni okvir zakačio poruku trudeći se da je namesti tako da ne odleti.

Zatim je krenuo prema svom automobilu, osećajući istovremeno razočaranje i olakšanje. Odjednom je iza sebe začuo glas.

— Izvinite, treba li vam nešto?

Pol se okrenuo, ali nije prepoznao čoveka koji je stajao ispred kuće. Iako nije mogao tačno da se seti kako izgleda Robert Torelson, jedno od hiljadu lica koja je sreo, znao je da ovu osobu nikada ranije nije video. Bio je to mlađi čovek tridesetih godina, mršav, proređene crne kose, odeven u stare farmerke i majicu. Zurio je na isti sumnjičav način kao i onaj sused nešto ranije dok je Pol parkirao auto.

Pol se nakašljao. - Da - rekao je - tražim Roberta Torelsona. Da li sam na pravom mestu?

Klimnuo je glavom ne menjajući izraz lica. - Da, ovde živi. To mi je otac.

— Da li je kod kuće?

— Vi ste iz banke?

Pol je odmahnuo glavom. - Ne. Ja sam Pol Flener.

Mlađi čovek nije shvatio u prvi mah, a onda je začkiljio očima.

— Lekar?

Pol je klimnuo glavom. - Vaš otac mi je poslao pismo u kojem je tražio da razgovara sa mnom.

— Zbog čega?

— Ne znam.

— Nije mi rekao ni za kakvo pismo. - Dok je govorio mišići lica počeli su da mu se stežu.

— Možete li mu reći da sam stigao?

Zakačio je palčeve za kaiš pantalona. - Nije tu - rekao je, a pogled mu se na tren zaustavio na kući. Pol se pitao da li govori istinu.

— Da li biste mu makar rekli da sam dolazio? Ostavio sam poruku na vratima, tu su broj telefona i adresa na kojoj me može naći.

— On ne želi da razgovara s vama.

Pol je pogledao u zemlju, pa opet u mladića.

— Mislim da on sam o tome odlučuje, zar ne? - rekao je.

— A šta vi uopšte mislite da ste? Mislite da možete tek tako da dođete ovde, pokušate da ga ubedite u svoju priču i izvučete se iz onog šta ste uradili. Kao da je bila u pitanju greška ili tako nešto.

Pol je ćutao. Osećajući da okleva, mladić je krenuo prema njemu podižući glas.

— Gubite se odavde Ne želim da vas vidim ni u blizini, a neće ni moj otac!

— U redu... dobro...

Mladić je posegnuo za lopatom koja mu se našla pri ruci, a Pol je podigao ruke i krenuo unazad.

— Idem...

Okrenuo se i pošao prema autu.

— I da se više nisi vratio ovde - vikao je mladić. - Zar ne misliš da si već dovoljno uradio? Ti si kriv za smrt moje majke!

Pol se stresao na te reči, osećajući njihovu žaoku. Ušao je u auto, pokrenuo motor i otišao ne osvrnuvši se.

Nije video da je sused Torelsonovih sišao sa merdevina da bi razgovarao s mladićem. Nije video da je mladić bacio lopatu koju je držao. Niti je video da se na prozoru dnevne sobe zavesa vratila na mesto.

Kao što nije video ni da su se vrata otvorila, a smežurana šaka podigla poruku koja je pala na prag.

Nešto kasnije Pol je Adrijeni ispričao šta se dogodilo. Bili su u kuhinji, Pol je stajao oslonjen na pult prekrštenih ruku i pogleda odlutalog u daljinu. Lice mu je bilo bez izraza, izgledao je daleko umorniji nego kada se vratio s jutarnjeg trčanja. Kada je završio ispovest, Adrijenino lice odavalo je saosećanje i zabrinutost.

— Makar si pokušao - rekla je.

— Baš lepa korist od toga, zar ne?

— Možda nije znao da ti je njegov otac poslao pismo.

Pol je odmahnuo glavom. - Ne samo to. Vraćamo se na sam početak, na razlog mog dolaska u Rodante. Hteo sam da vidim postoji li način da nekako izgledim stvari ili da makar objasnim, a sada tu priliku neću ni dobiti.

— Za to nisi kriv.

— A zašto se onda tako osećam?

Zavladala je tišina. Adrijena je slušala kako grgolji voda u radiatorima.

— Zato što ti je stalo. Zato što si se promenio.

— Ništa se nije promenilo. Oni i dalje misle da sam je ubio. - Uzdahnua je. - Možeš li da zamisliš kako se osećam?

— Ne - iskreno je rekla - ne mogu. Nikada se s tako nečim nisam suočila.

Klimnuo je glavom. Izgledao je poraženo.

Posmatrala ga je ne bi li primetila da mu se izraz lica menja, a pošto se to nije desilo, iznenadila je samu sebe time što mu je prišla i uhvatila ga za ruku. Ukočio se, ali mu se šaka ubrzo opustila i prsti su im se isprepletali.

— Ma kako je teško prihvatiti tako nešto i bez obzira na to šta se priča - govorila je obazrivo - moraš da shvatiš da mladić verovatno ne bi promenio mišljenje ni da si jutros razgovarao s njegovim ocem. On je povređen i lakše je okriviti nekog poput tebe nego prihvatiti činjenicu da je njegovoj majci tako bilo suđeno. I bez obzira na to kako si jutros prošao, znaj da si uradio pravu stvar.

— A šta bi se pod tim podrazumevalo?

— Čuo si šta je sinu bilo na duši. Iako on nije u pravu, dao si mu priliku da ti kaže šta oseća, da to izbaci iz sebe. U krajnjoj liniji, verovatno je zbog toga Robert i želeo da se vidi s tobom. Zna on da neće ni doći do suđenja, pa je hteo da lično čuješ i njegovo viđenje svega što se desilo. I da ti stavi do znanja kako se njih dvojica osećaju.

Sumorno se nasmejao. - E baš mi je sada lakše.

Stegla mu je ruku. - A šta si očekivao? Da će mirno saslušati to što si namerio da kažeš i odmah uzeti zdravo za gotovo? I to pošto su unajmili advokata i podigli tužbu iako su znali da neće dobiti parnicu? Pošto su čuli mišljenja tolikih drugih lekara? Hteli su da ti dođeš i da čuješ šta će ti oni reći. Ne obrnuto.

Pol nije rekao ništa, ali znao je da je Adrijena u pravu. Samo, kako to nije shvatio ranije?

— Znam da nije lako - nastavila je - znam da greše i da nije pošteno da svu krivicu svaljuju na tebe. Jutros si uradio nešto važno, i više od toga, jer te niko nije terao na to. Možeš biti ponosan na sebe.

— Ovo te nije iznenadilo?

— Ne baš.

— Da li si to znala i jutros? Kada sam ti ispričao o tome šta se dogodilo?

— Nisam bila sigurna, ali pretpostavljala sam da će se stvari ovako odigrati.

Licem mu je preleteo kratak osmeh. - Stvarno si posebna, znaš li to?

— Je l' to dobro ili loše?

Stegao joj je ruku. Prijao mu je dodir, njena šaka počivala je u njegovoj tako prirodno kao da se već godinama drže za ruke.

— Divno - odgovorio je.

Okrenuo je lice prema njoj, nežno se osmehujući i Adrijena je odjednom shvatila da namerava da je poljubi. Deo nje je to priželjkivao, ali razum ju je opominjao da je petak, da su se upoznali tek dan ranije i da on uskoro odlazi. Baš kao i ona. Osim toga, ovo nije bila prava Adrijena Vilis, brižna majka i kćerka, supruga ostavljena zbog druge žene, bibliotekarka koja raspoređuje knjige po policama. Tog vikenda bila je neka sasvim druga Adrijena, osoba koju jedva da je mogla da prepozna. Osećala se kao u snu, koji je, iako beskrajno prijatan, bio ipak samo san i ništa više.

Napravila je mali korak unazad i pustila njegovu ruku. U njegovim očima na tren je spazila razočaranje koje je prikrio pogledavši u drugu stranu.

Osmehnula se i, trudeći se da joj glas zvuči mimo, rekla: - I dalje si raspoložen da mi pomogneš oko priprema? Pre nego što počne ne vreme.

— Naravno - klimnuo je glavom. - Samo da se presvučem.

— Imaš vremena. Moram prvo da otrčim do prodavnice. Zaboravila sam da nabavim led i ručni frižider za slučaj da ostanemo bez struje.

— Važi.

Zastala je. - Dobro si?

— Da.

Sačekala je, kao da hoće da se uveri da može da mu veruje, a onda se okrenula. Da, rekla je samoj sebi, pustila mu je ruku, uradila je pravu stvar.

Ipak, dok je izlazila iz kuće, nije mogla da se odupre osećanju da je okrenula leđa prilici da konačno prigrli malo sreće koja joj već tako dugo nedostaje.

Pol je bio u svojoj sobi kada je čuo da Adrijena pokreće auto. Okrenuo se prema prozoru, posmatrao kako se na pučini lome talasi, pokušavajući da shvati šta se dogodilo. Tek nekoliko minuta ranije osetio je nešto posebno dok ju je gledao, ali taj je osećaj nestao istom brzinom kojom se i pojavio. Izraz njenog lica rekao mu je sve.

Mogao je da shvati njenu uzdržanost. Žive u svetu punom ograničenja u kojem nema uvek mesta spontanosti, nagonskoj želji da se uživa u trenutku koji se ukaže. Znao je da pravila unose red u živote ljudi, pa ipak, poslednjih nekoliko meseci pokušavao je da odbaci stege koje su ga toliko dugo pritiskale.

Nije bilo pošteno da i od nje očekuje isto. Nisu bili u istom položaju. Imala je obaveza koje su, kao što mu je objasnila prethodnog dana, zahtevale od nje da bude postojana i odgovorna. I sam je nekada bio takav i shvatao je da Adrijena, za razliku od njega, nije u položaju da započne život po drugačijim pravilima.

Ipak, nešto se izmenilo za kratko vreme njegovog boravka u „Pansionu“. Nije znao kada se to dogodilo. Možda dok su šetali plažom ili kada mu je pričala o ocu ili za vreme doručka u slabo osvetljenoj kuhinji. Ili možda dok su stajali tako blizu jedno drugog i držali se za ruke kada je poželeo tek da nežno prisloni svoje usne uz njene.

Nije ni bilo važno. Znao je samo da počinje da se zaljubljuje u ženu po imenu Adrijena koja je došla da vodi pansion svoje prijateljice u gradiću na obali okeana u Severnoj Karolini.

Jedanaest

Robert Torelson sedeo je za starim sekretarom u dnevnoj sobi i slušao kako njegov sin obezbeđuje prozore na zadnjem delu kuće. U ruci je držao Flenerovu poruku koju je nesvesno savijao, pa otvarao i dalje začuđen njegovim dolaskom.

Nije ga očekivao. Bio je ubeđen da Pol Flener neće obratiti nikakvu pažnju na pisamce koje mu je poslao. Flener je u gradu bio poznat lekar, zastupali su ga advokati odeveni u skupocena odela i već više od godinu dana niko od njih nije mario ni za Roberta, ni za njegovu porodicu. Takav je bogati gradski svet. Bilo mu je drago što nikada nije morao da živi blizu onih koji su zarađivali za život olovkom i papirom i kojima je smetalo ukoliko temperatura u kancelariji padne ili se popne za koji podeljak. Nije voleo da ima posla s ljudima koji su se smatrali boljim od ostalih jer su izučili velike škole, imali više novca ili veću kuću. Kada je odmah posle operacije video Pola Flenera, bio je ubeđen da je i on od te sorte. Ukočen i suzdržan, iako je tražio da mu objasni šta se zbilo, zbog šturih reči koje je koristio, Robert je imao utisak da to što se dogodilo lekaru neće pokvariti miran san.

A to nije bilo ispravno.

Robert se upravljao prema drugim vrednostima, osobinama koje su poštovali njegov otac, i deda i pradeda. Znao je svoje korene. Njegova porodica živela je u Uter Benksu skoro dve stotine godina. Pokolenje za pokolenjem, bavili su se ribarenjem u vodama Palmiko Saunda još od vremena kada je ribe bilo u izobilju, kada je bilo dovoljno baciti mrežu i izvući bogat ulov. Ali, sve se promenilo. Sada su postojala ograničenja, zakoni, dozvole, velika preduzeća, a ribe je bilo manje nego ikada. U poslednje vreme Robert je sebe smatrao srećnim čovekom ukoliko bi uspeo da ulovi ribe tek toliko da može da plati račun za plin.

Napunio je šezdeset sedmu, ali je izgledao deset godina stariji. Lice mu je bilo izbrazdano borama, ogrubelo od izlaganja nemilosrdnim sunčevim zracima, a telo polako gubilo bitku s vremenom. Veliki ožiljak protezao mu se od levog oka do uha. Šake su ga bolele od artritisa. Na desnoj ruci nije imao kažiprst, zakačio ga je čekrk dok je jednom izvlačio mrežu.

Džil nije marila, ništa joj nije smetalo. A sada je nema.

Na stolu se nalazila njena fotografija. Zurio je u nju svaki put kada bi se zatekao sam u sobi. Nedostajala mu je. Nedostajala mu je da mu izmasira ramena pošto uveče, po hladnom zimskom vremenu, dođe kući umoran. Nedostajalo mu je da sede zajedno na verandi i slušaju muziku sa radija. Nedostajao mu je miris koji je osećao pošto bi napuderisala grudi, jednostavan i čist, svež poput mirisa novorođenčeta.

Pol Flener mu je sve to oduzeo. Pored sebe bi i dalje imao svoju Džili samo da tog dana nije otišla u bolnicu.

Sin je svoju priliku iskoristio, sada je došao red na njega.

Adrijena je do grada stigla brzo i ostavila auto ispred robne kuće, na malom parkiralištu posutom šljunkom. Laknulo joj je kada je videla da je prodavnica još otvorena.

Zatekla je tri automobila ostavljena bez ikakvog reda, tanak sloj soli pokrивao je svaki od njih. Tu su stajala i dva starija čoveka, s kačketima na glavama, pušili su i pili kafu.

Posmatrali su Adrijenu dok je izlazila iz kola i prestali da razgovaraju. Prošla je pored njih i klimnuli su glavama u znak pozdrava.

Prodavnica je bila poput mnogih drugih u seoskim sredinama: trošan drveni pod, ventilator na tavanici, police na kojima je bez mnogo reda bilo poredano hiljadu različitih stvari. Blizu kase nalazilo se bure s kiselim krastavčićima, a pored njega još jedno, i to s pečenim kikirikijem. U zadnjem delu radnje nalazio se mali roštilj, tako da su na ponudi bili i sveže ispečeni hamburgeri i sendviči s ribom. U vazduhu se osećao miris prženog mesa.

Aparat za pravljenje leda nalazio se u uglu, pored velikih hladnjaka za pivo i sokove, pa se Adrijena uputila u tom pravcu. Uхватила je ručku da otvori aparat za pravljenje leda i ugledala odraz svog lica na vratima. Zastala je na tren, kao da sebe vidi drugim očima.

Koliko li je vremena prošlo od kada joj je poslednji put neko stavio do znanja da je privlačna? Od kada je neko pozeleo da je poljubi iako su se tek upoznali? Da su joj ova pitanja postavljena svega nekoliko dana ranije, odgovor bi bio da joj se ništa od toga nije dogodilo od dana kada se Džek iselio iz kuće. Ali, ni to ne bi bilo potpuno tačno. U svakom slučaju, ne na taj način. Pol je za nju bio potpuno nepoznata osoba, a za Džeka je bila udata. Zabavljali su se dve godine pre nego što su se venčali, što znači da je prošlo skoro dvadeset tri godine od kada joj se poslednji put dogodilo nešto slično.

Naravno, da je Džek nije ostavio, nastavila bi da živi kao i do tada, ne bi ni pomišljala na tako nešto. Međutim, to više nije bilo moguće. Proživela je više od polovine života a da nije pobudila zanimanje nekog zgodnog muškarca. I, ma koliko se trudila da samu sebe ubedi da je njen razlog za povlačenje bio razuman, morala je sebi da prizna da su za to zaslužne i dvadeset tri godine potpune povučenosti.

Pol ju je privlačio, to je morala da prizna. Ne samo zbog toga što je bio zgodan i zanimljiv, šarmantan na neki svoj tihi način. Niti zbog toga što ju je smatrao poželjnom. Više od svega očaravala ju je njegova iskrena želja da se promeni, da postane bolja osoba. Na svom životnom putu sretala je često ljude poput njega, lekare, advokate, potpuno predane svom poslu, ali još nije sreća nekog ko je poput Pola bio spreman da iz korena promeni život i to na način koji bi većinu ljudi iznenadio.

Bilo je nečeg otmenog u tome. Bio je svestan propusta koje je napravio, trudio se da ih ispravi, želeo je da ponovo izgradi gotovo potpuno narušen odnos sa sinom. U Rodante je došao jer je to, u želji za poravnavanjem računa, od njega tražila potpuno nepoznata osoba.

Koji bi čovek tako postupio? Koju je snagu to zahtevalo? Koliku hrabrost? Ona sama to ne bi mogla, pomislila je. Ma koliko da se trudila da porekne, to što se baš on zainteresovao za nju prijalo joj je više od svega.

S tim mislima koje su joj se rojile u glavi, Adrijena je uzela dve preostale kese s ledom i ručni frižider i sve to odnela do kase. Platila je, izašla iz radnje i krenula prema kolima. Na verandi je sedeo jedan stariji čovek. Klimnula mu je glavom. Izgledala je kao neko ko je istog dana bio i na venčanju i na sahrani.

Nebo se, za to kratko vreme koje je provela u prodavnici, još više natmurilo. Vetar ju je ošinio kako je izašla iz kola. Zviždao je oko „Pansiona“, zvuk je bio sablasan, kao da jedan isti ton dolazi s flaute. Oblaci su se sve više komešali i zgušnjavali. Okean je izgledao poput uzavrelog kotla, talasi su se kotrljali prevazilazeći visinu izmerenu prethodnog dana.

Dok je uzimala stvari koje je kupila primetila je da Pol dolazi iz dvorišta.

— Počeo si bez mene? - doviknula mu je.

— Nisam, hteo sam samo da vidim gde se šta nalazi. - Pokazao je glavom na kese koje je držala. - Treba li ti pomoć?

Odmahnula je glavom. - Sve je u redu, nije teško. - Pogledala je prema vratima. - Ali da krenem ja polako. Ne smeta ti ako uđem u tvoju sobu da zatvorim šalone?

— Samo izvoli.

Adrijena je ušla u kuhinju, nožem otvorila kese s ledom i sipala ih u ručni frižider. Izvadila je sir, voće koje je ostalo od doručka, piletinu preostalu od prethodne večeri i sve smestila na led. Nije pravi gurmanski obrok, pomislila je, ali biće sasvim dobro ukoliko ne bude mogla da spremi ništa drugo. Pošto je u ručnom frižideru bilo još mesta, uzela je i bocu vina i stavila na vrh. Na pomisao da će s Polom piti vino stresla se od nagoveštaja zabranjenog uživanja; istog časa ga je odagnala.

Pošla je da proveriti da li su svi prozori dobro zatvoreni, pričvršćivala šalone i podupirala ih daskama. Kada je završila s prizemljem, popela se na sprat, pobrinula se prvo za prazne gostinske sobe, a onda došla i do njegove.

Otključala je vrata i ušla. Primetila je da je sam namestio krevet. Njegove torbe bile su uredno odložene pored komode s fiokama. Odeća koju je nosio tog jutra bila je sklonjena, na podu su se nalazile cipele okrenute petama prema zidu. Njena bi deca mogla da nauče od njega kako treba odlagati stvari da bi soba bila uredna, pomislila je.

U kupatilu je zatvorila mali prozor i osmotrila da li je sve na mestu: sapun, četka i brijač nalazili su se pored umivaonika, kao i losion za posle brijanja. Zamislila ga je kako tu stoji, a neki unutarnji glas govorio joj je da je taj čovek jutros poželeo nju kraj sebe.

Odmahnula je glavom, osećala se čudno, poput deteta koje zaviruje u roditeljsku spavaću sobu. Pošla je prema prozoru koji se nalazio pored kreveta. Dok ga je zatvarala, videla je Pola kako jednu od stolica za ljuljanje nosi prema ostavi ispod kuće.

Kretao se kao da mu je dvadeset godina manje, za razliku od njenog bivšeg muža. Godine i preterane količine alkohola odrazile su se na središnjem delu Džekovog tela i stomak mu je smetao u poslu kog bi se poduhvatio.

Pol je u svemu bio drugačiji od Džeka. Tu, u Polovoj sobi, preplavilo je prvi put neodređeno iščekivanje, poput čoveka koji baca kocku priželjkujući dobitak.

Pol je u ostavi ispod kuće proveravao da li je sve spremno.

Štitnici, izrađeni od talasastog lima, široki šezdesetak centimetara, a visoki blizu dva metra, nosili su oznake kako bi se znalo kojem prozoru odgovaraju. Pol ih je podizao sa gomile i odlagao sa strane, razvrstavao ih, razmišljajući šta sve treba da uradi.

Tek što je završio, pojavila se Adrijena. Iz daljine se čulo kako grmi iznad vode. Primetio je da je temperatura počela da pada. - Ide li? - upitala je Adrijena ne prepoznajući rođeni glas; činilo joj se da neka druga žena izgovara te reči.

— Lakše nego što sam pretpostavljao - odgovorio je. - Ostalo je da ove šipke razvrstam, stavim u nosače, pa pričvrstim stegama.

— A štapovi koji treba da ih drže na mestu?

— I tu dobro stojimo. Sveze su ispravne, treba samo da ih ukrstim po dve i četiri i zakucam nekoliko klinova. Baš kao što je Džin rekla, ovo je posao koji može da obavi jedna osoba.

— Koliko će ti vremena biti potrebno?

— Možda sat. Slobodno me sačekaj unutra.

— Šta mogu ja da uradim? Kako da ti pomognem?

— Ništa u stvari. Osim da mi praviš društvo ako želiš.

Adrijena se osmehnula, dopadao joj se način na koji ju je pozvao da ostane. – Dogovoreno.

Tokom narednih sat i po Pol je išao od jednog do drugog prozora, postavljao štitnike. Adrijena se nije odvajala od njega. Dok je radio, osećao je njen pogled na sebi i bilo mu je na neki čudan način nelagodno, kao i tog jutra kada je pustila njegovu ruku.

Počela je da pada kiša, prvo lagano, a onda sve jače. Adrijena se pribila uza zid kuće da manje pokisne, što nije pomoglo jer je vetar već kovitlao sve pred sobom. Pol nije ni ubrzao ni usporio rad, činilo se da ga ni kiša ni vetar nimalo ne ometaju.

Išao je od jednog do drugog prozora. Postavljao je štitnike, pomerao merdevine. Onda je počeo da namešta podupirače. Munje su sevale iznad površine vode, kiša je padala sve jače. On je i dalje radio. Ravnomernim udarcima čekića zakucavao je klinove, kao da se godinama bavio stolarskim radovima.

Kiša im nije omela razgovor. Primitila je da se Pol drži svakidašnjih razgovora, daleko od bilo čega što bi moglo biti shvaćeno na pogrešan način. Pričao joj je o nekim popravkama koje je s ocem obavljao na farmi. Rekao joj je da se može desiti da se time malo pozabavi i u Ekvadoru, tako da je dobro što sada ima priliku da se priseti kako to izgleda.

Slušala ga je, pričao je o običnim stvarima; znala je da to radi da bi joj pružio mogućnost da razmisli, da joj pruža ono što misli da ona želi. Posmatrala ga je i odjednom shvatila da je držanje na odstojanju tako daleko od njenih misli.

Dopadala joj se njegova pojava, čeznula je za nečim što nikada ranije nije iskusila. Činilo joj se da Pol sve radi s lakoćom, sviđale su joj se njegove noge i bokovi u farmerkama dok stoji na merdevinama, oči koje su uvek iskreno izražavale njegove misli i osećanja. Kiša je pljuštala, a ona je stajala sva mokra osećajući kako je Pol snažno privlači, shvatajući kakva ličnost i ona sama želi da bude.

Napokon je završio posao. Odeća mu je bila potpuno mokra, lice bledo od hladnoće. Vratio je na mesto merdevine i alat i prišao Adrijeni koja je stajala pod tremom. Provukla je ruku kroz kosu, sklanjajući je sa lica. Kiša joj je ispravila kosu i razmazala šminku. Pol je gledao u njeno prirodno lepo lice i zamišljao njeno toplo, ženstveno telo ispod ogromne jakne.

I baš tada, dok su tako stajali ispod trema, oluja se ražestila. Užarena munja spajala je nebo sa okeanom, tutnjalo je kao da su se sudarila dva automobila pri velikoj brzini. Pod jakim naletima vetra povijalo se drveće naginjući se na jednu stranu. Kiša je pljuštala sa svih strana kao da pokušava da opovrgne zakone gravitacije.

Posmatrali su nepogodu, već dovoljno mokri da bi im još koji minut proveden na kiši smetao. A onda su se, konačno svesni opasnosti koja će možda uslediti, okrenuli i požurili da utočište nađu u kući ne progovarajući ni reči.

Dvanaest

Promrzli i potpuno mokri uputili su se svako u svoju sobu. Pol se svukao i odvrnuo slavinu. Pustio je da topla voda ističe sve dok se iza zavese nije pojavila para i tek onda uskočio u kadu. Telo mu se zagrijalo posle nekoliko minuta. Zadržao se duže nego obično, nije žurio ni sa oblačenjem i sišao u prizemlje. Međutim, Adrijena se nije pojavila.

Svuda je vladao mrak jer su prozori bili pokriveni, pa je uključio svetlo u dnevnoj sobi pre nego što je krenuo u kuhinju u želji da popije kafu. Kiša je tako silovito udarala u tek postavljene štitnike da je cela kuća odjekivala. Grmljavina se čula bez prestanka, sticao se utisak da je istovremeno i blizu i daleko, poput zvukova na prometnoj železničkoj stanici. Pol je sipao kafu i poneo šolju u dnevnu sobu. Iako je svetlo bilo upaljeno, zbog štitnika koji su potpuno pokrivali prozore reklo bi se da je sve utonulo u duboku noć. Krenuo je prema kaminu.

Dodao je na vatru još tri oblice, nameštajući ih tako da vazduh može slobodno da struji i ubacio nekoliko štapića za potpaljivanje. Tražio je šibice i konačno ih pronašao u drvenoj kutiji na polici iznad kamina. U sobi se osetio miris sumpora čim je upalio prvu šibicu.

Drvo je bilo suvo i brzo se zapalilo. Čulo se pucketanje kako je plamen zahvatao oblice. Ubrzo je počela da se širi i toplota, pa je Pol primakao stolicu za ljučenje uz kamin, pružajući noge prema vatri.

Bilo mu je prijatno, ali ne sasvim, pomislio je i ustao sa stolice. Otišao je da ugasi svetlo. Osmehnuo se. Ovako je bolje, pomislio je, mnogo bolje.

Adrijena se spremala bez žurbe. Rešila je da napokon primeni savet koji joj Džin uvek iznova daje; čim su se vratili u kuću, počela je da puni kadu. Čula je kako voda i dalje kruži cevima iako je zavrnila slavinu i uronila u toplu kupku. Znala je da se na prvom spratu Pol tušira. Prepustila se senzualnosti koja ju je preplavila na tu pomisao.

Samo dva dana ranije ne bi mogla ni da zamisli da će doživeti ovako nešto, ni na kraj pameti nije joj bilo da bi neko mogao da je tako privuče, naročito ne muškarac koga tek što je upoznala. U njenom životu nije bilo mesta za te stvari, naročito ne u poslednje vreme. Mogla je jednostavno da za to okrivljuje decu ili ubeđuje sebe da zbog obaveza ne stiže ni glavu da digne, ali to ne bi bilo u potpunosti tačno. Imalo je veze i s tim što se posle razvoda promenila.

Da, osećala se obmanutom i bila je ljuta na Džeka, to je bilo razumljivo svima. Ostavio ju je zbog druge žene, što je dodatno otežavalo situaciju i povremeno je tištalo, ma koliko se trudila da odagna takve misli. Džek je odbacio ne samo nju već i život koji su zajedno gradili. Strahovit udarac njoj kao supruzi i majci, ali i njoj kao ženi. Možda se sve stvarno odigralo kako je govorio, možda nije nameravao da se zaljubi u Lindu, već se to jednostavno desilo. Svejedno, nije mogla da prihvati da se prepustio talasu osećanja ne vodeći računa o odlukama koje donosi. Morao je da razmišlja o svojim postupcima, morao je da razmotri sve mogućnosti pre nego što je započeo romansu s Lindom. Bez obzira na to što se trudio da u najvećoj meri ublaži ono što se desilo, osećala se kao da joj je stavio do znanja ne samo to da je Linda od nje bolja u svakom pogledu već i da ona, Adrijena, nije bila vredna čak ni pokušaja da se ispravi stvari koje nisu valjale u njihovim odnosima.

Odbacio ju je u potpunosti. Kako je trebalo da postupi? Svima je bilo lako da je teše da to nema veze s njom, da Džek prolazi kroz krizu srednjih godina. Ipak, bolelo ju je. Naročito kao ženu. Kako da bude senzualna kada ne misli da je privlačna? Tokom tri godine koje su usledile nije izašla ni sa jednim muškarcem, što je u njoj samo pojačalo ubeđenje da nije poželjna.

A kako se borila protiv tog osećanja? Vreme je posvećivala deci, ocu, kući, poslu, plaćanju računa. Svesno ili podsvesno izbegavala je da razmišlja o sebi. Nije više bilo opuštajućih telefonskih razgovora s prijateljicama, ni ležanja u toploj kupki, ni šetnji, prestala je čak i da obrađuje baštu. Sve što je radila moralo je da ima jasan cilj; bila je uverena da ima kontrolu nad sopstvenim životom, ali sada je uviđala da greši.

I na kraju, nikakva korist od svega toga. Obaveze su počinjale od trenutka kada otvori oči, a završavale se tek kada se umorna sruči u krevet. Nije imala čemu da se raduje jer je sebi uskratila sve mogućnosti za opuštanje. Dan joj se sastojao od dugog niza obaveza koje je morala da ispuni, a to bi i svakog drugog na njenom mestu potpuno iscrpio. Odričući se malih životnih zadovoljstava i radosti, uspela je da zaboravi ko je ona zapravo; sada je to shvatila.

Pol je to već u video, pomislila je. A prilika da zajedno provedu neko vreme otvorila joj je mogućnost da i sama to uvidi.

Ovaj vikend nije bio značajan samo zbog toga što je uočila greške koje je napravila. Bio je važan i za budućnost i za život koji će od sada početi da vodi. S prošlošću je gotovo, tu se više ništa nije moglo uraditi, ali pred njom je zato stajala budućnost. Nije želela da joj čitav život nalikuje na protekle tri godine.

Obrijala je noge. U kadi je ostala još neko vreme dok voda nije počela da se hladi; mehurići pene potpuno su iščezli. Obrisala se i, znajući da Džin ne bi pravila pitanje, dohvatila s police losion za telo. Namazala je prvo noge i stomak, zatim grudi i ruke; uživala je u svojoj osveženoj koži.

Uvila se u peškir i prišla koferu. Po navici je počela da traži farmerke i džemper. Izvukla ih je i istog trena odložila sa strane. Ako stvarno ozbiljno nameravam da promenim način života, pomislila je, onda treba da počnem odmah.

Nije ponela mnogo odeće, pogotovo ništa otmenije, ali tu su bile crne pantalone i bela bluza koju joj je Amanda poklonila za Božić. Spakovala ih je za svaki slučaj, u neodređenoj nadi da će možda izaći jedno veče. Izlazak nije bio na pomolu, ali, svejedno, došao je trenutak da se malo dotera.

Kosu je uvila i osušila fenom, pa je na red došla šminka: maskara, malo rumenila, ruž za usne kupljen nekoliko meseci ranije, a retko upotrebljavan. Nagela se prema ogledalu, stavila i malo senke, tek toliko da naglasi boju očiju, kao što je radila tokom prvih godina braka.

Pošto se našminkala, namestila je bluzu, uvukla je u pantalone koliko treba da lepo pristaje. Zadovoljno se osmehnula. Odavno nije tako lepo izgledala.

Izašla je iz sobe i, prolazeći kroz kuhinju, osetila miris kafe. U uobičajenim okolnostima, negde predveče, rado bi popila kafu. Međutim, odlučila je da iz frižidera uzme bocu vina. Dohvatila je vadičep i dve čaše. Osećala se sjajno, kao da napokon vlada situacijom.

Uputila se prema dnevnoj sobi noseći sve u rukama. Primitila je da je Pol naložio vatra i da sada cela prostorija izgleda drugačije. Kao da je znao kako će ona biti raspoređena. Mirno je sedeo, lica obasjanog svetlošću vatre. Ušla je tiho, znajući da on oseća njeno

prisustvo. Okrenuo se zaustivši da joj kaže nešto, ali kako ju je pogledao, nije mogao da progovori ni reči. Samo je zurio u nju.

— Previše? - napokon je upitala.

Odmahnuo je glavom ne spuštajući pogled s njenih očiju. - Ne... uopšte ne. Izgledaš... lepa si.

Stidljivo se osmehnula. - Hvala - rekla je. Glas joj je bio tih, skoro šapat, kao nekad davno.

Netremice su se posmatrali sve dok Adrijena nije malo podigla bocu. - Da li si za vino? Vidim da već piješ kafu, ali sam svejedno pomislila da bi po ovakvom nevremenu prijalo vino.

Pol se nakašljao. - Zvuči sjajno. Želiš li da otvorim bocu?

— Bilo bi bolje da to uradiš ti, osim ukoliko voliš da piješ vino puno mrvica plute. Tu veštinu nisam nikad savladala.

Ustao je sa stolice i pružila mu je vadičep. Nekoliko spretnih, brzih poteza i boca je bila otvorena. Sipao je vino u čaše koje je ona držala. Spustio je bocu na sto i uzeo svoju čašu. Seli su. Primitila je da su, u odnosu na predašnji dan, stolice za ljujanje bile postavljene bliže jedna drugoj.

Adrijena je otpila gutljaj vina i spustila čašu. Prijalo joj je sve: njen izgled, raspoloženje, ukus vina, atmosfera. Pri svetlosti vatre koja je pucketala činilo se da oko njih plešu senke. Kiša je besomučno udarala u zidove kuće.

— Divno - uskliknula je. - Drago mi je što si naložio vatru.

U vazduhu koji se zagrevao osetio je njen parfem. Promeškoltio se na stolici. - Bilo mi je hladno posle boravka napolju - rekao je. - Čini mi se da mi je, kako godine prolaze, potrebno sve više vremena da se zagrijem.

— Bez obzira na sve fizičke aktivnosti? Mislila sam da to podmlađuje.

Tiho se nasmejao. - Eh, kad bi bilo tako.

— Dobro ti ide.

— Ne viđaš me ujutru.

— Ujutru trčiš, zar ne?

— Pre trčanja. Jedva se pokrećem pošto ustanem iz kreveta. Teturam se poput kakvog starca. Dugogodišnje, preterano trčanje polako uzima danak.

Sedeli su i ljujali se napred nazad. Video je odsjaj vatre u njenim očima.

— Da li su ti se deca danas javljala? - upitao je trudeći se da ne zuri tako očigledno u nju.

Klimnula je glavom. - Čuli smo se jutros kada si ti bio na trčanju. Spremaju se za skijanje, pa im prija malo podrške pred polazak na put. Idu u Zapadnu Virdžiniju, u Snoušu. Raduju se tome već nekoliko meseci.

— Biće im lepo.

— Da, Džek ume oko tih stvari. Za svaki njihov boravak planira niz zanimljivih aktivnosti, ostavljajući utisak da bi im život s njim bio jedna zabava bez kraja. - Zastala je. - U redu je. Propušta toliko toga i nikada se ne bih menjala s njim. Godine koje su prošle ne mogu se vratiti.

— Znam - promrmljao je. - Veruj mi, itekako znam.

Napravila je grimasu. - Izvini, nije trebalo da kažem...

Odmahnuo je glavom. - Sve je u redu. Nisi pričala o meni, ipak znam da sam propustio daleko više nego što mogu da se nadam da ću ikada moći da nadoknadim. Sada se makar trudim da uradim nešto po tom pitanju. Nadam se da će ispasti dobro.

— Hoće.

— Misliš?

— Znam. Rekla bih da si osoba koja ostvari baš sve što naumi.

— Ovog puta neće biti tako lako.

— Zašto?

— Mark i ja nismo u dobrim odnosima. U stvari, nismo ni u kakvim odnosima. U nekoliko proteklih godina jedva da smo prozborili koju reč.

Pogledala ga je, nije znala šta da kaže. - Nisam shvatila da si govorio o tako dugom periodu.

— A i kako bih? Nije to nešto čime se mogu pohvaliti.

— Šta ćeš mu reći? Mislim, kad budeš stigao.

— Nemam predstavu. - Pogledao ju je. - Šta ti misliš, šta bi mi predložila? Čini mi se da si dosta uspešna u odgajanju dece.

— Ne znam, morala bih prvo da znam u čemu je problem.

— Duga je to priča.

— Čitav dan je još pred nama, ukoliko želiš da o tome pričaš.

Uzeo je čašu, kao da sakuplja snagu. Onda joj je u narednih pola sata, dok je napolju fijukao vetar i pljuštala kiša, ispričao sve - kako je Mark od samog rođenja odrastao samo uz majku, kako su se posvađali u restoranu, kako nije mogao da smogne snage i pokuša da premesti jaz koji je nastao između njih dvojice. Zajedno s njegovim rečima utihnula je i vatra. Adrijena je ćutala neko vreme.

— Neće biti lako - napokon je progovorila.

— Znam.

— Nisi samo ti kriv. Za svađu je potrebno dvoje.

— Prilično mudar zaključak.

— Ali tačan.

— Šta mi je činiti?

— Savetovala bih ti da ne pre nagluješ. Mislim da vas dvojica treba da se prvo upoznate, pa tek onda da rešavate probleme.

Osmehnuo se. Zamislio se nad njenim rečima. - Nadam se da tvoja deca znaju koliko im je mama mudra.

— Ništa od toga. Ipak, još se nadam.

Nasmejao se pomislivši kako joj se koža presijava i pri tako oskudnoj svetlosti. Plamen se izdizao prema dimnjaku. Pol je dosuo vino u čaše.

— Koliko dugo nameravaš da ostaneš u Ekvadoru? - upitala je Adrijena.

— Još ne znam. Zavisi od Marka, od toga koliko želi moje prisustvo. - Okretao je čašu u ruci pre nego što je podigao pogled. - Ipak, rekao bih najmanje godinu dana. Tako sam rekao upravniku.

— A onda se vraćaš?

Slegnuo je ramenima. - Ko zna? Slobodan sam da idem kuda želim. Ne bi se reklo da me u Raliju išta čeka. Iskreno govoreći, nisam ni razmišljao o tome. Možda ću se i ja prihvatiti obaveze da vodim računa o pansionu za vreme odsustva vlasnika.

Nasmejala se. - Mislim da bi ti to brzo dosadilo.

— Ali, mogao bih da budem koristan u slučaju da se sprema oluja.

— To je tačno, samo, morao bi da naučiš da kuvaš.

— U pravu si. - Pogledao ju je. Polovina lice bila joj je zaklonjena senkom. - U tom slučaju, preostaje mi samo da se preselim u Roki Maunt i onda vidim šta ću dalje.

Osetila je kako joj je krv jurnula u obraze. Odmahnula je glavom i okrenula se na drugu stranu.

— Nemoj to da govoriš.

— Šta?

— Ono što ne misliš.

— Zbog čega misliš da to ne nameravam?

Nije mogla ni da ga pogleda u oči, ni da odgovori. Zavladao je mukla tišina. Primetio je da joj se sa svakim udahom grudni koš izdiže, a s izdahom spušta. Video je da joj je licem preletela senka straha, ali nije znao da li je to zbog toga što želi da on dođe u Roki Maunt i plaši se da se to neće desiti, ili zato što ne želi, pa strepi da će on ipak doći. Pružio je ruku i spustio je na njeno rame. Kada je progovorio, glas mu je bio nežan kao da pokušava da smiri dete.

— Izvini ako sam te doveo u neprijatnu situaciju - rekao je. - Ali, ovaj vikend... nisam ni znao da tako nešto postoji. Mislim, osećam se kao u snu. Moj san si ti.

Toplina njegove ruke prodirala joj je do kostiju.

— I meni je divno - uzvratila je.

— Ali ne osećaš ono što i ja.

Pogledala ga je. - Pol... ja...

— Ne moraš ništa da kažeš...

Nije mu dozvolila da završi misao. - Ali hoću. Želiš odgovor. Reći ću ti. - Zastala je, pokušavala je da se sabere. - Kada smo se Džek i ja razišli, to je bio više nego kraj jednog braka. Bio je to kraj svih mojih nadanja i planova za budućnost. I kraj svemu što sam bila. Mislila sam da želim da nastavim život, pokušavala sam, ali jednostavno nikoga nije zanimalo šta se sa mnom dešava. Muškarcima ionako nisam bila zanimljiva. Povukla sam se u sebe. To sam shvatila tek sada, ovde. Još mi predstoji da se s tim suočim.

— Nisam siguran da razumem o čemu mi pričaš.

— Ne govorim ti ovo zato što je odgovor 'ne'. Volela bih da se ponovo vidimo. Privlačan si, pametan. Ova dva dana znače mi mnogo više nego što možeš i da pretpostaviš. Da se preseliš u Roki Maunt? Godina dana dugačak je period. Ko zna šta će se sve za to vreme desiti i tebi i meni. Pogledaj samo koliko si se izmenio u proteklih šest meseci. Možeš li stvarno i iskreno da mi kažeš da ćeš se osećati isto ovako i za godinu dana?

— Da - odgovorio je. - Da, mogu to kažem.

— Kako možeš da budeš tako siguran?

Napolju je vetar besneo sve žešće i zavijao svaki put kada bi udario u kuću. Kiša je sve jače tukla po krovu i zidovima. Staro zdanje „Pansiona“ cvilelo je izloženo nemilosrdnim udarima.

Pol je odložio čašu. Gledao ju je netremice, u životu nije video lepšu ženu.

— Ako bih se uopšte vratio... uradio bih to samo zbog tebe.

— Pol... nemoj...

Zatvorila je oči. Pol je na tren pomislio da je gubi. Ta ga je pomisao izbezumila više nego što je mogao i da zamisli. Osetio je da ga više ništa ne sputava. Pogledao je u tavanicu, pa u pod. Onda u Adrijenu. Ustao je sa stolice i prišao joj. Prstom joj je dotakao lice i okrenuo ga prema sebi. Znao je da se zaljubio.

— Adrijena... - prošaptao je.

Kada su im se pogledi konačno sreli, u očima mu je videla šta oseća.

Nije mogao ni da prozbori, ali je ona, i sama preplavljena osećanjima, mogla da čuje šta hoće da joj kaže.

Dok su se tako netremice gledali shvatila je da je zaljubljena.

Gledali su se ne znajući šta dalje. Onda ju je uzeo za ruku. Uzdahnula je ne protiveći se i naslonila se. Osećala je kako je dodiruje palcem po dlanu.

Osmehnuo se iščekujući odgovor. Činilo se da joj više prija da ćuti. Nije umeo da protumači njen izraz lica koji je bio odraz svega što je osećala: straha, nade, zbunjenosti, strasti, uzdržavanja. Pomislio je da joj je možda potrebno da predahne, pa je pustio njenu ruku i ustao.

— Dodaću još jednu cepanicu - rekao je - vatra počinje da se gasi.

Klimnula je glavom. Posmatrala ga je poluzatvorenih očiju kako čuči pred kaminom; farmerke su mu se zategle preko butina.

Ne verujem da se ovo stvarno dešava, rekla je samoj sebi. Zaboga, pa nisam klinka već četrdesetpetogodišnja žena. Adrijena je imala dovoljno godina da zna da se takve stvari ne događaju. To je zbog oluje, vina, zbog toga što su sami u kući. Zbog hiljadu drugih stvari, govorila je sebi, ali to nije ljubav.

Ipak, dok je posmatrala kako Pol dodaje još jednu cepanicu na vatru i ćutke zuri u plamen, odjednom joj je sve postalo jasno. Taj nedvosmislen pogled, glas koji treperi dok izgovara njeno ime... Znala je da su mu osećanja iskrena. Kao i njena, pomislila je.

Ali, šta je to značilo i za njega i za nju? Saznanje da je voli bilo je božanstveno, ali bilo je tu još nečega. U njegovom pogledu jasno se videla i požuda, što ju je uplašilo više nego ljubav koja joj se nudila. Oduvek je smatrala da je vođenje ljubavi više nego jednostavno fizičko zadovoljstvo, da objedinjuje sve ono što dvoje ljudi treba da dele: poverenje i obavezu, nade i snove, odlučnost da se zajedno prebrode sva iskušenja koja donosi budućnost. Nikada nije mogla da razume ljude koji se upuštaju u kratkotrajne avanture, tek da provedu noć s nekim, kao ni one koji svakih nekoliko meseci menjaju partnera. Takav odnos vođenje ljubavi srozava tek na beznačajan čin, poput poljupca na rastanku pred ulazak u kuću.

Znala je da će se sve promeniti, iako se vole, čim bude dozvolila sebi da se prepusti osećanjima. Preći će granicu koju je sebi postavila, a odatle više nema povratka. Voditi ljubav s Polom značilo bi da će biti zajedno do kraja života i nije bila sigurna da je za tako nešto spremna.

Nije znala šta da radi. Ne samo što je u životu bila samo sa Džekom već i zbog toga što je tokom osamnaest godina želela da bude *jedino* s njim. Mogućnost da se prepusti nekom drugom ispunjavala ju je zebnjom. Vođenje ljubavi smatrala je nežnom igrom davanja i primanja, a sama pomisao na to da bi mogla da ga razočara bila je dovoljna da se uzdrži od svega što bi moglo da usledi.

Međutim, nije mogla da se zaustavi. Više ne. Zbog načina na koji ju je gledao, zbog osećanja koja su je ispunjavala.

Ustala je sa stolice. Grlo joj je bilo suvo, kolena klecala. Pol je i dalje čučao ispred kamina. Prišla mu je i spustila ruku na nežnu kožu između vrata i ramena. Mišići su mu se na tren napregli, pa opustili, kako je izdahnuo.

Okrenuo se, pogledao nagore, prema njoj. Adrijena je osetila kako želi da mu se prepusti.

Činilo joj se da je to prirodan sled stvari, da je on pravi čovek za nju. Stajala je iza njega i znala da je odluka ispravna.

Munja je sevnula nebom. Vetar i kiša su, sjedinjeni, žestoko udarali u zidove kuće. U sobi je postajalo toplije kako su plamičci vatre ponovo počeli da poigravaju.

Pol je ustao i nežno je pogledao. Uhvatio ju je za ruku. Očekivala je da će je poljubiti, ali to se nije desilo. Ruku joj je privukao i položio sebi na obraz, zatvarajući oči, kao da želi da taj dodir pamti doveka.

Poljubio joj je nadlanicu i pustio ruku. Onda je, otvarajući oči i nagnjući glavu, počeo da je privlači prema sebi sve dok nije osetio kako mu usne dodiruju njen obraz. Poljubio ju je nekoliko puta, nežno i lagano, poput leptira, dok im se napokon usne nisu spojile.

Prišla mu je još bliže. Stegao ju je čvrsto u zagrljaj i privio na grudi. Poljubio ju je još jednom i na licu mu je osetila bradu koja tek što je počela da se pomalja.

Dlanovima joj je prešao preko leđa, ruku. Odvojila je usne od njegovih i dalje osećajući vrelinu njegovog jezika. Ljubio joj je vrat, obraze, mazio po stomaku. Njegov dodir bio je pun strasti. Izgubila je dah kada je njegova šaka zastala na njenim grudima. Ljubili su se. Sve oko njih postajalo je tako daleko i nestvarno.

Više nije bilo prepreka. Priljubili su se još više jedno uz drugo, stapajući se u zagrljaj u kojem su nestajala sva bolna sećanja.

Prstima joj je prolazio kroz kosu. Naslonila mu je glavu na grudi uviđajući da i njegovo srce udara brzo i jako kao i njeno.

Kada su napokon uspeli da se razdvoje, uzela ga je za ruku. Napravila je korak unazad, blago ka povukla i povela prema stepenicama, u njegovu sobu.

Trinaest

U kuhinji, Amanda je zurila u svoju majku.

Nije progovorila otkako je Adrijena započela svoju priču i ispila je dve čaše vina, drugu malo brže od prve. Nijedna od njih nije sada govorila, i Adrijena je mogla da oseti zabrinuto očekivanje svoje ćerke dok je čekala šta dalje sledi.

Ali Adrijena nije mogla da ispriča Amandi o tome, niti je bilo potrebno. Amanda je bila odrasla žena; znala je šta znači voditi ljubav s muškarcem. Takođe je bila dovoljno stara da zna da iako je to bio divan deo njihovog upoznavanja, to je bilo samo to: deo toga. Volela je Pola, i da joj nije toliko značio, da je tog vikenda doživela samo strast, ne bilo bilo čega da se seća osim nekoliko prijatnih trenutaka, posebnih samo zato što je toliko dugo bila sama. Ono što su podelili, međutim, bila su osećanja koja su bila zakopana predugo, osećanja koja su bila namenjena samo za njih dvoje. I samo za njih.

Osim toga, Amanda je bila njena ćerka. Nazovite to staromodnim, ali iznošenje pojedinosti bilo bi neumesno. Neki mogu da pričaju o takvim stvarima, ali Adrijena nikada to nije razumela. Spavaća soba, oduvek je mislila, bilo je mesto tajni.

Ali čak i da je htela to da ispriča, znala je da ne bi bila u stanju da nađe prave reči. Kako je mogla da opiše osećaj kada je počeo da joj otkopčava bluzu, ili drhtaje koji su prožimali njeno telo dok je tragao prstom duž njenog stomaka? Ili kako je plamtela njihova koža kada su im se tela spojila? Ili njegove usne kada bi je poljubio i kako se osećala kada je jako pritisla svoje prste u njegovu kožu? Ili njegovo disanje, i svoje, i kako im se dah ubrzao kada su počeli da se kreću kao jedno?

Ne, neće govoriti o tim stvarima. Umesto toga, dopustiće ćerki da zamisli šta se dogodilo, zato što je Adrijena znala da samo njena mašta može da uhvati čak i najmanji delić čarolije koju je osećala u Polovom naručju.

— Mama? - prošaputala je konačno Amanda.

— Želiš da znaš šta se dogodilo?

Amanda je progutala pljuvačku nelagodno.

— Da - izustila je Adrijena.

— Misliš...

— Da - ponovila je.

Amanda je otpila vino. Ohrabrena, spustila je čašu na sto. - I?...

Adrijena se nagla napred, kao da ne želi da je bilo ko čuje.

— Da - prošaputala je. Bacila je pogled u stranu, povlačeći se u prošlost.

Vodili su ljubav tog popodneva, i provela je ostatak dana u krevetu. Dok je napolju besnela oluja - lišće nošeno vetrom tuklo je o kuću - Pol ju je držao u naručju, usana pripijenih uz njen obraz. Prisećali su se prošlosti i razmatrali snove o budućnosti, oboje začuđeni mislima i osećanjima koji su doveli do ovog trenutka.

Ovo je bilo podjednako novo za nju kao što je bilo i za Pola. Poslednjih godina njenog braka sa Džekom - možda veći deo njenog braka, sećala se da je tada razmišljala o tome - kad god bi vodili ljubav, to je bilo površno, bez strasti, trajalo bi kratko, bez nežnosti. I retko su razgovarali nakon toga zato što bi se Džek obično okrenuo na svoju stranu i zaspao za nekoliko minuta.

Ne samo da ju je Pol satima nakon toga držao u naručju već joj je njegov nežni zagrljaj davao do znanja da mu je podjednako značajna kao i strast koju su podelili. Ljubio joj je kosu i lice, i svaki put kada bi pomilovao neki deo njenog tela, nazvao ju je lepom, i rekao joj da je obožava. Činio je to tako svečano i sigurno. To joj se veoma dopalo.

Mada nisu bili svesni toga zbog daskama zabravljenih prozora, nebo je postalo neprozirno i natmureno. Vetrom nošeni talasi udarali su u dinu i spirali je; voda je natopila temelj „Pansiona“. Vetar je odneo antenu sa krova čak na drugi kraj ostrva. Pesak i kiša zajedno su se probijali kroz ram dvorišnih vrata, koja su podrhtavala pod naletima vetra. Negde u ranim jutarnjim satima nestala je struja. Vodili su ljubav po drugi put u potpunoj tami, vođeni dodirom, a kada su završili, napokon su zaspali jedno drugom u naručju dok je oluja prelazila preko Rodantea.

Četrnaest

Osetili su vučju glad kada su se te subote probudili. Struje nije bilo, oluja je polako jenjavala. Pol je doneo u sobu ručni frižider i doručkovali su u krevetu. Smeh i ozbiljni razgovori smenjivali su se naizmenično; zadirkivali su se, pa sedeli u tišini uživajući jedno u drugom i u trenutku koji su delili.

Vetar je do podneva utihnuo pa su se usudili da izađu na verandu. Nebo nad njihovim glavama počelo je da se razbistrava. Plaža je bila prepuna svakojakih otpadaka: starih automobilskih guma, pragova koje je vetar otrgao sa kuća blizu obale; bili su lak plen za razbesnele talase. Iako je vazduh postajao topliji, bilo je suviše hladno da se izađe bez jakne. Adrijena je skinula rukavice kako bi mogla da bolje oseti Polovu ruku koju je držala.

Oko dva sata došla je struja, ali tek na tren, pa opet nestala da bi se ponovo vratila dvadesetak minuta kasnije. Hrana koja se nalazila u frižideru nije se pokvarila. Adrijena je spremila dva odreska i uživali su u dugom obroku i trećoj boci vina. Posle toga otišli su da se zajedno okupaju. Pol je sedeo iza nje, oslanjala mu je glavu na grudi, a on joj je rukavicom za kupanje lagano trljao stomak i grudi. Zatvorila je oči utapajući se u njegovom naručju, osećajući kako joj topla voda dodiruje kožu.

Te večeri su izašli. Život se vraćao u Rodante pošto je oluja protutnjala. Otišli su u bar zapuštenog izgleda, slušali muziku koja je dopirala iz džuboksa, malo plesali. Bilo je puno meštana željnih da svoje utiske o nevremenu podele s drugima. Adrijena i Pol bili su jedini par na plesnom podijumu. Privlačio ju je uza se, okretali su se lagano, priljubljenih tela, ne mareći za žamor i poglede znatiželjnih.

Pol je u nedelju skinuo štitnike sa prozora, odložio ih na mesto i na verandu izneo stolice za ljuljanje. Nebo se napokon razvedrilo, pa su pošli u šetnju. Primetili su kako se puno toga promenilo od njihove prve šetnje one večeri kada je Pol stigao. Okean je na mnogo mesta progutao plažu i napravio duboke uvale. Drveće je ležalo slomljeno. Na udaljenosti od nekoliko stotina metara od „Pansiona“, stojeći delom na odlomljenim granama delom na pesku, posmatrali su kuću koja je bila žrtva nepogode. Većina zidova bila je srušena, prozori slomljeni, deo krova oduvan. Pored gomile polomljenih greda za koje bi se reklo da su nekada bile veranda, ležala je prevrbuta mašina za pranje sudova. U blizini puta sakupila se grupa ljudi - fotografisali su prizor kako bi osiguravajućem društvu priložili dokaze o oštećenju imovine. Tek tada su shvatili koliko je oluja bila strašna.

Krenuli su natrag ka „Pansionu“, plima se povlačila. Hodali su polako, ramena su im se lagano dodirivala. Tada su naišli na jednu školjku. Bila je napola uronjena u pesak, okruživalo ju je stotine delića razbijenih ljuštura. Pol je dohvatio školjku i pružio je Adrijeni, koja ju je odmah prislonila na uho. Zadirkivao ju je jer je tvrdila da može da čuje huk okeana. Onda ju je zagrlio i rekao da je savršena, baš poput školjke koju su pronašli. Adrijena je znala da će je celog života čuvati kao uspomenu, ali nije ni slutila koliko će joj zapravo značiti.

Znala je jedino da stoji u naručju voljenog čoveka. Želela je da zauvek mogu da ostanu tako zagrljeni.

U ponedjeljak ujutro Pol je ustao dok je Adrijena još spavala. Iako je tvrdio da se u kuhinji nikako ne snalazi, priredio joj je iznenađenje - doneo joj je doručak u krevet, tako da ju je probudio miris sveže kafe. Sedeo je uz nju dok je jela, smejala se oslonjena na jastuke, trudeći se da čaršav koji je stalno klizio povuče da pokrije grudi. Prženice su bile izvanredne, slanina hruskava i lepo ispržena, a izrendan kačkavalj posut preko kajgane.

Deca su joj ponekad spremala doručak, recimo za Majčin dan, ali joj nikada ranije muškarac nije priredio takvo iznenađenje. Džek nije bio čovek koji razmišlja o tim stvarima.

Završila je doručak, otišla da se istušira i obuče, a Pol je to vreme iskoristio za trčanje. Čim se vratio, zbacio je sa sebe ožnojenu odeću, istuširao se i pošao da se pridruži Adrijeni u kuhinji. U međuvremenu čula se sa Džin, koju je zanimalo kakve je posledice ostavilo nevreme. Dok je razgovarala, Pol joj je prišao i počeo da je grli i ljubi u vrat.

Odjednom je čula da se glavna ulazna vrata pansiona uz škripu otvaraju. Odmah zatim usledio je zvuk teških koraka na drvenom podu, kao da taj koji je ušao nosi radničke čizme. Brzo je završila razgovor sa Džin, spustila slušalicu i krenula da vidi ko je ušao u kuću. Vratila se u kuhinju nepun minut kasnije, pogledala u Pola kao da je u međuvremenu izgubila moć govora. Duboko je udahnula.

— Došao je da razgovara s tobom - prozborila je.

— Ko?

— Robert Torelson.

Robert Torelson čekao je u dnevnoj sobi. Sedeo je na kauču pognute glave. Podigao je pogled kada je Pol ušao u prostoriju, bez osmeha, tupog izraza lica. Pre nego što je doputovao u Rodante, Pol nije bio siguran da zna kako Robert izgleda, ali ga je sada, kada su se našli licem u lice, odmah prepoznao. Izgledao je isto kao svojevremeno u bolničkoj čekaonici, osim što mu je kosa za proteklih godinu dana još više posedela. Pogled mu je bio tvrd baš kao što je Pol zamišljao da će biti.

Robert je neko vreme ćutao. Netremice je gledao u Pola koji je seo na stolicu za ljuljanje preko puta starca kako bi bili jedan naspram drugog.

— Došli ste - napokon je izgovorio Robert Torelson. Glas mu je bio jak i hrapav, južnjački, kao da je celog veka pušio „kamel“ bez filtera.

— Da.

— Mislio sam da nećete.

— Ni sam nisam bio siguran da li ću doći.

Robert je zabrundaio kao da je takav odgovor i očekivao - Sin mi je rekao da je razgovarao s vama.

— Tačno.

Robert se gorko osmehuo, čuo je sve što su izgovorili i jedan i drugi. - Rekao mi je da niste ni pokušali da se opravdate.

— Tako je - odgovorio je Pol.

— I dalje mislite da niste uradili ništa pogrešno, je l' da?

Pol je skrenuo pogled, kroz glavu su mu prošle Adrijenine reči. Nikada oni neće promeniti stav, pomislio je. Uspravio se.

— U pismu ste naveli da želite da me vidite i da je važno. Evo, tu sam. Šta mogu da uradim za vas, gospodine Torelson?

Robert je iz prednjeg džepa košulje izvukao paklu cigareta i kutiju šibica. Upalio je cigaretu, privukao pepeljaru i naslonio se na kauč.

— Šta je pošlo naopako? - upitao je.

— Ništa - odgovorio je Pol. - Operacija je protekla u najboljem redu.

— A zašto je onda umrla?

— I sam bih voleo da znam, ali nemam predstavu o tome.

— Jesu li vam advokati rekli da tako kažete?

— Ne. Tako je bilo. Mislio sam da želite da čujete istinu. Rekao bih vam da sam znam odgovor.

Robert je prineo cigaretu usnama, povukao dim pa izdahnuo. Zvuk koji se pri tom čuo podsećao je Pola na šištanje stare harmonike.

— Da li ste znali da je to čudo imala i kada smo se upoznali?

— Ne - odgovorio je Pol - nisam znao.

Robert je povukao još jedan dugačak dim. Kada je ponovo progovorio, činilo se da mu je glas mekši, obojen sećanjima.

— Samo tada nije bilo tako veliko, naravno. Kao pola oraha, nije bilo ni upadljive boje. Ali, videlo se, jasno kao dan, kao nešto uraslo u kožu. Oduvek joj je smetalo, čak i kad je bila mala. Bio sam nekoliko godina stariji od nje. Sećam se da je gledala samo sebi u cipele kad bi išla u školu, nije bilo teško pogoditi zbog čega.

Robert je zastao, kao da sabira misli. Pol je znao da treba da čuti.

— Nije završila školu, poput mnoge dece u to vreme, jer je morala da radi i pomogne da se porodica prehrani. Tada sam je i upoznao. Radila je na merenju, u luci, gde smo istovarivali ulov. Obratio sam joj se, a mislim da joj je trebalo godinu dana da mi uputi koju reč. Dopadala mi se bez obzira na to. Bila je poštena i vredna. Kosom je pokrivala lice i tek sam tu i tamo uspevao da nazrem šta se tu krije. Onda sam otkrio da se u lepše oči u životu nisam zagledao. Tamnosmeđe, meke. Razumete li? Kao da nikada nije povredila nijedno biće, jer joj jednostavno nije bilo u prirodi. Uporno sam pokušavao da zapodenem razgovor, a ona se pravila da me ne čuje i ne vidi sve dok nije shvatila da ne nameravam da odustanem. Pristala je da izađe sa mnom, ali skoro da me nije ni pogledala čitave večeri. Samo je zurila u te svoje cipele.

Robert je skrstitio ruke.

— Ipak sam je pozvao da još jednom izađemo. Drugi sastanak je bolje protekao. Otkrio sam da ume da bude duhovita. Kako sam je upoznavao, shvatao sam da mi se sve više dopada. Posle nekog vremena ustanovio sam da sam se zaljubio. Nisam mario za to na njenom licu. Nisam obraćao pažnju ni onda, a ni pre godinu dana. Ali ona jeste. Uvek joj je smetalo.

Zastao je.

— Za dvadeset godina braka rodilo nam se sedmoro dece. Činilo se da to čudo sve više raste posle svake trudnoće. Ne znam da li je to bilo baš tako, ali ona mi je to neprestano ponavljala. Sva naša deca, uključujući i Džona kojeg ste upoznali, smatrala su je najboljom majkom na svetu. I bila je. Stroga kada je trebalo. Inače, sve ostalo vreme bila je najdivnija žena koja se mogla sresti. Zbog toga sam je i voleo. Bili smo srećni. Ovde je život uglavnom težak, a ona se trudila da mi ga olakša što više. Dičio sam se njome. Voleo sam da nas vide zajedno i svima stavlja do znanja koliko sam ponosan. Mislio sam da je to dovoljno, ali izgleda da nisam bio u pravu.

Pol se nije pomerio sa stolice. Robert je nastavio.

— Jedne večeri na televiziji je videla ženu koja je operisala neku takvu izraslinu. Prikazali su slike pre i posle operacije. I utuвила sebi u glavu da toga mora da se reši jednom zasvagda. Pričala je da hoće da se operiše. Ali operacija je bila skupa, a mi nismo

imali zdravstveno osiguranje. Ipak, nije odustajala, neprestano je tražila način na koji bi se to izvelo.

Pogledi su im se sreli.

— Nije htela da promeni mišljenje ni za šta na svetu. Govorio sam joj da mi to na njenom licu ne smeta, ali nije htela ni da čuje. Ponekad bih je zaticao u kupatilu kako dira lice, čuo bih je da plače i znao sam da operaciju želi više od svega. Živela je s tim čudom otkako je znala za sebe. Ljudi su izbegavali da je pogledaju, deca su ponekad zurila u nju. Sve joj je dozlogrdilo. Konačno sam popustio. Uzeo sam svu našu ušteđevinu, otišao u banku i podigao zajam, moj brodić bio je zalog. Onda smo se pojavili kod vas. Bila je tako uzbuđena tog jutra. Ne znam da se ičemu u životu tako radovala. Sam pogled na nju bio mi je dovoljan da se uverim da radim pravu stvar. Rekao sam joj da ću biti u čekaonici i da ću doći da je vidim čim se probudi. A znate li šta mi je rekla? Koje su joj bile poslednje reči? Robert je gledao Pola pravo u oči.

— Rekla je: 'Celog života htela sam da budem lepa za tebe.' A meni je ona uvek bila lepa.

Pol je pognuo glavu. U grlu mu je zastala knedla.

— Ali vi ništa od toga niste znali. Za vas, ona je bila tek žena koja je došla na operaciju, ili žena koja je umrla, ili žena sa izraslinom na licu ili žena čija vas rodbina tuži. Nije pravedno da ne čujete priču o njoj. Zaslužila je mnogo više od toga. Zbog života koji je vodila.

Robert Torelson je otresao pepeo i ugasio cigaretu.

— Vi ste poslednja osoba s kojom je razgovarala, poslednja osoba koju je videla. Bila je najbolja žena na svetu, a vi to niste ni znali. - Zastao je kako bi njegove reči dobile na značaju. - Ali sada znate.

Onda je ustao s kauča i istog trenu izašao.

Adrijena je obrisala suze s Polovog lica.

— Dobro ti je?

— Ne znam, zanemio sam.

— Ne čudi me, teško je to podneti.

— Da - uzvratio je Pol.

— Drago ti je što si došao? I što si čuo sve to?

— I da i ne. Njemu je bilo stalo do toga da saznam nešto o njoj, i zbog toga mi je drago. Ali sam se rastužio. Toliko su se voleli, a sada je više nema.

— Da.

— Nije pošteno.

Tužno se osmehnula. - Nije. Što je veća ljubav, to je veći bol kada se izgubi voljeno biće. To je uvek tako, jedno s drugim ide.

— Čak i kada smo ti i ja u pitanju?

— Važi za svakoga - odgovorila je. - Možemo jedino da se nadamo da se tako nešto neće desiti još dugo, dugo.

Povukao ju je k sebi u krilo. Poljubio joj usne i zagrlio je. Čvrsto ju je stezao. Zagrlila je i ona njega i dugo se nisu ni pomerali.

Kada su te noći vodili ljubav, kroz glavu su mu prošle njene reči. Poslednja noć koju zajedno provode u Rodanteu. Proći će još najmanje godinu dana dok se ne ukaže prilika za sledeću. Ma koliko se trudila, Adrijena nije mogla da zadrži suze koje su joj se tiho slivale niz obraze.

Petnaest

Kada se u utorak ujutru Pol probudio, Adrijene nije bilo pored njega. U toku noći primetio je da plače, ali nije rekao ništa znajući da bi se i sam rasplakao. Bio je slomljen i satima nije mogao da zaspi. Adrijena mu je usnula u naručju, a on je ležao budan i milovao je. Nije hteo da se odvoji od nje, kao da želi da se iskupi za godinu dana odsustva koja će uslediti.

Adrijena je složila odeću koju je Pol odložio za pranje. Prethodnog dana spremio je ono što će odenuti i sve ostalo spakovao u putnu torbu. Istuširao se i obukao, pa seo na krevet. U ruci mu je bila olovka, trudio se da svoje misli stavi na papir. Cedulju je ostavio u sobi, odneo stvari u prizemlje i spustio ih kraj ulaznih vrata. Adrijena je bila u kuhinji, stajala je uz šporet. Pripremala je kajganu. Šolja kafe nalazila joj se nadohvat ruke. Kada se okrenula, primetio je da su joj oči crvene.

— Zdravo - oglasio se.

— Zdravo - uzvratila je osvrnuvši se. Počela je da meša jaja u tiganju, ne odvrćući pogled sa šporeta. - Pretpostavila sam da ćeš želeći da doručkuješ pre nego što kreneš.

— Hvala.

— Od kuće sam ponela termos, tako da bih mogla da ti spremim kafu za put, ukoliko želiš.

— Hvala, ali nema potrebe.

Nastavila je da meša jaja. - Ako želiš, mogu da ti napravim i koji sendvič da ponesesh.

Krenuo je prema njoj. - Stvarno nema potrebe da se toliko trudiš. Kupiću nešto usput. Ali, da budem iskren, ne verujem da ću uopšte osetiti glad.

Činilo mu se da njegove reči ne dopiru do nje. Spustio joj je ruku na leđa. Osetio je kako se trese, kao da pokušava da zadrži suze.

— Hej...

— Sve je u redu - prošaputala je.

— Sigurno?

Klimnula je glavom i šmrncnula. Sklonila je tiganj sa vatre. Brisala je suze i dalje odbijajući da ga pogleda. Taj ga je prizor podsetio na njihov prvi susret na verandi. Grlo mu se steglo. Nije mogao da veruje da od tada nije prošlo ni nedelju dana.

— Adrijena... nemoj... Pogledala ga je.

— Nemoj šta? Da ne budem tužna? Odlaziš u Ekvador, a ja moram da se vratim u Roki Maunt. Jesam li kriva što ne želim da se rastanemo?

— Ne želim ni ja.

— Znam. I tužna sam zbog toga. - Zastala je pokušavajući da se pribere. - Znaš, kada sam jutros ustala, rekla sam sebi da više neću plakati, da ću biti jaka i radosna kako bi me se takve sećao. Ali kada sam čula zvuk tuša, odjednom sam shvatila da te neću videti sutra kada se probudim. Nisam mogla da se obuzdam. Ipak, biće sve u redu. Stvarno. Jaka sam ja.

Govorila je kao da želi da samu sebe uveri u to. Pol ju je uzeo za ruku.

— Adrijena... sinoć, pošto si zaspala, razmišljao sam o tome da bih mogao da odložim put na neko vreme. Ništa ne menja stignem li tamo mesec ili dva kasnije. Tako bismo mogli da budemo zajedno duže...

Odmahnula je glavom i prekinula ga usred rečenice.

— Ne. Tako nešto ne možeš da prirediš Marku. I to posle svega što je bilo. Potrebno ti je da otputuješ, Pole. Muči te vaš odnos. Ne odeš li sada, deo mene pitaće se hoćeš li to ikada uraditi. Čak i da provedemo još neko vreme zajedno, ti i ja, opet neće biti ništa lakše da se rastanemo kada za to dođe vreme. Ne bih mogla da budem spokojna a da znam da sam se isprečila između tebe i tvog sina. I da sada odložimo tvoj odlazak, opet bih plakala.

Uputila mu je ohrabrujući osmeh i nastavila: - Ne možeš da ostaneš. Pre nego što smo se uopšte zbližili, znali smo da treba da pođeš na put. Iako nam je teško, oboje smo svesni da je to prava odluka. Tako je to kada si roditelj. Povremeno se treba nečega odreći i ovo je jedna od tih situacija.

Klimnuo je glavom. Usne su mu bile čvrsto stisnute. Znao je da je Adrijena u pravu, a tako je očajnički želeo da nije.

— Obećavaš da ćeš me čekati? - napokon je upitao drhtavim glasom.

— Naravno. Da mislim da odlaziš zauvek, tako bih silno plakala da bismo bili prinuđeni da doručujemo u čamcu.

Nasmejao se i pored svega, a Adrijena se naslonila na njega. Poljubila ga je, pa su se zagrlili. Osećao je toplinu njenog tela, udisao njen parfem. Smatrao je da joj je mesto upravo u njegovom naručju. Savršeno mu je pristajala.

— Ne znam ni kako ni zašto se dogodilo, ali verujem da je sudbina htela da dođem u Rodante - rekao je. - Da bih te sreo. Već toliko godina osećam da mi nešto nedostaje u životu, ali nisam znao šta. Sada sam otkrio.

Zatvorila je oči. - I ja - prošaputala je.

Poljubio joj je kosu i naslonio svoj obraz na njen. - Da li ću ti nedostajati?

Osmehnula se s naporom. - Svakog trenutka.

Doručkovali su zajedno. Adrijena nije bila gladna, ali je primorala sebe ne samo da jede već i da mu se povremeno osmehne. Pol je brljao po tanjiru, ni njemu nije bilo do hrane. Kada su konačno dovršili doručak, spustili su posuđe u sudoperu.

Bilo je skoro devet sati. Uzeo ju je za ruku i poveo prema vratima. Podigao je jednu od svojih putnih torbi i prebacio preko ramena. Adrijena mu je dodala kožnu torbicu u kojoj su se nalazili pasoš i avionske karte.

— To je to - izgovorio je.

Adrijena je stisnula usne. I njene su oči, kao i Polove, bile crvene. Gledao je u pod, trudeći se da sakrije pogled.

— Znaš kako možeš da dođeš do mene na klinici. Ne znam kako ide pošta, ali pretpostavljam da pisma stižu. Mark je do sada uvek primao sve što mu je Marta slala.

— Hvala.

Protresao je kožnu torbicu. - Ovde imam tvoju adresu. Pisaću ti čim stignem. I zvaću te kad god mi se ukaže prilika.

— U redu.

Dodirnuo joj je obraz. Naslonila je glavu na njegov dlan. Oboje su znali da više nema šta da se kaže.

Izašli su iz kuće. Stajala je na stepenicama i gledala kako stavlja torbe na zadnje sedište automobila. Zatvorio je vrata i zagledao se u nju. Dugo ju je posmatrao ne želeći da

prekine nit koja ih spaja. Kako bi samo voleo da može da ostane. Napokon joj je prišao, poljubio u oba obraza, zatim usne. Zagrljio ju je.

Čvrsto je zatvorila oči. Ne odlazi zauvek, tešila je sebe. Stvoreni su jedno za drugo. Ceo život je pred njima kada se Pol vrati. Zajedno će i ostariti. Već je predugo živela bez njega, pa šta je onda još samo godinu dana?

Ali nije bilo lako. Pošla bi ona s njim u Ekvador samo da su joj deca starija. Pol bi ostao tu s njom samo da nije potreban svom sinu. Životi su im se razilazili zbog obaveza prema drugima i odjednom joj se to učinilo surovim i nepravедnim. Kako je njihova sreća počivala na tome?

Pol je duboko udahnuo i odvojio se od nje. Na tren je pogledao u stranu, pa u Adrijenu. Obrisao je suze.

Pošla je za njim, ispratila ga do kola i posmatrala kako seda. Jedva se osmehnuo, stavio ključ u bravu i pokrenuo motor. Udaljila se korak od vrata kako bi mogao da ih zatvori. Otvorio je prozor.

— Godinu dana - rekao je - i vraćam se. Dajem ti reč.

Tužno joj se osmehnuo, krenuo unazad i počeo da isteruje auto. Okrenula se da bi ga posmatrala. I dalje ju je gledao; osećala je kako joj se utroba para.

Skrenuo je prema autoputu i naslonio šaku na prozor, za poslednji pozdrav. I Adrijena je podigla ruku posmatrajući kako se auto udaljava iz Rodantea, od nje.

Stajala je dok je pred njenim očima auto postajao sve manji i sve udaljeniji, a buka motora polako iščezavala. Onda je odjednom nestao s vidika, kao da uopšte nije ni dolazio.

Jutro je bilo sveže, nebo plavo s belim oblačićima. Jato ptica preletelo je iznad njene glave. Ljubičaste i žute maćuhice otvorile su latice prema suncu. Okrenula se i pošla prema kući.

Sve je izgledalo baš kao onog dana kada je stigla. Sve na svom mestu. Pol je očistio kamin, doneo još drva i složio ih. Stolice za ljuljanje bile su vraćene na mesto. Prijemnica je bila uredna, a ključevi svih soba na mestu.

Ali ostao je miris. Miris njihovog doručka, Polovog losiona posle brijanja. Osećala je njegov miris na svojim rukama, licu, odeći.

Bilo je to previše za Adrijenu. „Pansion“ u Rodanteu više nije bio kao pre. Nije se čulo tiho odzvanjanje njihovih glasova, ni voda koja grgolji u cevima, ni zvuk njegovih koraka dok se kreće po sobi. Nije bilo ni huka talasa, ni besa oluje, ni pucketanja vatre. U kući je ostala samo žena kojoj je jedina želja bila da utone u zagrljaj čoveka kojeg voli, žena kojoj je preostalo samo da plače.

Šesnaest

Roki Maunt, 2002. godine

Adrijena je završila svoju priču. Osušilo joj se grlo. Iako joj je čaša vina koju je popila neznatno ubrzala protok krvi, bolela su je leđa od dugog sedenja u istom položaju. Promeškoljila se na stolici, osetila prepoznatljiv bol, početak artritisa. To je svojevremeno spomenula lekaru, a on ju je uveo u sobu u kojoj se osećao amonijak i rekao joj da sedne na sto, podigne ruke i savije se prema kolenima. Napisao joj je recept, ali Adrijena nikada nije podigla lek. „Još nije tako ozbiljno“, govorila je sebi. Osim toga, smatrala je da kako čovek počne da uzima lek za neku bolest, tako usledi još mnoštvo drugih tableta za ublažavanje raznih tegoba na koje su osuđeni ljudi njenih godina. Ubrzo usledi čitav niz pilula u svim duginim bojama od kojih neke treba uzimati ujutro, druge uveče, neke uz hranu, druge na prazan želudac, tako da čovek mora da napravi listu i postavi je s unutrašnje strane vrata ormarića za lekove kako bi se u svemu tome snašao. Više muke nego koristi.

Amanda je sedela povijene glave. Adrijena ju je posmatrala znajući kakva će pitanja uslediti. Bila su neizbežna, samo se nadala da neće odmah morati da odgovara na njih. Bilo joj je potrebno malo vremena da se sabere kako bi mogla da završi ono što je počela.

Bilo joj je drago što je Amanda prihvatila da dođe do nje. Tu je živela više od trideset godina i ta joj kuća predstavljala dom, čak u većoj meri od one u kojoj je provela detinjstvo. Naravno, neka vrata su se klatila, tepih u hodniku istanjio se poput papira, boja pločica u kupatilu odavno je izašla iz mode. Ipak, ulivalo joj je sigurnost to što zna da se oprema za kampovanje nalazi na tavanu, u krajnjem levom ćošku, i to što će zimi pumpa za grejanje kvrcnuti kada se prvi put uključi u struju. Kuća je, isto kao i Adrijena, imala navike koje su se tokom godina toliko isprepletale da su joj život činile predvidljivijim, ali i, na čudan način, smirenim.

Ista stvar s kuhinjom. Met i Den su joj već nekoliko godina nudili da je preurede. Priredili su majci iznenađenje povodom jednog rođendana - doveli su preduzimača da pogleda kuću. Lupkao je po vratima, uvlačio odvrtlač u uglove dotrajalog kuhinjskog nameštaja, palio i gasio svetlo, zviznuo od zaprepašćenja kada je video šporet. Na kraju je izjavio da skoro sve treba da se izmeni, a onda dao grub proračun i svoje preporuke. Znala je da su sinovi hteli da joj to priušte iz dobrih namera, ali im je rekla da taj novac bolje sačuvaju za svoje porodice.

Osim toga, dopadala joj se njena stara kuhinja. Preuređivanje bi joj promenilo prirodu, a Adrijena je volela da se seća stvari koje su se tu dešavale. Uostalom, upravo se u kuhinji odigravao najveći deo porodičnog života kako pre nego što se Džek iselio tako i posle. Sedela je za stolom za kojim su nekada deca radila domaće zadatke. Godinama je jedini telefonski aparat u kući stajao na kuhinjskom zidu. Prisećala se prilika kada je gledala kako se kabl proteže po podu i ispod vrata jer su deca, u želji za neometanim vođenjem razgovora, odvlačila telefon na verandu. Na ramu vrata u ostavi još su se videle crtice povučene običnom olovkom na osnovu kojih se pratio rast dece. Nije mogla ni da zamisli da ostane bez svega toga zarad nove i savremene kuhinje, ma kako ona bila lepa. Za razliku od dnevnog boravka u kojem je neprestano gruvao televizor i soba u koje su se

povlačili kada su želeli da se osame, kuhinja je bila stecište u koje su svi članovi porodice dolazili da bi pričali i slušali, učili i podučavali, smejali se i plakali. Tu je bio pravi dom, mesto na kojem se Adrijena uvek najbolje osećala. Tu će i Amanda otkriti svoju majku u potpuno drugačijem svetlu.

Adrijena je ispila poslednji gutljaj vina i odgurnula čašu od sebe. Kiša je prestala, a u kapima koje su se zadržale na staklima svetlost se presijavala tako da se činilo da je svet s druge strane prozora drugačiji, teško prepoznatljiv. Nije bila zatečena tim otkrićem. Kako su godine prolazile, tako je ustanovila da se sve menja kada joj misli odlutaju u prošlost. Pošto je završila priču o Rodanteu, imala je utisak da se točak vremena vratio unazad i pitala se, iako je tako nešto bilo smešno, da li je njena kćerka primetila njen novonastali polet.

Ne, bila je skoro sigurna, nije jer je bila još mlada. Amanda nije mogla da zamisli šta znači imati šezdeset godina kao što ona sama, na primer, nije mogla ni da pretpostavi kako je biti muškarac. Adrijena se ponekad pitala kada će njena kćerka shvatiti da se ljudi, u suštini, i ne razlikuju toliko jedni od drugih. Svi bi da osete mir u srcu, da žive bez trzavica, da budu srećni. Razlika između mladih i starih, mislila je Adrijena, jeste u tome što mlađi smatraju da ih sve te stvari čekaju u budućnosti, dok stariji uglavnom veruju da su ostale za njima.

Delimično je to važilo i za Adrijenu, ali ma kako da je prošlost bila divna, nije smela sebi da dozvoli da se izgubi u tom lavirintu poput mnogih svojih prijatelja. Nisu ni u prošlosti tekli samo med i mleko, dešavali su se i tada brodolomi. Misli o tome u šta joj se život pretvorio zahvaljujući Džeku zaokupljale su je onog davnog dana kada je stigla u Rodante. Sada je razmišljala o Polu Fleneru.

Znala je da će kasnije te večeri neutešno plakati, ali produžice dalje, kao što je i obećala sebi pošto je on otišao.

Bila je od onih koji pate, kako joj je otac često ponavljao, i, mada je bilo neke utehe u tim rečima, bol i kajanje nisu iščezli.

Trudila se da se bavi stvarima koje joj donose radost. Volela je da posmatra kako njeni unučići otkrivaju svet oko sebe, uživala je u posetama prijateljima, volela da sluša o dešavanjima u njihovim životima, čak joj je i vreme koje je provodila radeći u biblioteci pričinjavalo zadovoljstvo.

Posao nije bio naporan. Sada je radila u posebnom odeljenju iz kojeg čitaoci nisu mogli da iznose knjige. Dešavalo se da čitavi sati prođu pre nego što joj se neko obrati za pomoć, i to joj je pružalo priliku da posmatra svet koji kroz staklena vrata ulazi u zgradu biblioteke. Tokom godina zavolela je da posmatra ljude. Gledala ih je kako sede za stolovima ili zavaljeni u foteljama u prostorijama u kojima vlada tišina i nije mogla a da ne zamišlja živote koje su vodili. Pokušavala je da pogodi da li je neka osoba u braku, gde radi, u kom delu grada živi, koje je knjige zanimaju, a povremeno joj se pružala prilika da ustanovi da li je pogodila ili ne. Ta bi joj se osoba obratila za pomoć u traganju za određenom knjigom, pa bi se zapodenuo prijateljski razgovor. Ispostavljalo se da su njene pretpostavke često bile tačne i svi bi se pitali odakle ona to sve zna.

Tu i tamo pojavio bi se i neko zainteresovan za nju. Ranijih godina to su uglavnom bili muškarci stariji od nje dok su joj u poslednje vreme češće prilazili mlađi. Scenario je uvek bio isti. Zainteresovani bi počeo da provodi vreme u posebnom odeljenju, postavljao mnoštvo pitanja u vezi s knjigama da bi kasnije poveo razgovor o ličnim stvarima. Nije joj smetalo da zadovolji znatiželju sagovornika i većina ju je pozivala na sastanak iako ih nikada nije ohrabivala u tom smislu. Ti pozivi su joj godili, a u dubini duše znala je da ma

kako da je udvarač divan i zabavan, ma kako uživala u njegovom društvu, nikada ne bi mogla da mu otvori srce onako kako je to već jednom uradila.

Ti dani i noći u Rodanteu promenili su je višestruko. Pol je iscelio njene rane nastale usled razvoda, a osećanje gubitka i odbačenosti zamenjeno je nečim mnogo snažnijim i lepšim. Saznanje da je dostojna ljubavi muškarca pomoglo joj je da visoko drži glavu, a kako joj je samopouzdanje raslo, tako je postajala spremnija da razgovara s Džekom otvoreno, bez prikrivenih značenja i prebacivanja, mogla je da govori ne namećući mu osećanje krivice, bez žaljenja i kajanja koje je ranije njen glas odavao. Do toga je došla postepeno; Džek bi pozvao u nameri da razgovara sa decom, a ona bi, pre nego što im pruži slušalicu, razmenila koju reč s njim. Počela je da se raspituje za Lindu, za njegov posao ili bi mu ispričala nešto što joj se dogodilo. Malo-pomalo Džek je počeo da shvata da više nije ona stara Adrijena. Kako su prolazili meseci, zatim godine, njihovi razgovori postajali su sve srdačniji i ponekad bi telefonirali jedno drugom iz želje da malo popričaju. Kada je Džekov i Lindin brak krenuo nizbrdo, Adrijena je znala da u razgovoru s njim provede čitave sate, ponekad i do duboko u noć. Pošto su se Džek i Linda ipak razveli, bila je uz njega da mu pruži podršku i pomogne da prebrodi taj težak period, a kada je dolazio da vidi decu, dopuštala mu je čak da ostane da spava u gostinskoj sobi. Ironijom sudbine, Linda ga je ostavila zbog drugog muškarca. Jednom su Adrijena i Džek sedeli u dnevnoj sobi, vrteo je u ruci čašu viskija, ne prestajući da se žali kako mu je teško i priča o svemu što preživljava. Satima. Čak i pošto je ponoć prošla. A onda je odjednom shvatio ko mu je sagovornik.

— Da li je i tebe ovako bolelo? - upitao je.

— Da.

— Koliko ti je trebalo vremena da prebrodiš sve to?

— Tri godine - odgovorila je Adrijena - ali imala sam sreće.

Klimao je glavom, stiskao usne i zurio u čašu koju je držao.

— Izvini, žao mi je - izgovorio je. - Najgluplje što sam ikada uradio bilo je to što sam izašao na ova vrata.

Nasmešila se i potapšala ga po kolenu. - Znam. Ipak, hvala ti.

Godinu dana kasnije Džek ju je pozvao da izađu na večeru. - Ne - odgovorila mu je učtivo kao i svim drugim udvaračima.

Adrijena je ustala da sa pulta uzme kutiju koju je donela iz svoje sobe pre nego što je Amanda stigla i vratila se za sto. Kćerka ju je posmatrala zadivljeno. Adrijena joj se osmehnula i uzela je za ruku.

Primetila je da je Amanda za proteklih nekoliko sati shvatila da svoju majku ipak ne poznaje tako dobro kao što je mislila. Kao da su im se na tren uloge izmenile, pomislila je. Amanda ju je posmatrala isto onako kao što je i ona sama svojevremeno povremeno gledala svoju decu kada su, okupljeni u kući tokom praznika, zbijali šale na račun stvari koje su radili tokom školskih dana. Nema ni nekoliko godina kako je otkrila da je Met imao običaj da se išunja iz sobe da bi išao u provod s drugarima i ostao do kasno u noć. Da je u trećem razredu srednje škole Amanda počela da puši, a ubrzo zatim i prestala. Da je Den podmetnuo mali požar u garaži koji je svojevremeno pripisan neispravnim električnim vodovima. Adrijena se smejala zajedno s njima, prisećajući se koliko je bila naivna. Pitala se da li se sada Amanda oseća isto tako.

Otkucaji zidnog sata bili su jednolični i u pravilnim razmacima. Pumpa za grejanje je škljocnula. Baš na vreme, uzdahnula je Amanda.

— Kakva priča - rekla je.

Okretala je čašu u kojoj se presijavalo vino obasjano svetlošću sijalice.

— Znaju li Den i Met? Mislim, da li si i njima ispričala?

— Ne.

— Zašto?

— Nisam sigurna da uopšte treba da čuju priču - osmehnula se Adrijena. - Osim toga, ne znam da li bi uopšte mogli da razumeju. Pod jedan, oni su muškarci, a onda, pomalo su zaštitnički nastrojeni. Ne želim da pomisle da je Pol bio samo lovac na usamljeno žensko srce. Muškarci su takvi ponekad. Sretnu osobu koja im se dopadne, zaljube se, i to je odmah za njih pravo osećanje, ma kako brzo da se sve odigralo. Ali, zainteresuje li se neko za ženu do koje im je stalo, ne prestaju da preispituju namere tog muškarca. Iskreno da ti kažem, ne mislim da ću im ikada reći.

Amanda je klimnula glavom i upitala: - A zašto si meni ispričala?

— Jer smatram da treba da znaš.

Amanda je odsutno vrtela pramen kose, a Adrijena se pitala da li je taj pokret nasledila ili naučila posmatrajući majku.

— Mama?

— Da?

— Zašto nam nisi pričala o njemu? Nisi ga nikada ni pomenula.

— Nisam mogla.

— Zašto?

Adrijena se naslonila i duboko udahнула. - U poćeku sam se, valjda, plašila da nije stvarno. Voleli smo se, ali fizićka razdvojenost ponekad učini svoje. Źelela sam da se prvo uverim da će naš odnos potrajati, pa tek onda da vam saopštım. A kada su pisma počela da pristižu... znala sam da hoće... ne znam... ionako je trebalo da proće dosta vremena pre nego što se ukaže prilika da ga upoznate, tako da nisam videla svrhu...

Zastala je, pažljivo birajući reći. - Isto tako, treba da znaš da si tada bila potpuno drugaćija osoba. Imala si sedamnaest godina, Den svega petnaest, a ja nisam bila sigurna da ste bili spremni za tako nešto. Kako bi se osećala da sam vam, pošto ste se vratili od oca, rekla da sam se zaljubila u osobu koju tek što sam upozнала?

— Podneli bismo.

Adrijena nije baš bila uverena u to, ali nije se upuštala u raspravu s kćerkom. Slegla je ramenima. - Ko zna. Možda si u pravu. Možda ste i bili u stanju da prihvatite tako nešto, ali tada nisam htela da rizikujem. I da mi se ponovo ukaže prilika, verovatno bih isto postupila.

Amanda se uzvrpoljila na stolici. Onda je pogledala majku u oći i upitala: - Sigurna si da te je voleo?

— Da.

Amandine oći bile su plavozelene pri svetlosti koja je jenjavala. Onda se blago osmehnula želeći da izvuće neki zaključak a da ne povredi majku.

Adrijena je znala šta Amanda želi da pita. Bilo je to jedino preostalo pitanje.

Amanda se nagla preko stola, na licu joj se ćitala zabrinutost. - Pa gde je onda?

Prošlo je ćetrnaest godina od kada su se Adrijen i Pol poslednji put pozdravili. U tom periodu boravila je u Rodanteu pet puta. Prvi put juna iste godine. Pesak je bio belji, okean se na horizontu utapao u nebo, a ona se prisećala zimskih meseci kada je ceo svet izgledao sivo i hladno. Bilo je to najsnažnije podsećanje na prošle dane.

Tog jutra kada je Pol otišao, Adrijena je tumarala po kući, nije mogla da se skrasi ni na jednom mestu. Ćinilo joj se da može da vlada svojim osećanjima jedino ako se kreće.

Kasno tog popodneva izašla je napolje i zagledala se netremice u nebo obojeno bleđim rumenim i narandžastim tonovima pokušavajući da dokuči gde se nalazi avion koji odnosi Pola u daljine. Iako mogućnosti da ga ugleda nije bilo, uporno je stajala napolju dok joj se hladnoća večernjeg morskog vazduha uvlačila u kosti. Povremeno bi visoko među oblacima videla pokoji beličasti trag aviona; znala je da to mora da su avioni koji poleću iz pomorske baze u Norfolku. Kada je konačno ušla u kuću, bila je toliko promrzla da nije osećala ruke. Prišla je sudoperi, otvorila česmu i topla voda počela je da se sliva preko njenih šaka; osećala je trnce. Postavila je sto za dvoje.

Deo nje nadao se da će se Pol ipak vratiti. Jela je i zamišljala ga kako ulazi u kuću, baca torbe na pod i govori joj kako ne može da ode dok ne provede još jednu noć s njom. I kaže joj da će sutradan poći zajedno, ići autoputem ka severu, dok ona ne bude skrenula ka Roki Mauntu.

Ali nije se pojavio. Vrata se nisu širom otvorila, telefon nije zazvonio. Ma kako čeznula za tim da Pol ostane, znala je da je bila u pravu kada mu je rekla da ipak mora da otputuje. Rastanak im ne bi lakše pao i da su proveli zajedno još jedan dan i jednu noć; razdvajanje bi neminovno usledilo i bilo bi isto tako bolno i potresno kao prvi put. Nije mogla da zamisli da bi još jednom morala da izgovori iste reči i da posle još jednom proživi ovakav dan.

Sledećeg jutra počela je da sprema pansion, kretala se sporo, usredsređena na rutinski rad. Oprala je sudove, obrisala ih i odložila na mesto. Usisala je površine zastrte tepisima, metlom očistila pesak unet iz kuhinje i predsoblja. Obrisala je prašinu sa lampi u dnevnoj sobi i ograde na stepeništu, a onda počela da sprema Džininu sobu sve dok nije zaključila da je ponovo u istom stanju u kojem ju je zatekla kada je stigla.

Odnela je svoj kofer na sprat i otključala plavu sobu.

Tu nije ni kročila od kada je Pol otišao. Na zidovima je plesala svetlost poslepodnevnog sunca. Namestio je krevet pre nego što je sišao u kuhinju, ali se, na osnovu toga što je prekrivač bio naboran, moglo zaključiti da nije smatrao da sve treba da bude savršeno zategnuto. Čaršav je izvirivao na više mesta, skoro da je dodirivao pod. U kupatilu je preko šipke o koju visi zavesa ostao nemarno prebačen peškir, a još dva nalazila su se zgužvana kraj umivaonika.

Nepomično je stajala, upijajući čitav prizor, uzdahnula i spustila kofer na pod. Onda je ugledala poruku koju joj je Pol ostavio na radnom stolu. Uzela ju je i polako sela na ivicu kreveta. U tišini sobe u kojoj su se voleli, čitala je njegove reči ispisane prethodnog jutra.

Pročitala je poruku i spustila je. Sedela je i zamišljala kako Pol ispisuje te redove. Pažljivo je savila papir i stavila ga u kofer zajedno sa školjkom. Džin je stigla nekoliko sati kasnije i zatekla Adrijenu kako stoji na zadnjoj verandi, oslonjena na ogradu, zagledana u nebo.

Džin je bila uobičajeno raspoložena i vesela, radosna što vidi svoju prijateljicu, srećna što se vratila kući. Nije prestajala da priča o venčanju i starom hotelu u Savani u kojem je odsela. Adrijena je slušala sve te priče ne prekidajući je. Pošto su večerale rekla joj je da želi da se prošeta po plaži. Laknulo joj je što je Džin odbila da pođe s njom.

Kada se vratila iz šetnje, Džin se još raspakivala u svojoj sobi. Adrijena je sebi napravila šolju vrelog čaja i otišla da sedne kraj kamina. Ljuljala se na stolici. Čula je kako Džin ulazi u kuhinju.

— Gde si? - doviknula je Džin.

— Ovde - uzvratila je Adrijena.

Trenutak kasnije u sobu je ušla i Džin. - Da li sam to čula kako pišti čajnik?

— Da, skuvala sam čaj.

— Od kada ti to piješ čaj?

Adrijena se resko nasmejala, ali nije odgovorila.

Džin je sela na susednu stolicu za ljuljanje. Kroz prozor se videlo kako izlazi mesec, krupan i sjajan, dok se pesak obasjan njegovom svetlošću presijava u tonovima starinskog posuđa.

— Nešto si tiha večeras - rekla je Džin.

— Izvini. Samo sam nešto umorna. Rekla bih da je vreme da se vratim kući.

— Razumem. Počela sam da brojim kilometre čim sam izašla iz Savane. Srećom, nije bilo gužve na putu. Nije sezona.

Adrijena je klimnula glavom.

Džin se zavalila u svom naslonjaču. - Da li je sa Polom Flenerom sve prošlo kako treba? Nadam se da mu nevreme nije upopastilo čitav boravak.

Adrijeni se steglo grlo na pomenu Polovog imena, napregla se da deluje smireno. - Mislim da mu oluja uopšte nije smetala - odgovorila je.

— Pričaj mi o njemu. Na osnovu njegovog glasa preko telefona stekla sam utisak da je gnjavator.

— Ne, uopšte ne. Bio je... ućtiv.

— Da li ti je bilo neobično što ste bili sami?

— Ne, prilagodila sam se.

Džin je čekala da vidi da li će Adrijena ispričati još nešto. Međutim, Adrijena je ćutala.

— Pa... dobro - nastavila je Džin. - Kuća ti nije zadavala brige?

— Ne.

— Drago mi je. Zahvaljujem ti se na svemu što si uradila za mene. Znam da si se nadala mirnom vikendu. Sreća stvarno nije bila na tvojoj strani, je l' da?

— Izgleda da nije.

Nešto u Adrijeninom tonu privuklo je Džininu pažnju. Znatiželjno je pogledala prijateljicu. Adrijen je odjednom osetila da joj je potrebno da bude sama. Progutala je poslednji gutljaj čaja.

— Stvarno mi je neprijatno, Džin - rekla je trudeći se iz sve snage da joj glas zvuči prirodno - ali moram da se povučem. Umorna sam, a sutra me čeka duga vožnja. Drago mi je što si se lepo provela u Savani.

Džinine obrve lagano su se izvile, iznenadio ju je takav nagli završetak večeri.

— Oh... da... dobro, hvala ti - rekla je. - Laku noć.

— Laku noć i tebi.

Adrijena je dok se pela stepenicama na sebi osećala Džinin upitan pogled. Otključala je vrata plave sobe, zbacila sa sebe odeću i uvukla se u krevet, naga i sama.

Nozdrve joj je ispunjavao Polov miris na jastuku i posteljini. Odsutno je dodirnula svoju dojku. Trudila se da što više upije njegov miris, odagnavajući san dokle god je mogla. Kada je narednog jutra ustala, popila je kafu i otišla da se prošetala po plaži.

U roku od pola sata, koliko je provela u šetnji, sreća je dva para. Talas toplog vazduha preplavio je celo ostrvo. Znala je da će dan biti lep i izmamiti još mnogo ljudi napolje, u šetnju uza samu obalu.

Mora da je Pol već stigao na kliniku. Pitala se kako li to tamo izgleda. U glavi je imala neku predstavu, verovatno nadahnutu prizorima koje je posmatrala u nekoj od emisija o prirodi. Zamišljala je zdanja na brzini podignuta, okružena neprohodnom džunglom, rupe na krivudavom zemljanom putu, poj egzotičnih ptica koji dopire iz pozadine. Sumnjala je da je u stvarnosti baš tako. Pitala se da li je već razgovarao sa Markom i kako

je sve to proteklo. Pitala se da li Pol, kao i ona, po ko zna koji put preživljava u mislima vreme koje su proveli zajedno.

Kuhinja je bila prazna kada se vratila. Pored aparata za kafu primetila je otvorenu posudu za šećer i praznu šolju. Odozgo je dopiralo jedva čujno pevušenje.

Pošla je tragom zvuka, popela se na sprat i videla da su vrata plave sobe odškrinuta. Prišla je bliže, otvorila ih i videla Džin nagnutu nad krevetom kako namešta čistu posteljinu. Čaršavi u koje su se umotavala njihova tela bili su zgužvani i bačeni na pod.

Adrijena je zurila u posteljinu, znajući da je van pameti ljutiti se zbog toga. Odjednom je postala svesna činjenice da će proći cela duga godina pre nego što joj se ukaže prilika da oseti Polov dah. Počela je da diše ubrzano, pokušavajući da zaguši jecaj koji joj je zastao u grlu.

Džin se okrenula, iznenađena zvukom. Oči su joj bile širom otvorene.

— Adrijena? - začuđeno joj se obratila. - Da li ti je dobro?

Ali Adrijena nije mogla da odgovori. Uspela je jedino da rukama pokrije lice, shvatajući odjednom da će od tog trenutka nadalje brojati dane do Polovog povratka.

— Pol je u Ekvadoru - odgovorila je svojoj kćerki. Glas joj je bio iznenađujuće smiren.

— U Ekvadoru - ponovila je Amanda. Lupkala je prstima po stolu i netremice posmatrala majku. - Zašto se nije vratio?

— Nije mogao.

— Zašto?

Nije odgovorila. Podigla je poklopac kutije i izvukla parče papira koje je Amandi izgledalo kao iscepano iz školske sveske. Bilo je savijeno i požutelo od vremena. Videla je da njemu piše majčino ime.

— Pre nego što ti kažem - nastavila je Adrijena - odgovorila bih ti na drugo pitanje koje si postavila.

— Koje drugo pitanje?

Adrijen se osmehnula. - Pitala si da li sam bila sigurna da me Pol voli. - Dodala joj je papir preko stola. - Ovo je poruka koju mi je napisao onog dana kada je odlazio.

Amanda je malo oklevala, pa uzela papir i polako ga otvorila. Majka je i dalje sedela preko puta nje. Počela je da čita.

Draga Adrijena,

Nije te bilo kraj mene kada sam jutros otvorio oči. Znam zbog čega si otišla, voleo bih da nisi. Znam i da je to sebično sa moje strane, ali biće da se ta osobina, moj stalni pratilac u životu, zadržala u mojoj naravi.

Ako budeš čitala ove redove, znači da sam otišao. Kad završim pisanje, sići ću u kuhinju i reći ti da želim da ostanem još kraj tebe. Znam šta ćeš mi reći, ne zavaravam se.

Ovo nije opraštanje, ne želim da ni na trenutak pomisliš da te to razlog zbog koga ti pišem. Umesto toga, želim da verujem da je godina koja je bila pred nama prilika da te upoznam još bolje. Slušao sam o ljudima koju su zaljubljeni zahvaljujući pismima. Mi smo već zaljubljeni, ali to ne znači da naša ljubav ne može da nastavi da raste, zar ne. Voleo bih da mislim da je to moguće. Ako hoćeš da ti iskreno priznam, ubeđenje da je tako jedino je što će mi pomoći da prebrodim ovih godinu dana koje ću provesti bez tebe.

Zatvaram oči i vidim te kako hodaš po plaži te proe večeri koje smo proveli zajedno. Sevanje munja obasjava ti lice i prelepa si. To je samo jedna od stvari koje su me privukle tebi, pa sam ti se otvorio kako nikada u životu nisam. Ni prema kome. Nije u pitanju samo tvoja lepota. Tvoja cela ličnost, hrabrost, strast, trezveno razmišljanje, pogled na svet. Mislim da sam sve to osetio kada

smo prvi put zajedno popili kafu. Kako smo se zbližavali, tako sam shvatio koliko su mi sve te stvari nedostajale čitavog života. Retke su osobe poput tebe, Adrijena, a ja sam srećan čovek kome se ukazala prilika da te upozna.

Nadam se da se dobro držiš. Dok pišem ove redove, znam da to nije slučaj sa mnom. Pozdraviti se danas sa tobom predstavlja nešto najteže što ću ikada morati da uradim. A kada se vratim, zaklinjem ti se celim svojim bićem da se ovako nešto neće ponoviti. Volim te zbog svega što smo doživeli, volim te zbog svega što ćemo tek proći zajedno. Ti si nešto najbolje što mi se ikada dogodilo. Već mi nedostaješ, ali moje srce zna da ćeš sa mnom biti neprestano. Tokom ovih nekoliko dana što smo proveli zajedno postala si moj san.

Pol

Za Adrijenu godina koja je usledila posle Polovog odlaska razlikovala se od svih prethodnih. Površno gledano, stvari su se odvijale svojim uobičajenim tokom. Bavila se decom, svakodnevno posećivala oca, radila u biblioteci. Sve kao i pre. Ali, odisala je novim poletom, snagu joj je davala tajna koju je čuvala u sebi. Svi su primećivali neku promenu na njoj. „Više se smeje“, govorili bi ponekad. Čak su i deca zapazila da se nešto dešava. Adrijena bi posle večere odlazila u šetnju i povremeno provodila po sat vremena u kadi, ne obraćajući pažnju na gužvu oko sebe.

U tim trenucima misli su joj bile s Polom. Njegov lik postajao je stvarniji svaki put kada bi primetila da se približava poštar u svom vozilu, zaustavljajući se ispred svake kuće i krećući se prema sledećoj.

Pošta je obično stizala ujutru, između deset i jedanaest. Adrijena je stajala kraj prozora i posmatrala kako se vozilo zaustavlja ispred njene kuće. Sačekala bi da se udalji i kretala prema poštanskom sandučetu. Izvlačila je čitavu gomilu pošiljki i počinjala da prevreće tražeći njegova pisma: avionske koverta bež boje s markicama na kojima su bili prikazani prizori iz njoj nepoznatog sveta; njegovo ime bilo je uvek ispisano u gornjem levom uglu.

Prvo pismo koje je stiglo otvorila je na verandi. Prosto ga je progutala da bi odmah zatim počela ponovo da ga čita iz početka, ali sporije nego prvog puta, zastajući mestimično i zamišljajući se nad njegovim rečima. Uvek je tako radila. Kada su pisma počela da stižu redovno, shvatila je da je poruka koju joj je ostavio pred polazak bila iskrena. Naravno, pisma nisu mogla da zamene nežnost zagrljaja, ali strast u njegovim rečima kao da je smanjivala razdaljinu koja ih je delila.

Volela je da ga zamišlja kako piše pisma. Videla ga je za trošnim stolom dok samo jedna slaba sijalica osvetljava njegovo umorno lice. Pitala se da li piše brzo, da li mu reči neometano teku ili povremeno mora da zastane i pusti da mu pogled odluta dok sabira misli. Zamišljala ga je nad svakim pismom posebno, svaki put nešto drugačije u zavisnosti od sadržaja koji je čitala. Držala je pismo, zatvarala oči, pokušavajući da u mislima dopre do njega.

I ona je njemu pisala o svemu što joj se dešavalo, odgovarala na pitanja koja joj je postavljao. Skoro da je mogla da ga vidi kraj sebe. Kad bi joj povetarac prošao kroz kosu, imala je osećaj da je Pol nežno dodiruje. Tihi otkucaji sata bili su kao lupanje njegovog srca kada mu nasloni glavu na grudi. Kada bi sela da mu piše, u misli su joj se vraćali poslednji trenuci koje su proveli zajedno i pred oči dolazio prizor njih dvoje kako se grle na šljunkom posutom tlu, nežan dodir njegovih usana, zavet da će, pošto prođe godinu dana, provesti zajedno čitav život.

Pol joj je često i telefonirao, kad god bi mu se ukazala prilika da ode do grada. Srce joj se stezalo svaki put kada bi čula njegov nežan glas, smeh ili osetila tugu dok joj govori koliko mu nedostaje. Zvao bi tokom dana kada su deca bila u školi. Kada bi čula da telefon zvoni, Adrijena bi prvo zastala, pa tek onda podizala slušalicu u nadi da će začuti Polov

glas. Njihovi razgovori nisu dugo trajali, obično ni dvadesetak minuta, ali dovoljno da joj, zajedno s pismima koja su pristizala, olakšaju da prebrodi mesece samoće.

U biblioteci je počela da iz knjiga fotokopira sve tekstove o Ekvadoru do kojih bi došla, od geografije do istorije, sve što bi joj privuklo pažnju. Jednom je kupila neki časopis u kojem je izašao veliki prilog o životu u toj zemlji. Provela je sate pomno razgledajući slike i iščitavajući članak, trudila se da sazna što više o ljudima u čijoj je sredini radio. Ponekad bi se ipak nesvesno pitala da li ga žene posmatraju sa istom željom kao i ona.

Prelistavala je i stare novine i medicinske časopise u želji da sazna što više o životu koji je vodio u Raliju. Nikad mu nije spomenila da se time bavi, jer često je u svojim pismima isticao da takva ličnost više ne želi da bude. Ipak, bila je znatiželjna. Naišla je i na članak o njemu objavljen u *Volstrit žurnal*u zajedno s fotografijom. Pisalo je da ima trideset osam godina. Bila je to prva prilika koja joj se ukazala da vidi kako je Pol izgledao u mlađim danima. Odmah ga je prepoznala, ali i primetila neke razlike - kosa mu je bila tamnija, razdeljak sa strane, lice bez bora, suviše ozbiljnog, skoro tvrdog izraza. Izgledao joj je strano i pitala se kako bi mu se taj članak činio sada i da li bi ga se to uopšte ticalo.

Videla ga je na još nekim fotografijama u starim brojevima ralijskih novina - na jednoj se rukuje s guvernerom prilikom svečanosti otvaranja novog bolničkog krila u Medicinskom centru „Djuk“. Primetila je da skoro da nema slike na kojoj se osmehuje. Takvog Pola nije mogla ni da zamisli, pomislila je.

U martu je, bez nekog posebnog razloga, Pol našao načina da joj neko isporuči ruže na kućni prag. I nastavio je da joj svakog meseca šalje cveće. Odnosila je bukete u svoju sobu, pretpostavljajući da će deca primetiti nešto neuobičajeno i postavljati pitanja. Međutim, to im je promaklo jer su bili izgubljeni u sopstvenim malim svetovima.

U junu je otišla da provede dug vikend u Rodanteu. Džin je u početku bila pomalo razdražljiva, kao da se i dalje trudi da dokuči šta je to toliko potreslo Adrijenu prilikom poslednjeg boravka u „Pansionu“. Međutim, posle sat vremena neobaveznog ćaskanja sve je ponovo bilo kao i pre. Adrijena je odlazila da šeta po plaži, trudila se da nađe još koju školjku, ali nije našla nijednu celu.

Po povratku u Roki Maunt zatekla je Polovo pismo. Poslao joj je i fotografiju, Mark ga je slikao. U pozadini se videla klinika. Smršao je za šest meseci boravka u Ekvadoru, ali izgledao je zdravo. Sela je da mu napiše odgovor i naslonila sliku na slanic. Tražio je da mu pošalje svoju fotografiju, tako da je prevrnula sve albume u kući dok nije našla odgovarajuću.

Leto je bilo vruće i lepljivo. Jul je uglavnom provela u kući sa uključenim klima-uređajem. U avgustu se Met vratio na koledž, a za Amandu i Dena počela je još jedna školska godina. Pod blagim jesenjim suncem lišće je lagano dobijalo zlatastu boju. Počela je da razmišlja o svemu što bi ona i Pol mogli da rade kada se on vrati. Zamišljala je da idu u Ešvil da bi osetili prazničnu atmosferu. Pitala se šta će deca pomisliti kada im se pridruži za božićnu večeru, ili Džin kada u njenom „Pansionu“ rezerviše dvokrevetnu sobu na svoje i njegovo ime odmah posle nove godine. Nema sumnje, pomislila je Adrijena uz osmeh, Džin će izviti obrve od iznenađenja. Bila je uverena da joj prijateljica neće ništa reći, jer će joj biti draže da na lice navuče samozadovoljni izraz koji svedoči o tome da je sve vreme znala o čemu je reč i da je samo čekala da joj banu na vrata.

Sedela je u kuhinji sa kćerkom i prisećala se svih tih planova koje je smišljala. U neke od njih uživljavala se do te mere da je skoro verovala da su se stvarno dogodili. Zamišljala je sve do u tančine, ne propuštajući nijednu pojedinost, ali je kasnije morala da se trudi da obuzdava svoju maštu. Posle svih tih nedosanjanih snova osećala je još veću prazninu i tugu, svesna da je bolje da se posveti ljudima koji je okružuju, koji su i dalje deo njenog

života. Bilo joj je teško da uvek iznova podnosi taj bol. Ipak, i pored svih napora, dešavalo joj se da jednostavno ponovo odluta u mislima.

— Au - promrmljala je Amanda pročitavši poruku i vraćajući je majci.

Adrijena je papir presavila na isti način na koji je to uradio Pol pre mnogo godina. Zatim je izvukla njegovu fotografiju.

— Ovo je Pol - rekla je.

Amanda je uzela sliku. Uprkos godinama, izgledao je privlačnije nego što je zamišljala. Gledala je u oči koje su toliko općinile njenu majku. A onda se osmehnula.

— Jasno mi je zašto ti se dopao. Imaš li još koju sliku?

— Ne - odgovorila je Adrijena - ta je jedina.

Amanda je klimnula glavom i zagledala se ponovo u fotografiju.

— Dobro si ga opisala. Da li ti je ikada poslao Markovu sliku?

— Nije, ali liče.

— Upoznala si ga?

— Da.

— Gde?

— Ovde.

Amanda je izvila obrve. - U našoj kući?

— Sedeo je baš gde ti sediš sada.

— A gde smo mi bili?

— U školi.

Amanda je odmahнула glavom, pokušavajući da shvati. - Tvoja priča počinje da me zbunjuje - rekla je majci.

Adrijena je pogledala u stranu i polako ustala. Dok je izlazila iz kuhinje, prošaputala je: - I sama sam bila zbunjena.

Adrijenin otac se do oktobra oporavio od udara koje je pretrpeo, ali ne dovoljno da bi mogao da živi sam. Redovno ga je posećivala, pravila mu društvo, trudila se koliko je mogla da mu ugodu.

Vodeći pomno računa o svojim prihodima i rashodima, uspela je da uštedi dovoljno novca da može da plati njegov smeštaj u domu do aprila. A za dalje nije znala šta i kako. Ta briga nije je napuštala ni za tren i trudila se da otac ne primeti njen strah zbog neizvesnosti.

Svaki put kada bi došla, treštalo je televizor u njegovoj sobi, kao da medicinske sestre koje rade u jutarnjoj smeni smatraju da će mu buka na neki način razbistriti mozak. Kako je ulazila tako je gasila televizor. Otac je, pored osoblja, viđao jedino nju. Deca nisu htela da posećuju dedu i Adrijena je imala razumevanja, ali joj je bilo žao zbog toga. Ne samo zato što je njen otac želeo da viđa unučiće već i zato što je smatrala da bi te posete i njima koristile. Oduvek je verovala da s porodicom treba biti i u dobru i u zlu, jer su sve to lekcije iz života.

Njen otac je izgubio moć govora, ali je mogao da sluša druge i razume šta mu pričaju. Desna strana lica bila mu je oduzeta, pa se činilo da mu je osmeh izvitoperen. To ju je razneživalo. Trebalo je zrelosti i strpljenja da se prevaziđe spoljašnjost i dopre do čoveka kojeg su nekada znali. Povremeno bi, na sopstveno iznenađenje, te osobine primećivala kod svoje dece. Ipak, osećali su se nelagodno skoro svaki put kada bi ih naterala da dođu u posetu. Kao da im se činilo da, gledajući svog dedu, stoje pred nekom budućnošću s

kojom nisu u stanju da se suoče, kao da ih obuzima užas pri pomisli na to da će i njih same možda zadesiti takva sudbina.

Adrijena bi prvo namestila jastuke da ocu bude udobnije, onda sela kraj njega, uzimala ga za ruku i počinjala da mu priča. Uglavnom mu je govorila o svemu što se dešava kod kuće, na poslu, o deci. Otac bi je gledao ne spuštajući ni na tren pogled s njenog lica, učestvujući u razgovoru nemo, na jedini način koji mu je preostao. Dok je sedela pored njega kroz glavu su joj neminovno prolazili prizori iz detinjstva - miris očevog losiona posle brijanja, hranjenje konja, grebuckanje njegove brade dok je ljubi za laku noć, nežne reči koje joj je upućivao otkako je znala za sebe.

Kada je došla da ga poseti poslednjeg dana oktobra, pomislila je da je kucnuo čas da mu se konačno poveri.

— Moram nešto da ti kažem - bilo je prvo što je izgovorila. A onda mu je, na najjednostavniji mogući način, ispričala o Polu i tome koliko joj znači.

Pitala se šta li otac misli o svemu tome. Kosa mu je bila seda i retka, a obrve izgledale poput loptica vate.

Onda joj je uputio taj iskrivljen osmeh. Usne su mu se pomerale iako iz grla nije izlazio glas. Znala je šta pokušava da joj kaže.

Srce joj se steglo. Nagnula se prema njemu i naslonila mu glavu na grudi. A on ju je svojom nejakom staračkom rukom polako i uz napor gladio po leđima. Pod licem je osećala njegova krhka rebra i tihe otkucaje srca.

— Oh, dragi moj tata - prošaptala je - ponosim se i ja tobom.

Adrijena je ušla u dnevnu sobu, prišla prozoru i pomerila zavese. Ulica je bila pusta i dobro osvetljena. Iz daljine se čuo lavež psa koji upozorava stvarnog ili zamišljenog nezvanog gosta.

Amanda je i dalje sedela u kuhinji, ali Adrijena je znala da će joj se uskoro pridružiti u dnevnoj sobi. Ni jednoj ni drugoj nije bilo lako.

Šta su ona i Pol značili jedno drugom? Čak joj ni posle tolikih godina nije bilo potpuno jasno. Nije bilo tako jednostavno odrediti. Pol joj nije bio ni muž ni verenik. Da ga nazove dečkom, zvučalo bi više kao prolazna mladalačka zaslepljenost. Ljubavnik? To bi se odnosilo na tek mali deo onoga što ih je zbližavalo. Od svih ljudi koje je poznavala, jedino se Pol nije uklapao ni u jednu definiciju. Pitala se koliko se drugih parova može pohvaliti tako nečim.

Gledala je kroz prozor. Zaobljen mesec okružen tamnim oblacima lagano se kotrljao prema istoku uz slab vetar. Do jutra će na okeanu sigurno pasti kiša. Dobro je učinila što Amandi nije pokazala sva pisma, pomislila je Adrijena.

A šta bi joj značilo i da ih je pročitala? Saznala bi pojedinosti iz života koji je Pol vodio na klinici i kako je provodio slobodno vreme. Mogla bi da prati kako se razvijao njegov odnos sa sinom. Sve je bilo jasno izloženo u pismima, baš kao i njegova razmišljanja, nade i strahovi. Međutim, Adrijena nije smatrala da kćerku treba da uputi u sve to. Predmeti koje je odvojila biće sasvim dovoljni.

Po ko zna koji put pročitace ponovo sva pisma čim Amanda ode. Pri žutoj svetlosti stone lampe prelaziće prstom preko njegovih reči, upijajući svaku ponaosob. Ti su joj redovi bili dragoceniji od svega što je imala.

Bila je sama iako se i Amanda nalazila u kući. Uvek će biti sama. Bila je svesna toga i kada je nešto ranije u kuhinji kazivala Amandi svoju životnu priču, kao i sada, kada je stajala uz prozor. Povremeno bi se pitala šta bi s njom bilo da nije upoznala Pola. Možda bi

se ponovo udala, mada je sumnjala da bi ikada mogla da bude dobra supruga. Pitala se da li bi umela da pravilno odabere muža.

Ne bi to bilo lako. Neke od njenih prijateljica koje su bile razvedene ili udovice ponovo su se udale. Njihovi novi muževi naizgled su bili fini i ljudi na mestu, ali nijedan nije bio poput Pola. Možda su bili sličniji Džeku, ali Polu ni nalik. Adrijena je verovala da ljudi mogu da se zaljube i iskuse strast u bilo kom životnom dobu. Ipak, njene prijateljice uglavnom su se žalile da veze u koje se upuštaju nisu vredne tolikog truda. Adrijena nije mogla da se zadovolji time da ima takvog muža. Pogotovo što su tu bila pisma da je podsete šta sve propušta. Da li bi joj taj neki muž ikada šaputao reči koje je Pol napisao u svom trećem pismu? Reči koje je zapamtila kako ih je pročitala.

Kada spavam, sanjam te, kada sam budan, čeznem za tvojim zagrljajem. Vreme koje provodim daleko od tebe samo još više učvršćuje moju uverenost da jedino kraj tebe i tvog srca želim da provodim dane i noći.

A u narednom pismu čežnja je bila još jača.

Dok ti pišem, osećam tvoj dah i zamišljam kako, dok čitaš ove reči, i ti osećaš kako ja dišem. Jesam li u pravu. Pisma su postala deo nas samih, naših života i uvek će nas podsećati na razdvojenost koju smo prebrodili. Hvala ti što mi pomažeš da preživim ovu godinu. Zahvaljujem ti se još više i unapred za sve divne godine koje su pred nama.

Pisao joj je i posle jedne svađe sa sinom, kada mu je bilo veoma teško.

Toliko toga želim u poslednje vreme, ali više od svega bih voleo da si ovde. Ma kako čudno zvučalo, ne mogu da se setim kada sam poslednji put plakao pre nego što sam te upoznao. A sada mi suze tako lako naviru na oči. Ti daješ smisao svemu, zahvaljajući tebi moja tuga nije pretežak teret, tvoje reči ublažavaju moj bol. Ti si moje blago, dar sa neba. Samo da te vidim, držaću te u naručju sve dok mi ruke same ne klonu. Ponekad mi jedina misao na tebe daje snage da nastavim.

Zagledana u mesec, Adrijena je znala odgovor na svoje pitanje. Ne, nikada više ne bi sreća čoveka poput Pola. Naslonila je glavu na hladno prozorsko staklo. Osetila je da joj Amanda stoji iza leđa. Uzdahnula je, svesna da je došlo vreme da priču privede kraju.

— Trebalo je da dođe za Božić - rekla je tako tihim glasom da je Amanda morala da načulji uši kako bi je čula. - Postarala sam se za sve. Rezervisala mu sobu u hotelu kako bismo mogli da provedemo zajedno noć. Kupila sam i pinot grigio. - Zastala je. - U kutiji na stolu nalazi se Markovo pismo, tu je sve objašnjeno.

— Šta se dogodilo?

U sobi je vladala tama. Adrijena se napokon odvojila od prozora. Okrenula se. Lice joj je napola bilo u senci. Amanda ju je pogledala i odjednom se stresla.

Adrijena nije odmah odgovorila. Njene reči odjeknule su u tami.

— Zar ne znaš? - prošaptala je.

Sedamnaest

Amanda je primetila da je pismo bilo napisano na papiru iscepanom iz sveske, poput onog na kojem je Pol ostavio poruku njenoj majci. Ruke su počele da joj podrhtavaju, pa ih je spustila na sto.

Duboko je udahnula i počela da čita.

Draga Adrijena,

Sedim nad ovim papirom i shvatam da ne znam kako da započnem pismo. Iako se nas dvoje još nismo sreli, poznajem vas iz očevih priča. Ipak, to nije isto. Deo mene voleo bi da može da vam saopšti lično, međutim, zbog povreda koje sam pretrpeo, to za sada nije moguće. Pokušavam da se izborim sa rečima i pitam se da li će išta od onoga što nameravam da napišem imati nekog smisla.

Žao mi je što vam se nisam javio. Zaključio sam da to što imam da kažem neće biti lakše obaviti ni telefonom. I sam još pokušavam da svatim šta se dogodilo, pa sam delimično i zbog toga odlučio da je ipak bolje da vam pišem.

Otac vam je pričao o meni, to znam, a mislim da je važno da čujete i moje viđenje stvari. Nadam se da će vam i to pomoći da još bolje upoznate čoveka koji vas je voleo.

Morate da shvatite da sam odrastao bez oca. Da, naravno, živeli smo u istoj kući; da, starao se o meni i mami, izdržavao nas je, ali kao da nije postojao. Osim da me ukori zbog koje četvorke. Sećam se, škola je svake godine priređivala izložbu đачkih radova iz biologije, fizike i hemije. Učestvoovao sam redovno, ali moj otac nije ni jednom došao. Nije me nikad odveo ni na utakmicu bejzbola, nismo se čak poigrali ni u dvorištu iza kuće. Niti otišli da se provozamo na biciklu. Spomenuo mi je da vam je o tome pričao, ali, verujte mi, bilo je to mnogo gore nego što je moglo da zvuči prepričano posle tolikih godina. Kada sam kretao za Ekvador, iskreno sam se nadao da ga više nikada neću videti.

A onda je iznenada odlučio da dođe ovamo da bi smo bili zajedno. Morate da shvatite, moj otac je uvek bio nadmen, kako sam samo prezirao tu njegovu osobinu, pa sam mislio da ga želja za pridikovanjem i dovodi u ove krajeve, Mogao sam lako da zamislim da je odjednom odlučio da se postavi kao otac, da mi deli savete koje niti sam želeo niti tražio. Mislio sam da želi da po sopstvenom nahođenju uvede red u bolnici u cilju poboljšanja lečenja ili da iznese ideje zahvaljujući kojima će nam uslovi života biti bolji. Ili čak da će, pozivajući se na usluge kojima je tokom godina zadužio neke ljude, dovući čitavu ekipu mladih lekara da dobrovoljno rade s nama, naravno, uverivši se prethodno da će svi mediji objaviti da je upravo on zaslužan za to dobro delo. Otac je uvek voleo da mu se ime pominje u štampi, bio je izuzetno svestan šta dobra reklama može učiniti za njega i njegovu ordinaciju. Kada je stigao, razmišljao sam da se spakujem i vratim kući, a njega ostavim u Ekvadoru. Sročio sam silne odgovore za sve što sam mislio da može da mu padne na pamet da pita i izjavi. Izviniću mi se. Suviše kasno za to. Drago mu je što me vidi. Voleo bih da i ja mogu to da kažem. Želim li da razgovaramo? Smatram da za tim nema potrebe. A on je, kada je stigao, jednostavno rekao zdravo. Kada je uočio moj izraz lica, samo je slegnuo ramenima i udaljio se. Bio je to jedini naš susret tokom cele prve nedelje njegovog boravka.

U početku ništa nije išlo nabolje. Mesecima sam očekivao da će ponovo biti onaj stari, bio sam na oprezu, spreman da mu odmah prigovorim. Ali to se nije dogodilo. Nije se nijednom požalio ni na posao ni na uslove rada. Stručno mišljenje davao je jedino kada bi ga neko pitao za to. Upravnik klinike jednom je priznao da se on postarao da dobijemo lekove i opremu koji su nam tako očajnički

bili potrebni. A moj je otac tražio da ime darodavca ostane nepoznato. Nije se hvalio svojim dobrim delom.

Najviše sam cenio to što se nije pretvarao da je naš odnos ono što u stvari nije bio. Mesecima nismo bili prijatelji, niti sam se prema njemu ponašao kao prema ocu. Ipak, nijednom nije pokušao da me ubedi da promenim mišljenje. Nije me primoravao ni na koji način i mislim da sam počeo da popuštam tek kada sam to shvatio.

Pokušavam da kažem da se otac izmenio i da sam, malo-pomalo, počeo da razmišljam o tome da zavređuje još jednu priliku. Znam da su se neke promene u njemu odigrale i pre nego što vas je sreo, ipak, postao je drugi čovek najviše zahvaljujući vama. Pre nego što ste se upoznali pokušavao je da pronađe nešto. A kad vas je ugledao, znao je da je našao to za čime je tragao.

Pričao je o vama sve vreme, mogu samo da pretpostavim koliko vam je pisama poslao. Voleo vas je, siguran sam da to znate. Ali verovatno vam nije poznato da sam uveren da, pre nego što vas je sreo, uopšte nije znao šta znači nekog voleti. Moj otac postigao je mnogo u životu. Ipak, uveren sam da bi se, da može, svega toga odrekao da bi sa vama proveo život. Nije mi lako da ovako nešto napišem budući da je moja majka bila udata za njega. Ipak, mislio sam da bi vam bilo drago da znate. Isto tako, siguran sam da bi i njemu prijalo da čuje da shvatam koliko ste mu značili.

Nekako ste promenili mog oca i, zahvaljujući vama, ovu godinu ne bih dao nizašta na svetu. Kako ste to postigli, ne znam. Od mog oca napravili ste drugog čoveka koji mi već nedostaje. Spasili ste ga, a time, na neki način, i mene.

Nalazio se u zabačenoj bolnici u brdima. Zbog mene, znate. Ta noć je bila jeziva u pravom smislu te reči. Kiša je danima lila, nanosila blato na puteve. Javio sam se radiom glavnoj bolnici da kažem da nemam načina da se vratim jer džip ne mogu ni da pomerim. Pokretanje čitave lavine blata je neminovno. Otac je zatražio drugi džip i, uprkos upavnikovom žestokom protivljenju, krenuo u mom pravcu. Moj tata je došao da me spase. Kada sam ga ugledao za volanom, prvi put u životu u mislima sam ga oslovio tako. Do tada je za mene uvek bio samo otac, ali nikada tata. Znao šta pokušavam da vam kažem.

Pošli smo taman na vreme. Nekoliko minuta kasnije začula se užasna tutnjava, kao da se deo planine odvaljuje. Bolnica je nestala u trenu. Nas dvojica smo se samo pogledali ne verujući da smo za dlaku izbegli smrt.

Voleo bih da mogu da vam kažem šta je onda pošlo naopako. Vozio je pažljivo i skoro da smo stigli do cilja. I dalje su mi pred očima svetla bolnice koja se protezala u dolini pred nama. Međutim ušli smo u oštru krivinu i džip je odjednom počeo da proklizava. Sleteli smo s puta i otkotrljali se niz padinu.

Ja sam dobro prošao, ako se izuzme slomljena ruka i nekoliko rebara. Ali ne i tata, odmah mi je bilo jasno. Sećam se da sam mu viknuo da izdrži, da ću dovesti pomoć, ali on me je samo zgrabio za ruku i zaustavio. Mislim da je znao da mu je došao kraj i da želi da ostanem s njim.

Čovek koji mi je spasao život molio me je da mu oprostim.

Voleo vas je, Adrijena. Nemojte to nikada zaboraviti, molim vas. Obožavao vas je, iako ste tako malo vremena proveli zajedno. Užasno mi je žao zbog svega. Strašno mi je teško. Što je uradio za mene, uradio bi i za vas. A zahvaljujući vama ukazala mi se prilika da upoznam i zavolim svog tatu.

Mislim da pokušavam da vam kažem hvala.

Mark Flener

Amanda je spustila pismo na sto. U kuhinji je u međuvremenu zavladao tama. U mukloj tišini mogla je da čuje sopstveno disanje. Njena majka ostala je u dnevnoj sobi, sama sa svojim mislima. Amanda je savila pismo. Razmišljala je o Polu, o majci, o Brentu.

S naporom je dozvala u sećanje taj davni Božić od kojeg je prošlo toliko godina. Majka je bila veoma ćutljiva, osmesi su joj bili kao pomalo iznuđeni, oči su joj se punile suzama. Pretpostavljali su da je sve to zbog njihovog oca.

Prolazila je sama kroz težak period, ne rekavši nikome ništa.

Iako njena majka i Pol nisu, poput nje i Brenta, proveli zajedno godine, Amanda je verovala da je Adrijenu Polova smrt strašno pogodila. Kao što je i sama na sopstvenoj koži iskusila kada je poslednji put sedela uz Brentovu bolesničku postelju. Ali postojala je razlika.

Njenoj majci nije se ukazala prilika da se oprost.

Adrijena je čula prigušene jecaje svoje kćerke, odmakla se od prozora i otišla u kuhinju. Amanda ju je pogledala ništa ne govoreći; njene oči odavale su neizreciv bol.

Adrijena je nepomično stajala i posmatrala svoju kćerku. Onda je napokon raširila ruke. Amanda je, bez razmišljanja, ustala i, ne uspevajući da zaustavi suze, pala majci u naručje. Dugo su stajale tako čvrsto zagrljene, majka i kćerka.

Osamnaest

U kuhinji je postalo hladnije, pa je Adrijena upalila nekoliko sveća kako bi malo topline i svetlosti ispunilo prostoriju. Sedeći za stolom, vratila je u kutiju Markovo pismo, Polovu poruku i fotografiju. Amanda je držala ruke u krilu i tužno posmatrala majku.

— Žao mi je, mama - tiho je izgovorila. - Zbog svega. Zbog toga što si izgubila Pola, zbog toga što si kroz sve to morala da prođeš sama. Ne mogu ni da zamislim šta znači držati takve stvari u sebi.

— Ni ja - uzvratila je Adrijena. - Ne bih to pregurala da nisam imala pomoć.

Amanda je odmahнула glavom. - Ali, bila si potpuno sama - prošaptala je.

— Nisam. Preživela sam, ali ne sama.

Amanda je bila zbunjena. Adrijena se setno osmehnula.

— Deka - napokon je izgovorila. - Moj tata. Zajedno smo plakali. Svakog božjeg dana. Nedeljama. Ne znam šta bih da nije bio uz mene.

— Ali... - Amanda je odjednom začutala, pa je Adrijena nastavila njenu rečenicu.

— Ali on nije mogao da govori? - Zastala je. - Nije ni bilo potrebno. Slušao me je, to je bilo dovoljno. Osim toga, čak i da je bio u stanju da govori, nije bilo reči koje bi mogle da mi ublaže bol. - Podigla je pogled. - I ti sama vrlo dobro znaš.

Amanda je stegla usne. - Volela bih da si mi to ispričala ranije - rekla je.

— Zbog Brenta?

Amanda je klimnula glavom.

— Da, ali nisi bila spremna, sve do sada. Bilo ti je potrebno vreme da se na sopstveni način izboriš s bolom.

Zavladala je tišina. Amanda nije ništa odgovorila.

— Nije pravedno. Pol i ti, Brent i ja - rekla je šapatom.

— U pravu si.

— Kako si uspela da smogneš snage i nastaviš da živiš pošto si ga izgubila?

Adrijena se tužno osmehnula. - Od danas do sutra. I ti to čuješ kao savet, zar ne? Znam da zvuči neuverljivo, glupo. Jutrom bih se budila i govorila sebi da treba da budem jaka i izdržim samo taj jedan dan. Samo jedan. I tako iz jutra u jutro.

— Zvuči jednostavno kad tako pričaš - prošaptala je Amanda.

— Ali nije bilo. Ništa mi u životu nije palo teže.

— Bilo ti je gore nego kada nas je tata ostavio?

— I to je bilo teško, ali ovo je bilo nešto drugo. - Adrijena joj je uputila osmeh. - Sama si mi tako rekla, zar ne?

Amanda je pogledala u stranu. Da, sećam se, pomislila je. - Volela bih da sam mogla da ga upoznam.

— Dopao bi ti se. Zapravo, vremenom. Onda ti se možda i ne bi svideo jer si se i dalje nadala da ćemo tata i ja ponovo biti zajedno.

Amanda je nesvesno dodirnula burmu na svojoj ruci i okrenula je nekoliko puta. Lice joj je bilo tupo.

— Mnogo si izgubila u životu.

— Da.

— Ali sada izgledaš kao da si srećna.

— Jesam.

— Kako možeš?

Adrijenine ruke počivale su na stolu. - Naravno da se rastužim kada razmišljam o tome da sam izgubila Pola, o životu koji smo mogli da preživimo zajedno. To nije prošlo. Ali moraš da shvatiš još nešto. Ma kako užasno teško da mi je bilo, ma kako se život ružno poigrao s nama, ni za šta na svetu ne bih dala tih nekoliko dana što sam provela s njim.

Zastala je kao da želi da se uveri da je kćerka razumela njene reči. - Mark je u svom pismu rekao da sam Pola spasla od sebe samog. A ja bih Marku rekla da smo Pol i ja spasli jedno drugo ili da je, u stvari, on spasao mene. Da ga nisam upoznala, sumnjam da bih ikada uspela da oprostim Džeku i sigurno ne bih bila ovakva majka i baka. Zahvaljujući njemu, vratila sam se u Roki Maunt uverena da će sa mnom sve biti u redu, da će se sve rešiti, da ću uspeti šta god da se desi. Dopisivali smo se godinu dana i to mi je dalo dovoljno snage da preživim pošto sam saznala šta mu se dogodilo. Naravno, užasno me je pogodila njegova smrt. Ipak, i danas bih mu, da znam unapred šta će se desiti, opet savetovala da ode u Ekvador. Zbog svog sina. Morao je da izgubi njihov odnos. Bio je potreban Marku, oduvek mu je bio potreban. I nije bilo prekasno.

Amanda je pogledala u stranu. Znala je da se to što njena majka priča odnosi i na Maksa i Grega.

— Zbog toga sam ti i ispričala sve od samog početka - nastavila je Adrijena. - Ne samo zbog toga što sam i sama odbolovala to šta sada ti preživljavaš već i zato što hoću da shvatiš koliko je Polu bio važan odnos sa sinom. I šta je Marku značilo to saznanje. Te rane teško zaceljuju, a ja ne želim da imaš nijednu više nego sada.

Adrijena se nagnula preko stola i uzela kćerku za ruku. - Znam da patiš zbog Brenta i tu ti nikako ne mogu pomoći. Ali da je ovde, rekao bi ti da se posvetiš deci umesto što misliš o njegovoj smrti. Želeo bi da pamtiš samo lepe trenutke. A pre svega bi voleo da zna da ćeš biti dobro.

— Znam sve to...

Laganim stiskom ruke Adrijena ju je prekinula usred misli. - Jača si nego što misliš - rekla je - ali samo ako stvarno to želiš.

— Nije tako lako.

— Naravno da nije. Moraš da shvatiš da sada ne govorim o tvojim osećanjima. Njima ne možeš da vladaš. I dalje ćeš plakati, i dalje će biti trenutaka kada ćeš misliti da tako više ne možeš da živiš. Moraš da se ponašaš kao da možeš da nastaviš. U ovoj situaciji to je jedino čime si u stanju da vladaš. - Zastala je. - Potrebna si deci, Amanda. Mislim da im nikada nisi bila potrebna nego sada. Ali u poslednje vreme nisi im se posvećivala. Znam da te bol razdire, i meni je teško zbog toga, ali sada si i sama majka i ne smeš tako da se ponašaš. Brentu to ne bi bilo drago, a deca ispaštaju.

Adrijena je završila šta je imala da kaže. Činilo se da Amanda proučava sto. A onda je, kao u usporenom filmu, polako podigla glavu i pogledala majku.

Adrijena nije mogla da dokuči o čemu Amanda razmišlja, ma koliko ju je silno to zanimalo.

Kada se Amanda vratila kući, zatekla je Dena kako savija poslednji peškir i spušta ga u korpu za prljav veš. Televizor je bio upaljen.

Gomilice razvrstane odeće nalazile su se na stolu u dnevnoj sobi. Čim ju je čuo, posegnuo je za daljinskim upravljačem da smanji ton.

— Pitao sam se kada ćeš doći - rekao je.

— Oh. Gde su dečaci? - upitala je Amanda gledajući po sobi.

Den je glavom pokazao prema vratima i spustio zeleni peškir na gomilu. - Otišli su u krevet pre nekoliko minuta. Verovatno su još budni, ako hoćeš da im poželiš laku noć.

— A gde su tvoja deca?

— Na povratku sam ih ostavio kod Kire. Tek da znaš, Maks je, dok je jeo picu, umazao majicu sa slikom Skubidua. Rekao bih da mu je jedna od omiljenih jer se prilično nasekirao. Potopio sam je u umivaonik, ali nisam uspeo da pronađem sredstvo za otklanjanje mrlja.

Amanda je klimnula glavom. - Kupiću sad za vikend. Ionako moram u kupovinu. Toliko toga treba da nabavim.

Den je pogledao sestru. - Ako hoćeš, napravi spisak, pa će Kira uzeti sve što ti treba. Znam da treba da ide u nabavku.

— Hvala na ponudi, ali vreme je da počnem da se ponovo bavim tim stvarima.

— U redu... - Osmehnuo se nesigurno. Oboje su ćutali.

— Hvala ti što si izveo dečake - napokon je progovorila Amanda.

Slegao je ramenima. - Nema na čemu. Inače smo nameravali da idemo, pa sam pomislio da bi se i tvojoj deci dopalo da pođu s nama.

— Hvala ti za sve što si do sada uradio za njih - rekla je iskreno. - Ne samo za večeras. Ti i Met bili ste divni od kada... od kada sam izgubila Brenta. Ne znam da li sam ti uopšte rekla koliko mi sve to znači.

Den je skrenuo pogled kada je Amanda pomenula Brenta. Dohvatio je praznu korpu za prljav veš.

— Za šta služe ujaci? - Premeštao se s noge na nogu, ne ispuštajući korpu iz ruku. - Hoćeš li da i sutra dođem po dečake? Mislio sam da svoj deci predložim vožnju biciklima.

Odmahnula je glavom. - Hvala, ali ne.

Činilo se da Amanda ne primećuje sumnjičavi pogled svog brata. Svukla je jaknu i spustila je na stolicu pored torbe. - Večeras smo mama i ja prilično dugo razgovarale.

— Oh? I, kako je prošlo?

— Ne bi poverovao u polovinu stvari i da ti sve sad prepričam.

— O čemu je govorila?

— Da si samo bio tamo. Ali večeras sam je malo bolje upoznala.

Den je izvio obrvu, očekujući da čuje šta je dalje bilo.

— Jača je nego što izgleda - rekla je Amanda.

Nasmejao se. - Ma da... naravno, baš je jaka. Plače i pošto ugrine zlatna ribica.

— To je možda tačno, ali što se mnogih drugih stvari tiče, volela bih da mogu da budem snažna koliko i ona.

— Mogu da mislim.

A onda je, kada je primetio da je sestrino lice ozbiljno, odjednom shvatio da se nešto dogodilo. Nabrao je obrve.

— Čekaj - rekao je - *naša* mama?

Den je otišao nakon nekoliko uzaludnih pokušaja da dozna šta je to majka ispričala. Amanda je odbijala da mu kaže. Bilo joj je jasno zbog čega je Adrijena ćutala tokom svih proteklih godina i znala je da će njihova majka, ukoliko bude smatrala za potrebno, ponoviti priču i Denu.

Amanda je zaključala vrata pošto je Den izašao i vratila se u dnevnu sobu. Ne samo što je složio dečju odeću već je i pospremio kuću. Setila se da je, pre nego što je otišla, soba bila

u neredu, video-trake razbacane pored televizora, gomila praznih šolja stajala je na jednom od stočića, a na stolu kraj vrata nalazila se gomila bez reda nabacanih časopisa.

Den se postarao za sve. Ponovo.

Amanda je ugasila svetlo. Razmišljala je o Brentu, o proteklih osam meseci, o Gregu i Maksu. Dečja soba nalazila se u dnu hodnika, na suprotnom kraju od spavaće sobe. U poslednje vreme ta joj se razdaljina činila užasno velikom da bi je prevaljivala pred kraj dana. Pre nego što je Brent preminuo, pomagala je dečacima da izgovore molitvu pred spavanje, čitala im priče iz malih knjiga punih živopisnih crteža i ušuškavala ih u posteljama.

Večeras je umesto nje to uradio njen brat. Sinoć se niko za to nije pobrinuo.

Amanda je krenula uza stepenice. Kuća je bila u mraku, hodnik prošaran senkama. Stajala je na poslednjem stepeniku kada je čula isprekidani šapat svojih sinova. Krenula je hodnikom i zastala na pragu njihove sobe. Provirila je unutra.

Spavali su u svojim krevetićima zastrtim posteljinom sa nacrtanim dinosaurima i trkaćim kolima. Igračke su bile rasute po podu. U blizini ormana gorela je noćna lampa. Posmatrala ih je u tišini koja je vladala razmišljajući o tome koliko liče na oca.

Prestali su da se pomeraju. Znali su da ih majka posmatra i hteli su da misli da spavaju, kao da im je lakše kada se od nje kriju.

Pod je škripao pod njenim nogama. Činilo se da Maks zadržava dah. Greg ju je krišom posmatrao kroz trepavice, a kad je sela kraj njega, čvrsto je zatvorio oči. Nagla se, poljubila ga u obraz i nežno pomazila po glavi.

— Hej, spavaš li? - upitala ga je šapatom.

— Da - odgovorio je.

Amanda se osmehnula. - Hoćeš li noćas da spavaš s mamom? U velikom krevetu? - I dalje je šaputala.

Gregu je trebalo nekoliko trenutaka da shvati šta mu je rekla. - S tobom?

— Da.

— U redu - odgovorio je. Amanda ga je ponovo poljubila i gledala kako se uspravlja u sedeći položaj. Onda je sela na ivicu Maksovog kreveta. Pri svetlu koje je dopiralo kroz prozor kosica mu se presijavala u zlatastim tonovima.

— Zdravo, dušo.

Maks je progutao knedlu ne otvarajući oči. - Mogu li i ja?

— Ako želiš.

— Da - odgovorio je.

Osmehnula se. Deca su ustala i krenula ka vratima. Međutim, Amanda ih je zaustavila i zagrlila istovremeno. Mirisali su, poput svih dečaćića, na prašinu i travu.

— Šta kažete da sutra odemo do parka, a posle na sladoled? - upitala ih je.

— Možemo li da puštamo zmaja? - zanimalo je Maksa.

Stegla ih je još čvršće u zagrljaj zatvarajući oči.

— Čitavog dana. I prekosutra, ako želite.

Devetnaest

Prošla je ponoć. U svojoj sobi Adrijena drži školjku dok sedi na krevetu. Den se javio pre sat vremena, sa zadivljujućim vestima o Amandi.

— Rekla mi je da će sutra izvesti dečake, samo njih troje. Da je potrebno da provedu neko vreme sa svojom mamom. - Zastao je. - Ne znam šta si joj rekla, ali mislim da je, šta god to bilo, pomoglo.

— Drago mi je.

— Dakle, šta si joj rekla? Bila je, znaš, nekako obazriva u vezi s tim.

— Istu stvar koju sam sve vreme govorila. Isto što ste joj ti i Met govorili.

— Zašto te je onda poslušala ovog puta?

— Mislim - rekla je Adrijena, izvlačeći reči - zato što je napokon to poželela.

Kasnije, nakon što je spustila slušalicu, Adrijena je čitala Polova pisma, baš kao što je znala da će učiniti. Mada je njegove reči bilo teško nazreti kroz suze, njene sopstvene reči bilo je još teže pročitati. Pročitala ih je bezbroj puta, takođe, ona koja je napisala Polu u godini kada su bili razdvojeni. Njena pisma bila su u drugoj gomilici, koju je Mark Flener doneo kada je došao u njenu kuću dva meseca nakon što je Pol sahranjen u Ekvadoru.

Amanda je zaboravila da je pita o Markovoj poseti pre nego što je otišla, i Adrijena je nije podsetila. Kasnije, Amanda bi mogla ponovo to da potegne, ali čak i sada, Adrijena nije bila sigurna koliko toga će ispričati. To je bio jedan deo priče koji je u potpunosti zadržala za sebe svih tih godina, zaključano, kao pisma. Čak ni njen otac nije znao šta je Pol učinio.

U bledom odblesku uličnog svetla koje se probijalo kroz njen prozor, Adrijena je ustala sa kreveta i uzela jaknu i maramu iz plakara, zatim je sišla dole. Otključala je dvorišna vrata i kročila napolje.

Zvezde su bleskale kao majušne iskre na čarobnjako-vom plastu, i vazduh je bio vlažan i hladan. U dvorištu, mogla je da vidi pocrnele bare. Svetla su gorela u susednim kućama, i mada je znala da je to samo njena mašta, mogla je gotovo da oseti so u vazduhu, kao da se morska izmaglica valja preko susednih dvorišta.

Mark je došao do kuće jednog februarskog jutra; ruka mu je još bila u zavoju, ali ona jedva da je to primetila. Umesto toga, zatekla je sebe kako zuri u njega, nesposobna da skrene pogled. Izgledao je, mislila je, baš kao njegov otac. Kada joj je ponudio najtužniji osmeh dok je otvarala vrata, Adrijena je malo ustuknula, pokušavajući snažno da zadrži suze.

Sedeli su za stolom, sa dve šoljice kafe između njih, i Mark je izvadio pisma iz torbe.

— Sačuvao ih je - rekao je. - Nisam znao šta drugo da uradim s njima, osim da vam ih donesem.

Adrijena je klimnula glavom dok ih je uzimala.

— Hvala vam na vašem pismu - kazala je. - Znam koliko mora da vam je bilo teško da ga napišete.

— Nema na čemu - rekao je, i potom je dugo ćutao. A onda joj je, naravno, rekao zašto je došao.

Sada, na tremu, Adrijena se smešila dok je razmišljala šta je Pol učinio za nju. Sećala se kad je otišla da poseti oca u staračkom domu nakon što je Mark oputovao, mesto koje njen otac nikada neće morati da napusti. Kako joj je Mark objasnio dok je sedeo za stolom, Pol je obezbedio da njen otac bude zbrinut do kraja života - bio je to poklon kojim je želeo da je iznenadi. Kada je počela da se buni,

Mark joj je objasnio da bi Polu to slomilo srce kada bi znao da ona neće to da prihvati.

— Molim vas - napokon je rekao - to je ono što je moj otac želeo.

U godinama koje su usledile, ona je poštovala Polovu poslednju volju, baš kao što je gajila svaku uspomenu na nekoliko dana koje su proveli zajedno. Pol joj je i dalje značio sve, uvek će joj značiti sve, i u prohladnom vazduhu kasnog zimskog popodneva, Adrijena je znala da će se uvek tako osećati.

Već je proživela više godina nego što joj je ostalo, ali to se nije činilo tako dugo. Čitave godine iskliznule su iz njenog pamćenja, sprane kao peskoviti tragovi nogu na obali. S izuzetkom vremena koje je provela s Polom Flenerom, ponekad je verovala da je prošla kroz život s manje svesnosti nego neko dete tokom duge vožnje, zureći kroz prozor automobila koji promiče predelom.

Zaljubila se u jednog stranca tokom jednog vikenda, i nikada se više neće zaljubiti. Želja da ponovo voli okončala se u jednom brdskom klancu u Ekvadoru. Pol je umro za svog sina, i u tom trenutku umro je i deo nje.

Mada, nije bila ogorčena. U istoj situaciji, znala je da bi i ona pokušala da spase sopstveno dete. Da, Pol je otišao, ali ostavio ju je s toliko toga. Pronašla je ljubav i radost, pronašla je snagu za koju nije ni znala da je poseduje, i ništa nikada neće moći da joj to uzme.

Ali sada je sve to bilo gotovo, sve osim uspomena, a njih je isprepletala beskrajno brižljivo. Bile su joj podjednako stvarne kao i prizor u koji sada zuri, i trepnuvši na suze koje su sada počele da padaju u praznu tamu njene spavaće sobe, podigla je bradu. Piljeći u nebo, duboko je udahнула, slušajući udaljeni i zamišljeni odjek talasa dok udaraju duž obale jedne burne noći u Rodanteu.